

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE SİĞİNMACI
POLİTİKALARI: HATAY İLİ ÖRNEĞİ**

DOKTORA TEZİ

**Hazırlayan
Mehmet TAMER**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN**

HATAY-2019

T.C.

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE SİĞİNMACI
POLİTİKALARI: HATAY İLİ ÖRNEĞİ**

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan

Mehmet TAMER

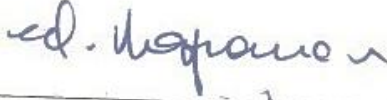
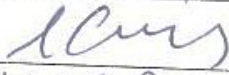

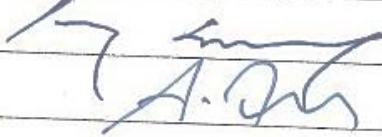
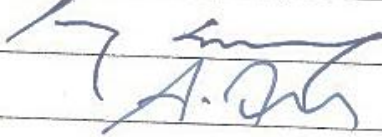
Tez Danışmanı

Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN

HATAY-2019

ONAY

MEHMET TAMER tarafından hazırlanan “TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE SİĞİNMACI POLİTİKALARI: HATAY İLİ ÖRNEĞİ” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü eğitim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği/oy çokluğu ile SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALINDA DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	İMZA
Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN (Tez Danışmanı – Jüri Başkanı)	
Prof. Dr. Muharrem GÜNEŞ (Üye)	
Prof. Dr. Aydın Usta (Üye)	
Doç. Dr. Bülent Arı (Üye)	
Doktor Öğretim Üyesi Ahmet TUNÇ (Üye)	

18/02/2019

MEHMET TAMER tarafından hazırlanan “TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE SİĞİNMACI POLİTİKALARI: HATAY İLİ ÖRNEĞİ” adlı Doktora Tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini onaylarım.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL
BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu belge ile bu tezde / dönem projesinde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.././20..)

Mehmet TAMER

ÖNSÖZ

Göç, insanlık tarihinin hemen hemen her döneminde karşılaşılan sosyolojik bir süreçtir. Göç, dünyada birçok insanın farklı sebeplerden dolayı karşı karşıya kaldıkları ve sonraki zaman diliminde hayatlarına yeni bir yön veren olaydır. Dar anlamda bir yer değiştirme hareketi olarak görülse de geniş açıdan bakıldığında ekonomik, siyasal, sağlık, kültürel, yönetsel ve psikolojik bir değişim olarak değerlendirilebilir. Bu göç olgusu tüm bölgelere, başka bir ifadeyle Avrupa'dan Asya'ya, Orta Doğu'dan Avrupa'ya ve Afrika'dan tüm kıtalara yönelik bir süreçtir.

Bu çalışmada uluslararası göç ve sığınmacı sorunu bağlamında Türkiye'nin göç ve sığınmacı politikaları üzerinde durulmuştur. Çalışmamızda göçün uluslararası ve ulusal boyutuna yer verilmiş; Türkiye'nin göç ve sığınmacı politikaları Hatay evreninde anket yöntemiyle incelenmiş ve elde edilen sonuçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu tezde ilk olarak danışmanlığımı yaptığım yerel yönetim programındaki öğrencilerime ilgileri ve yardımları için teşekkür ederim. Ayrıca üniversitemizin Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi bölümünde yer alan ve lisans, yüksek lisans ile doktora eğitimimde üzerimde emeği olan tüm hocalarıma, danışman hocam Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN 'a teşekkür ediyorum.

Son olarak değerli annem ve babam, kardeşlerim, akrabalarım ve eşim Fatmagül TAMER 'e bana her zaman destek oldukları için sonsuz teşekkürler...

Mehmet TAMER

TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE SİĞİNMACI POLİTİKALARI: HATAY İLİ ÖRNEĞİ

MEHMET TAMER

Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2019

Danışman: Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN

ÖZET

Göç, insanların bir noktadan başka bir noktaya yönelik gerçekleştirdiği hareketliliğin adıdır. Bu hareketlilik bir ülkenin kendi sınırları içinde meydana gelirse iç göç, birden fazla ülke arasında oluşursa dış göç veya uluslararası göç olarak ifade edilir. Göç, aslında bir mekân değişikliği olsa da, insanlar bu değişiklik ile kendi içlerinde de ciddi bir değişimi yaşarlar. Burada toplumsal, kültürel ve ekonomik gibi alanlarda değişim meydana gelir ve göç edilen yerler de bu süreçten etkilenirler. Günümüzde dünyada 200 milyon kadar göçmen olduğu tahmin edilmektedir. Bu, toplam Dünya nüfusun %2,7’sine denk gelmektedir. Göç olayının farklı sebeplerle meydana geldiği söylenebilir. Bu sebepler genellikle ekonomik, siyasi, sosyal veya kültürel nedenlerdir. Çoğu zaman da bu sebeplerin harmanlanmasından oluşan karmaşık yapıyla meydana gelmektedir.

Göç sürecinde uluslararası anlamda çalışma yapan birçok kuruluş vardır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği bunların başında gelmektedir. Bununla beraber Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşlar göç sürecini uluslararası boyutta ele almakta ve bu alanda çalışmalar yapmaktadır.

Türkiye’nin göç sürecine yapmış olduğu katkı hem ulusal hem de uluslararası anlamda bakıldığında en üst boyuttadır. Türkiye 1922 yılından itibaren uluslararası göç süreci ile karşı karşıya kalmıştır. İlk olarak, 1922-1938 tarih aralığında Yunanistan’dan ülkemize 384 bin kişi ile başlayan uluslararası göç dalgası, “Arap Baharı” süreci ile Türkiye’ye gelen yaklaşık 3,5 milyon Suriyeli ile en üst seviyeye çıktığı bir gerçektir. Buna bağlı olarak Türkiye’de son dönemde göç sürecini daha iyi yönetmek amacıyla İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü kurmuş ve birçok yasal düzenleme yapılmıştır.

“Türkiye’nin Göç ve Sığınmacı Politikaları: Hatay İli Örneği” adındaki bu tezde ilk olarak kavramsal ve kuramsal çerçeveye yer verilmiştir. Göç ve sığınmacı ile ilgili kavramlara yer verilerek, göçün sebepleri, türleri ve göç ile ilgili kuramlar anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise göçün uluslararası boyutu üzerinde durulmuştur. Göç ve sığınmacı süreciyle ilgili çalışma yapan uluslararası kuruluşlara ve bu alanda yapılan hukuki düzenlemelere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Türkiye’nin uluslararası göç süreci değerlendirilmiş olup, uygulanan politikalar ve çalışmalar anlatılmıştır. Dördüncü bölümde de Hatay ilinin tüm ilçelerinde yapılan bir anket görüşmesi ile halkın görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Anketler SPSS 22.0 programı ile değerlendirilmiştir. Çalışmamız, sonuç ve öneri bölümü ile sonlandırılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER

Uluslararası Göç, Sığınmacı, Göç Politikaları, Sığınmacı Hakları, Hatay.

TURKEY'S MIGRATION AND REFUGEE POLICY ON HATAY SAMPLE

ABSTRACT

Immigration is the given name to the movement of people one place to another. The movement is called as domestic migration if it happens in the country, as emigration or international migration if it happens between countries. Even though immigration is essentially a locational change, people have a serious change in their inner worlds with this physical movement. In the areas of social, cultural and economic changes happen in here and migrated places also are affected by this process. Today, it is estimated that 200 million immigrants around the world. This is equivalent to 2.7% of the total world population. It can be said that the immigration happens for different reasons. These may be economic, political, social or cultural factors. Most of the time motivations resulting from their blending are also effective.

There are many organizations that work in the migration process internationally. United Nations High Commissioner for Refugees is the leading one. In addition, the European Union and other international organizations are dealing with the immigration process internationally and are working on this area.

A contribution to the migration process of Turkey both nationally and internationally is in the highest dimension. Turkey has been faced with international migration process since 1922. International migration wave that began between the years 1922 to 1938 by 384000 people from Greece at first has increased to the highest level with 3.5 million Syrians that come to Turkey with the process of the "Arab Spring". Accordingly, so as to manage the migration process better the Ministry of Interior in Turkey has established its Directorate General of Migration in recent years and many legislative regulations have been made.

In this thesis named "International Migration and Refugee Problems, the Immigration and Refugee Policy of Turkey" the conceptual and theoretical framework has been given at first. By including all concepts related to immigration and refugee, the reasons, types, and theories about migration have been explained. In the second part of our study, the international dimension of immigration is

emphasized. International organizations that involved in migration and the refugee process and legal arrangement in this area have been included. In the third part, the international migration process of our country has been evaluated and the applied policies and studies have been explained. In the fourth part, the opinions of the people have been presented by a questionnaire held in all the districts of Hatay. The questionnaires have been evaluated with SPSS program. Our study has been completed with the conclusion and recommendations.

KEY WORDS

International Migration, Refugee, Migration Policies, Right of Asylum, Hatay.

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
1.1. Çalışmanın Problemi	4
1.2. Çalışmanın Planı.....	5
1.3. Çalışmanın Önemi	6
1.4. Çalışmanın Amacı	7
1.5. Çalışmanın Varsayımları ve Sınırları	7
1.6. Çalışmadaki Verilerin Toplanması ve Çözümü	8
İKİNCİ BÖLÜM	9
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Göç Kavramı	9
2.2. Göç İle İlgili Diğer Kavramlar	12
2.2.1. Mülteci	12
2.2.2. Sığınmacı	13
2.3. Göç Türleri	20
2.3.1. İç Göç.....	20
2.3.2. Dış Göç	22
2.4. Uluslararası Göç Kavramı	23
2.5. Yasadışı Göç.....	24
2.6. Göç Kuramları	24
2.6.1. Ravenstein'in Göç Kanunları.....	25
2.6.2. İtme-Çekme Kuramı	25
2.6.3. Petersen'in Beş Göç Tipi	26
2.6.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı	27
2.6.5. Merkez Çevre Kuramı.....	27
2.6.6. Göç Sistemleri Kuramı.....	28
2.6.7. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı	29
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
ULUSLARARASI GÖÇ VE MÜLTECİ SORUNU	30
3. 1. Uluslararası Göç Kavramı ve Tarihsel Süreç.....	30
3.2. Uluslararası Göçün Nedenleri ve Türleri	33
3.2.1. Uluslararası Göçün Nedenleri	34
3.2.2. Türleri	35
3.3. Uluslararası Göç Kuramları.....	36
3.3.1. Neo-Klasik Ekonominin Makro Göç Kuramı	36

3.3.2.	Neo-Klasik Ekonominin Mikro Göç Kuramı.....	37
3.3.3.	Yeni Ekonomi Kuramı	38
3.3.4.	İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı	40
3.3.5.	Dünya Sistemi (Merkez-Çevre) Göç Kuramı	41
3.3.6.	Göçmen İlişkiler Ağı (Network) Kuramı	43
3.3.7.	Göç Sistemleri Kuramı.....	44
3.4.	Uluslararası Göç ile İlgili Çalışma Yapan Uluslararası Kuruluşlar	46
3.4.1.	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK)	46
3.4.2.	Uluslararası Göç Örgütü (IOM).....	47
3.5.	Göç ve Mülteciler Hakkında Uluslararası Genel Mevzuat.....	50
3.5.1.	Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme	50
3.5.2.	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	50
3.5.3.	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	51
3.5.4.	Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi	52
3.5.5.	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme	53
3.6.	Göç ve Mülteciler Hakkında Bölgesel Mevzuat	54
3.6.1.	Afrika Birliği Örgütü Mülteci Hakları Sözleşmesi	54
3.6.2.	Mültecilere Karşı Muameleye İlişkin Belgeler	55
3.6.3.	Cartagena Mülteciler Bildirgesi	55
3.6.4.	Arap Ülkelerinde Mültecilerin Durumunu Düzenleyen Arap Sözleşmesi.....	56
3.6.5.	Avrupa Topluluğuna Üye Ülkelerden Birine Yapılacak Sığınma Başvurularının İncelenmesinden Sorumlu Ülkeyi Belirleyen Sözleşme(<i>Dublin</i> <i>Sözleşmesi 15 Haziran 1990</i>).....	56
3.7.	Göç Politikaları Çerçevesinde Avrupa Birliği ve Hukuki Düzenlemeler ...	57
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		60
TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE MÜLTECİ POLİTİKALARI.....		60
4.1.	Türkiye ve Göç Süreci.....	60
4.2.	Göç İle İlgili Türkiye’nin Hukuksal Düzenlemeleri	64
4.2.1.	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu	64
4.2.2.	Pasaport Kanunu	65
4.2.3.	İskân Kanunu	65
4.2.4.	1994 Göç Yönetmeliği.....	65
4.2.5.	Diğer Hukuki Düzenlemeler	66
4.3.	Türkiye’de Göç ve Mülteci Sürecinde Çalışma Yapan Kuruluşlar.....	66
4.3.1.	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.....	66
4.3.2.	Göç Politikaları Kurulu.....	69

4.3.3.	Sürekli Kurullar.....	70
4.3.4.	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD).....	71
4.3.5.	Kızılay.....	71
4.3.6.	İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH).....	75
4.3.7.	Sivil Toplum Kuruluşları (STK).....	75
4.4.	Türkiye’de Mültecilerin/Sığınmacıların Hak ve Özgürlükleri	76
4.4.1.	Geri Gönderilmeme Hakkı ve Sınır Dışı Etme Yasağı	76
4.4.2.	Düşünce, İfade ve İnanç Hak ve Özgürlüğü	77
4.4.3.	Toplanma, Örgütlenme, Dernek ve Meslek Birlikleri Kurma	77
4.4.4.	İkamet ve Seyahat Etme Hakkı	77
4.4.5.	Çalışma Hakkı.....	78
4.4.6.	Eğitim ve Öğretim Hakkı.....	78
4.4.7.	Sosyal Haklardan Yararlanma Hakkı.....	78
4.4.8.	Mülkiyet Hakkı	78
4.4.9.	Gözaltına Karşı Korunma Hakkı.....	79
4.5.	Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Göç Politikaları ve Geri Kabul Antlaşması	79
BEŞİNCİ BÖLÜM		84
TÜRKİYE’NİN MÜLTECİLERE UYGULADIĞI POLİTİKALARIN ANKET YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRLİMESİ: HATAY İLİ ÖRNEĞİ.....		84
5.1. Araştırmanın Amacı Ve Kapsamı		84
5.1.1.	Araştırmanın Varsayımları.....	84
5.1.2.	Araştırmanın Modeli	84
5.2. EVREN VE ÖRNEKLEM		85
5.2.1.	Araştırmanın Hipotezleri.....	85
5.2.2.	Araştırmanın Sınırlılıkları	86
5.2.3.	Veri Toplama Yöntemi	86
5.2.4.	Kullanılan Ölçek	87
5.3. YÖNTEM.....		87
5.3.1.	Veri Toplama Aracı.....	87
5.3.2.	Verilerin İstatistiksel Analizi	87
5.4. BULGULAR VE YORUMLAR		89
SONUÇ VE ÖNERİLER.....		165
KAYNAKÇA		178

TABLULAR

Tablo.1.Kızılay'ın Yaptığı Hizmetler ve Yüzdesel Oranları

Tablo.2.Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

Tablo.3.Katılımcıların Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

Tablo.4.Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Aylık gelire Göre Ortalamaları

Tablo.5.Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

Tablo.6.Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Hatay İlinde İkamet Süresine Göre Ortalamaları

Tablo.7.Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Mesleğe Göre Ortalamaları

Tablo.8.Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin yaşa Göre Ortalamaları

Tablo.9.Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

Tablo.10.Göç ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Medeni Duruma Göre Ortalamaları

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil.1. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devleti
ABÖ	: Afrika Bölgesel Örgütü
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
AT	: Avrupa Topluluğu
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
ECHO	: Avrupa Topluluğu İnsani Yardım Ofisi
ECOSOC	: Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey
GKRY	: Güney Kıbrıs Rum Yönetimi
ICMPD	: Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi
ICSP	: İstikrar ve Barışa Katkı Fonu
IGCR	: Hükümetler arası Mülteci Komisyonu
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
IPA	: Katılım Öncesi Yardım Aracı
IRO	: Uluslararası Mülteci Teşkilatı
İHH	: İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı
MATRA	: Avrupa Birliği Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
SIDA	: İsveç Uluslararası Kalkınma Kuruluşu

- SSCB** : Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
- STK** : Sivil Toplum Kuruluğu
- UNHCR** : Birleğuğu Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Ofisi
- UNICEF** : Birleğuğu Milletler Çocuklara Yardım Fonu
- WFP** : Dünya Gıda Programı

1.GİRİŞ

İnsanlık tarihinin başladığı süreçten günümüze kadar hemen hemen her dönemde bir yer değiştirme hareketi yani göç olgusu ile karşı karşıya kalınmıştır. Gerek bireysel gerekse toplumsal olarak yaşanmaya başlayan bu göç olgusunun insanlara ve toplumlara birtakım etkileri de söz konusudur. Özellikle sanayileşme ve beraberinde başlayan kentleşme ile beraber insanlar başta ekonomik olmak üzere eğitim, sağlık, sosyal, kültürel, siyasal vb. sebeplerle bu hareketliliği yaşamaktadır. Belirli bir zamanda, belirli mekândan başka bir mekâna hareketliliği ifade eden bu göç olgusu, her dönemde farklı açılardan değerlendirilmektedir. Göç, insanların yerleşmek amacıyla bir bölgeden başka bir bölgeye doğru yaptığı yer değiştirme eylemidir. Bu hareket ülke içine olacağı gibi ülke dışına da olabilmektedir.

Göç hareketleri tarihsel süreçte ya zorunlu ya da gönüllü bir şekilde meydana gelmektedir. Ulusal ve uluslararası göçe yönelik en net görüş, bireylerin daha fazla gelir sağlamak ve yaşam kalitelerini arttırmak amacıyla bu hareketliliği yaptığıdır. Bu anlamda göç olgusu, tarımdaki değişim ve sanayileşme, istihdam ve işsizlik, gelir dağılımı, yoksulluk ve açlık, kentleşme, nüfus artışı ve konut politikalarının uygulamaları, ailenin yapısı ve terör sürecinde gelişen sosyal yapı gibi temel olan sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi ve diğer alanlarda sosyal politika ile bir ilişkisi olduğu ortadadır.

Göç, insanlık tarihine dayanan oldukça eski bir olaydır. İlk zamanlardan itibaren insanlar doğal afetler, gıda ya da temel yaşam ile ilgili gereksinimlerini karşılayamama gibi nedenlerle göç etmişlerdir. Zamanla sanayileşmeyle birlikte göç sebepleri de çeşitlenmiş; ekonomik gereksinimler, iş gücünü karşılama, siyasi istikrarsızlık ortamından kaçış gibi nedenler de göç sebepleri arasına girmiştir. Her geçen gün derinleşen Kuzey-Güney uçurumu neticesinde az gelişmiş, siyasi istikrarsızlık ve kaos yaşayan, baskı ve zulmün olduğu ülkelerdeki insanlar, çözümü, daha iyi bir yaşantı vaat eden Kuzey ülkelerinde aramaya başlamıştır. Yasal yollardan bu ülkelere girmeleri mümkün olmadığı halde yine de yasa dışı göçe başvurmaktan çekinmemektedirler.

Göç, dünyanın İkinci Dünya Savaşı sonrası ciddi bir şekilde karşı karşıya kaldığı önemli bir süreçtir. Bu küresel olay insanların farklı coğrafyalara, kıtalara,

ülkelere doğru yer değiştirmesine neden olmuştur. Ülkeler bu süreçten ekonomik, sosyal, kültürel vb. alanlarda etkilenmeye başlamasıyla beraber bu göç sürecini yönetecek uluslararası kuruluşlara ve hukuki sözleşmelere ihtiyaç duymuşlardır. 1951 Cenevre Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği bu alanda yapılan çalışmaların ürünü olmuştur. Sonraki süreçte ülkeler ulusal düzeyde birtakım çalışmalar yapmaya başlamıştır.

Orta Doğu denilen coğrafyada ortaya çıkıp “Arap Baharı” olarak adlandırılan süreç, beraberinde göç olgusuyla sığınmacı akınını ortaya çıkarmıştır. Özellikle Suriye’de yaşanan iç karışıklık ülkenin tamamına yakınında kendini göstermiş ve yaklaşık on üç milyon insan evinden ve yurdundan olmuştur. Bununla beraber insanlık onuruna aykırı (gasp, tecavüz, işkence) davranışlar ortaya çıkmıştır. Can kaygısıyla hareket eden insanlar her şeylerini geride bırakarak komşu ülkelere, fırsat bulanlar ise Avrupa ülkelerine doğru göç etmeye başlamıştır.

Türkiye bu süreçten en çok etkilen ülkelerden biri belki de en önemlisidir. Dört milyona yakın sığınmacıyı bünyesinde barındırmakta ve ekonomik anlamda ciddi bir harcama yapmaktadır. Ancak AB bu yaşananlara karşı beklenen tepkiyi göstermemiştir. Bu çerçevede Türkiye ve AB’nin imzaladığı Geri Kabul Anlaşması ve hukuk dışı yollarla AB ülkelerine giden sığınmacıların Türkiye’ye iadesi garanti altına alınmıştır. Bunun karşılığında AB Türkiye’ye 3,5 milyar avro ödeme sözü vermiş lakin bu sözünü de yerine getirmemiştir. Bu süreci en sorumlu ve insan haklarına saygılı bir şekilde yürüten ülke şüphesiz Türkiye olmuştur.

Türkiye bu süreci yönetirken İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü ve ona bağlı bazı kurulları oluşturmuştur. Aynı zamanda AB ile imzalanan Geri Kabul Anlaşması beraberinde birtakım yasal düzenlemeler yapmıştır. Ayrıca Türkiye’de Kızılay, AFAD ve birçok STK’da sığınmacı ve göç sürecinde iktidar beraberinde ciddi çalışmalar yaparak, sürecin verimli yürütülmesine yardımcı olmuşlardır.

Bu çalışmamız ilk olarak kavramsal çerçeve ile başlamış olup göç, sığınmacı, mülteci, iltica, yabancı gibi kavramlar açıklanmıştır. Bununla beraber göçün nedenleri ve göç kurumları geniş bir şekilde ele alınmıştır. İkinci bölümde uluslararası göç sürecinin başlaması ile göç ve sığınmacılar alanında faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlara yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye’nin göç

politikalarına değinilmiştir. Türkiye’deki ulusal kuruluşlar, yapılan hizmetler, yasal düzenlemeler irdelenmiştir. Bununla beraber Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikalar Hatay evreninde vatandaşlara anket yönetimiyle sorulmuş ve SPSS programında yapılan analizler ile elde edilen sonuçlar ortaya konulmuştur. Bulgular ve sonuç bölümleri ile çalışmamız sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

1.1. Çalışmanın Problemi

Göç sosyolojik bir süreçtir. İnsanlar, yaşadıkları her dönemde bu toplumsal olayla karşı karşıya kalmışlardır. Yaşanılan bu göç olaylarının meydana geldiği zamanlarda farklı farklı sebepler ortaya çıkmış ve bu sebepler beraberinde yaşanmıştır. Bir dönem ekonomik, bir dönem siyasal ve bazı dönemlerde sosyal ve kültürel sebepler göçün temel nedenlerini oluşturmuştur.

Dünya'nın çeşitli bölgelerinde ve bu bölgelerde yer alan ülkelerde farklı nedenlerle göç olayları meydana gelmiştir. Bu yer değiştirme hareketi ile beraber hiç kuşkusuz toplumların büyük bir bölümü ciddi bir şekilde etkilenmektedir. Özellikle göç alan bölgeler ve buranın vatandaşları ekonomik ve güvenlik gibi sebepler başta olmak üzere birçok konuda olumsuz vakalarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Ortadoğu denilen coğrafya 2000'li yıllardan sonra ciddi bir iç karışıklık yaşamaya başlamış ve ülkelerin huzuru ve güvenliği bozulmuştur. İşgal güçleri ile bu ülkelerin toprak bütünlüğüne kastetmiş, bu yaşanan durum karşısında ise kimi vatandaşlar kendi ülkelerinde kalıp işgalcilere karşı savaşırken, önemli bir bölümü de can kaygısı ile başta sınır ülkeler olmak üzere farklı göç etmeye başlamışlardır. Özellikle Suriye'de meydana gelen olaylar milyonlarca Suriyeli vatandaşın kendi ülkelerini terk etmesine neden olmuştur. Başta Türkiye olmak üzere birçok sınır ülkesine Suriyeli göçü başlamıştır. Bu Suriyeli vatandaşların Türkiye kanalıyla Avrupa ülkelerine doğru göç etmeye çalıştıkları da ayrı bir gerçektir. Yasal veya yasal olmayan yolları deneyerek, canları pahasına daha iyi şartlar ve ekonomik kaygılar ile Avrupa Kıtasına doğru göç etmek istemektedirler. Ancak Türkiye ile Avrupa Birliği arasında imzalanan Geri Kabul anlaşması ve Türkiye'nin bu anlaşmanın şartlarına ciddi bir derecede sadık kalması Suriyeli vatandaşların Avrupa'ya göç etmesini belirli ölçüde engellemektedir. Ancak yasal olmayan yollarla ve bilhassa deniz yolunu kullanarak, kiralamış oldukları tekne ve botlar ile canlarını hiçe sayarak, Avrupa Kıtasına ulaşmaya çalışan Suriyeli vatandaşların sayısı da oldukça fazladır.

Suriye’de yaşanan bu iç karışıklık ile bu süreçten en çok etkilenen ülke hiç kuşkusuz Türkiye’dir. Çok uzun bir sınır komşusu olan bir ülkede yaşanan iç savaş hiç kuşkusuz Türkiye’yi başta güvenlik ve ekonomik nedenlerle etkilemektedir. Bugün Türkiye’de dört milyondan fazla Suriye vatandaşı yaşamaktadır. Bunların bir kısmı kamplarda yaşarken bir bölümü de Türkiye’nin birçok vilayetinde ikamet etmektedir. Türkiye bu göç sonucunda kırk milyar doların üzerinde bir harcama yapmıştır. Ayrıca eğitim, sağlık, güvenlik ve diğer konularda Suriyeli vatandaşlara birtakım haklar tanınmış ve durum Türk vatandaşların belirli bir kısmının tepkisine neden olmuştur. Türkiye bu süreçten fazla etkilenince ilk olarak İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü ardından illerde valiliklere bağlı İl Göç İdaresi Müdürlükleri oluşturulmuştur. Ayrıca başta göçten etkilenen vilayetlerde olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu bu sürecin yönetilmesi hususunda gönüllü çalışmalar yapmaktadır.

Bu çalışmada Suriye’de meydana gelen iç savaş ile beraber ülkemize göç eden Suriyelilerin ülkemize olan etkileri irdelenecek ve bu vatandaşlara Türkiye’nin uygulamış olduğu bazı politikalar üzerinde durulacaktır. Özellikle çalışmanın uygulama kısmında alan biraz daha daraltılarak, Suriyeli vatandaşlara yapılan çalışmalar Hatay ilinde uygulanacak anket yöntemi ile ele değerlendirilecektir. Genel itibariyle çalışmamızda şu problemlere yanıt aranacaktır:

- a. Türkiye bu süreci yönetmek için hangi çalışmalar yapmıştır?
- b. Türkiye’nin Suriyeli vatandaşlara uygulamış olduğu politikalar, kendi vatandaşlarını nasıl etkilemiştir?
- c. Göç eden vatandaşların kamp dışında, şehir merkezlerinde yaşamasının Türkiye’ye etkileri nelerdir?
- d. Türkiye’nin Suriyeli vatandaşlara uygulamış olduğu politikaların Hatay ilindeki etkisi ve yerel halkın görüşleri nelerdir?

1.2. Çalışmanın Planı

Çalışmanın ilk bölümünde çalışmanın amacı, yöntemi, sınırları ve temel problemin ne olduğu konularının belirlenmesi olarak hedeflenmiştir. Bu bölüm tezin ana şemasını oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise kavramsal ve kuramsal çerçeveye ele alınmıştır. Çalışmamızın temelini oluşturacak kavramlara yer verilmiştir. Göç

kavramı, göçün nedenleri, göç türleri ve göç kavramları üzerinde durulmuştur. Bu bölümün son kısmında ise göç konusunda bilinmesi gereken sığınmacı, mülteci, iltica, göçmen, yabancı ve mübadele kavramları açıklanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümü göçün uluslararası boyutunu oluşturmaktadır. Uluslararası göç kavramı, nedenleri ve türleri üzerinde durulmuştur. Bununla beraber uluslararası göç kuramları irdelenmiştir. Bu bölümün önemli bir kısmını da uluslararası göç sürecinde yer alan ve çalışma yapan kuruluşlar oluşturmaktadır. Ayrıca göçün uluslararası mevzuatı irdelenmiş, bölümün son kısmında bölgesel mevzuata yer verilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümü sürecin Türkiye ölçeğinde irdelenmesidir. Türkiye ve göç sürecine değinilerek, Türkiye’de göç ile ilgili hukuki düzenlemelere yer verilmiştir. Daha sonra Türkiye’de göç ile ilgili çalışma yapan kurum ve kuruluşlara değinilerek, göç ile beraber sığınan kişilerin Türkiye’deki hak ve özgürlükleri belirtilmiştir. Son olarak ise Türkiye ile Avrupa Birliği’nin imzaladığı Geri Kabul Antlaşması açıklanmıştır.

Çalışmanın beşinci bölümü uygulama kısmını oluşturmaktadır. Türkiye’de yaşayan sığınmacılara uygulanan politikalar Hatay ölçeğinde anket yöntemiyle ele alınmış ve çıkan sonuç SPSS ile değerlendirilmiştir. Çalışma bulgu ve yorumlar ile beraber sonuç ve değerlendirme son bulmuştur.

1.3. Çalışmanın Önemi

Göç süreci son dönemlerde tüm Dünya’yı etkileyen bir olaydır. Bu etkilenme ile karşı karşıya kalan en önemli ülke, coğrafi konumu münasebetiyle hiç kuşkusuz Türkiye’dir. Topraklarına milyonlarca insanı kabul eden Türkiye, bu insanlara maddi ve manevi olarak ciddi yardımlarda bulunmaktadır. Bununla beraber bazı konularda da birtakım problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. İşte bu çalışmanın önemi ciddi bir göç dalgası yaşamış olan Türkiye’nin, bu insanlar için hayata geçirdiği politikaların kendi vatandaşları tarafından nasıl karşılandığını ve değerlendirildiği ortaya koymak olacaktır.

1.4. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; göç ile ilgili temel kavramlara yer vererek, sağlam bir alt yapı oluşturmak, göç sürecinde çalışma yapan uluslararası kuruluş ve mevzuatları ortaya koymaktır. Özellikle bu süreçte Türkiye'nin sığınmacılar konusunda almış olduğu tedbirleri ve sığınmacılara tanıdığı yasal hak ve yükümlülükleri belirtmektir. Bununla beraber Türkiye'nin göç yönetiminde sığınmacılara uyguladığı politikaların Hatay ölçeğinde yansımalarını ortaya koymak olacaktır. Bu çalışma ile şu temel sorulara da cevap aranacaktır:

- a. Göç süreci Türkiye'yi nasıl etkilemiştir?
- b. Türkiye bu süreçte başarılı politikalar hayata geçirebilmiş midir?
- c. Türkiye'nin Suriyeli vatandaşlara yönelik politikalara Hatay halkının tepkisi nasıl olmuştur?

1.5. Çalışmanın Varsayımları ve Sınırları

a. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine göre "Zulüm altında olan herkesin başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı" mevcuttur. Bu hakkın dünyadaki bütün ülkeler ve yönetimler tarafından bu durumdaki insanlara tanınması ve uygulanmasının önemine vurgu yapılmıştır. Bu hakkın uluslararası hukuktan doğan yasal bir hak olduğu varsayılmaktadır.

b. Yüksek miktarda sığınmacıyla karşı karşıya kalan Türkiye'nin bu konuyla ilgili yasal anlamda ciddi düzenlemeler yapması gerektiği ve gereken önemleri almasının önemi vurgulanmaktadır.

c. Türkiye göç ile gelen insanlara birtakım haklar verirken, kendi insanının öncelikli olduğunu gözden kaçırmamalı ve politikaları bu çerçevede hayata geçirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bazı olumsuzlukların ortaya çıkacağı varsayılmaktadır.

Çalışmanın sınırlarına bakıldığında genel olarak şu konulara değinilmektedir:

- a. Temel kavramlar ve kuramlar ile yasal mevzuatlar irdelenecektir.

b. Göçün uluslararası boyutu ve uluslararası mevzuatının yanında uluslararası kuruluşlar üzerinde durulacaktır.

c. Türkiye'nin göç ile ilgili uyguladığı yasal düzenlemeler ve göç sürecinde çalışma yapan kuruluşların ortaya konulacaktır.

d. Uygulama bölümünde ise Türkiye'nin göç sürecinde uygulamış olduğu politikaların anket yöntemiyle sadece Hatay ölçeğinde değerlendirilmiştir.

e. Çalışmada temel olarak çoğunlukla Türkçe ve birtakım İngilizce kaynaklar kullanılacaktır.

1.6. Çalışmadaki Verilerin Toplanması ve Çözümü

Verilerin toplanması esnasında, çalışmanın kavramsal ve kuramsal kısmında kullanılan tüm kaynaklar; kütüphaneler, bilimsel yayın tarama siteleri, bazı üniversitelerin bilimsel veri tarama tabanları, resmi internet adresleri ve konuyla ilgili uzman kişilerin birincil ve ikincil kaynaklarının araştırılmasıyla elde edilmiştir. Bu anlamda çalışma ile ilgili geniş bir şekilde literatür taraması yapılmıştır. Uygulama kısmında ise Hatay ilinde yaşayan vatandaşlara bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. İlin on beş ilçesinde dört yüz altı vatandaşa hazırlanan anket soruları sorulmuştur. Bu şekilde analiz için gerekli veriler elde edilmiştir.

Verilen çözümü veya başka bir ifadeyle yorumlanmasında öncelikle şu adımlar planlanmıştır:

a. Çalışmaya katkı sağlayacak veya çalışmada kullanılacak tüm kaynaklara ulaşmak,

b. Bu kaynakların tasnifi,

c. Anketlerin ilçelerde yapılırken nüfus kriterine göre sayılarının belirlenmesi,

d. Elde edilen anketlerin SPSS programında değerlendirip, çözümünün yapılmasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç Kavramı

Göç, insanlık tarihi kadar eski olan ve o zamandan bu yana devam eden ve kuvvetle ihtimal devam edecek olan, aynı zamanda dünyanın her coğrafyasında yaşanabilecek bir olaydır (Koçak ve Terzi, 2012: 164). Göç olgusu sadece göç edenlerin yaşamlarında köklü değişiklikler yapmakla kalmaz, aynı zamanda göç alan bölgelerdeki toplumsal yapı üzerinde çeşitli etkilere sahip olmaktadır (Baritçi, 2017: 228).

Antropologlar, sosyologlar, idareciler, tarihçiler, coğrafyacılar ve ekonomistlerin çalışmalarında göç ile yakından ilgilenmeleri göçün çok boyutlu bir ifade olduğunu göstermektedir (Mutluer, 2003: 9). Göçün bu yönde çok boyutlu olması, tanımlanmasını zorlaştırdığını söylemek mümkündür (Akşit, 1998: 67). Göç, genelde mesafe, fiziki ve coğrafik ayrılmalar veya bir yer değiştirme hareketi olarak da ifade edilmektedir (Hoşgör, 1998: 104). Bu yönden de anlaşılabilceği gibi göç kavramını belli bir zaman ve mekândan, geçici veya devamlı bir mekâna yapılan sosyo-kültürel hareketlilik olarak ta tanımlayabiliriz. (Türkyılmaz vd. 1998: 25).

Göçü bir süreç olarak nitelendirme göçün tanımının yapılmasına, ölçülmesine, çözümlenmesine, açıklanmasına ve yorumlanmasına yönelik zorluklar doğurabilmektedir (Taşçı, 2009: 180). Göç, toplumların yaşadıkları değişmez olgulardan biridir. Bu olgu kişi ya da kişi gruplarının siyasal sınırların ilerisine, yeni yerleşim yerlerine ve toplumlara kalıcı hareketliliği gösterir. Göç, insan gruplarının birlikte veya ayrı ayrı, sınırları bir yerleşim yerinden yakın ya da uzakta olan yerleşim yerlerine doğru yapılan coğrafi ve sosyal hareketlilik (Bal vd. 2012: 192). Göç, bir toplumun temellerini ciddi bir şekilde etkileyen, insanların ve grupların davranışlarında değişikliği meydana getiren sosyal bir sorundur. Göç, bazen de gittiği yere yerleşmek amacıyla yapılan bir yer değiştirme hareketi de olabilmektedir (Delice ve Yaşar, 2014: 2). Göç süreci bir ülkenin nüfus politikalarını derinden etkileyen bir olgudur (Yıldırım, 2016: 273).

Özdemir'e göre (2012: 2-3) Yani kendi ülke sınırlarındaki bölge, kent ve köy gibi bir yere yerleşmek amacıyla gerçekleşen nüfus hareketi veya başka bir ifadeyle

iktisadi, siyasi ve sosyal gibi sebeplerle ülke sınırları içerisinde bir bölge ya da kesimden başka bir bölge ya da kesime doğru meydana gelen nüfus hareketine göç denilmektedir.

Göç, “Tek yönlü bir yolculuktur ve geri dönecek bir yuva yoktur demektir” (Chambers, 2014: 23). Göç olgusunun çok yönlü olması ve farklı disiplinlerin ilgi alanına girmesinden dolayı net bir tanımının yapılması oldukça güçtür. Ayrıca göç olgusunda ekonomik, sosyal, psikolojik ve siyasal neden/sonuç ilişkisinin olmasından dolayı çeşitli disiplinlerin ortak ilgi alanında yer almış ve bu disiplinlerin göç sürecine farklı bakış açısına sahip olmaları da göçün tanımlanması noktasında bir karmaşıklığa neden olmaktadır (Özcan, 2013: 185). Göç tanımında sıklıkla kullanılan, mesafe, zaman ve kalıcılık gibi kavramlar da karşımıza çıkmaktadır (İçduygu ve Ünalın, 1998: 91).

Göç, başka bir ifadeyle asıl yerinden hareket ederek, ulaşılmak istenen yere varmaktır” (Karpat, 2003: 3). Göç ile başlayan süreç, ilk olarak hep temiz duygularla başlamaktadır. Nitekim göçü yaşamayı kafasında planlayan kişi, bulunduğu yerde birtakım sebeplerden dolayı karşılayamadığı ihtiyaçlarını başka yerlerde karşılayabileceği umudu taşımaktadır (Karak, 2014: 229). Farklı bir açıdan bakıldığında göç süreci toplumların ekonomik, sosyo-kültürel, ve siyasi yönleriyle doğrudan ilişkili olan ve insanlık tarihinin hemen hemen tüm zamanlarında karşı karşıya kalınan eylemdir. Göç kavramı bir nüfusun bir yerden başka bir yere olan hareketliliği olarak ifade edilmekte, aslında çok daha kapsamlı ve köklü bir yapıya sahip bir olgudur. Bu sebeple göç olgusu birçok disiplin tarafından ele alınmış ve bu disiplinlere göre bir çözümleme yapılmıştır. Özellikle dünyadaki küreselleşme ve bunun doğrudan ve dolaylı etkileri, bölgesel çatışmalar, yoksulluk, teknoloji ve bunlarla beraber ulaşım ve iletişim olanaklarının devamlı gelişmesinden dolayı göç edenlerin sayısı devamlı artmıştır (Çalım vd., 2012: 11). Her göç olgusu aynı zamanda hem bireysel hem de toplumsal düzeyde bir uyum sağlamaktadır (Tekeli, 2014: 44). Göç kavramının dünya kamuoyunda her zaman önemli bir yeri olmuş, tarih boyunca yaşanan göçler de, günümüzdeki dünya nüfusunun dağılımını, sosyo-ekonomik yapıyı ve kültürünü etkileyerek, yeni bir şekillenmeye yol açmıştır (Tunç, 2015: 30-31).

Göç; toplumda sosyal, kültürel, ekonomik ve siyaset alanlarıyla yakından ilişkili ve etkili bir olaydır (Şen, 2014: 232). En genel anlamda ise değerli bir uzaklık

ve etki yaratacak bir süre içinde gerçekleşen, bütün yer değiştirmelere göç adı verilmektedir (Yılmaz, 2014: 1686).

Göç tarihsel süreçte insanlar ve toplumlar için, gerçekleştiği nedenleri ve sonuçlarından dolayı önemli bir yer tutmuştur. Çünkü göç insanların, farklı sebeplerden dolayı gerçekleştirdiği ya da gerçekleştirmeye mecbur olduğu ve buna bağlı olarak farklı sonuçlar doğurduğu bir süreçtir (Erol ve Ersever, 2014: 48) Göç aynı zamanda dünyada milyonlarca insanı, birçok ülke ve yönetimini etkileyen bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Ulusal ve uluslararası boyutta gerçekleşen göç olgusu tarihsel süreçte toplumların ve bireylerin hayatına ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal ve psikolojik etkisi olmuştur (Doğan, 1988: 1).

IOM göçü, uluslararası bir sınırı aşarak, insanların yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır. Yapılan tanımlara baktığımızda göç, “ekonomik, sosyal, özel nedenlerle bireyin kendi isteği ile ya da kendi isteği dışında yaşadığı yeri değiştirmesi, gittiği yerde evini kurması ve yaşamına devam etmesi” gibi anlaşılmaktadır. Göç olgusu sadece toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal değil aynı zamanda kişisel bir süreçtir (Erol ve Ersever, 2014: 49).

Göç süreci sonrası yaşanan değişimler bazı çevreler tarafından modern olmanın bir şartı gibi kabul edilirken, kimilerince de göç süreciyle geleneksel hayatın zarar görmesi, kent kültürünün tahribi ya da iki kültür arasında sıkışıp ne köylü ne de kentli olunamaması gibi etkilerinin olduğu ifade edilmektedir. Bazı çevrelerde göç sonucu meydana gelen yeni durumun, geleneksel yapı ile modern yapının melezleşmesi durumudur (Bal, 2008:106). Bununla beraber insanlık tarihince yapılan göçler, genelde eşit ve adil bir şekilde pay edilmeyen ekonominin bir sonucu olabildiği gibi bazı ekolojik dayatmalar ya da devlet gibi sosyal bir otoritenin uyguladığı sınır dışılar, iskanlar ve savaş gibi sebeplerle de ortaya çıkabilmektedir (Koçak ve Terzi, 2012: 165-166).

Bilim alanında değişik tanımları yapılan göç, bir yerde yaşayan nüfusun belli bir kesiminin, birtakım sebeplerle, bulunduğu yerden farklı bir yere yerleşmek üzere, geçici veya sürekli olarak gitmesi demektir (Akgür, 1997: 41). Diğer bir tanıma göre ise göç, coğrafi olarak mekân değiştirme sürecinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarıyla o yerin toplumsal yapısını değiştiren nüfus hareketidir (Özer, 2004: 11). Başka bir ifadeyle kişilerin, gelecek yaşantılarının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere sürekli veya geçici bir süre için ikamet edilen bir yerden bir

başkasına yerleşmek amacıyla yaptıkları coğrafi hareketliliğe göç denilmektedir (Topçu ve Beşer, 2006: 37).

2.2. Göç İle İlgili Diğer Kavramlar

Göç olgusunu derinlemesine analiz ederken göç kavramı, türleri, nedenleri ve kuramları yanında son zamanlarda üzerinde sıkça durulan ve kamuoyunda oldukça fazla bir şekilde ifade edilen birtakım kavramlarda bulunmaktadır. Mülteci, sığınmacı, iltica, göçmen gibi kavramları da bu sebeple ele almak gerekmektedir.

2.2.1. Mülteci

Günümüzde yoğun bir şekilde yaşanan göç sorununda “mülteci” kavramı, ulusal ve uluslararası medya organları tarafından, mülteci ve göçmen kavramları ile eş anlamda kullanıldığı görülmektedir. Birbirinden farklı anlamları bu kavramları eş anlamlı olarak kullanmak birtakım sorunları beraberinde getirebilmektedir (Çakran ve Eren, 2017: 2). Günümüzde mülteci kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Bunlardan en kısa ve net olanı ise bir toplumda meydana gelen siyasal, sosyal ve ekonomik olaylar sonucunda iltica eden kişilere mülteci denilmektedir (Boyras, 2015: 36).

Uluslararası hukukta “mülteci” kavramı, vatandaşı olduğu ülke dışında olan ve “ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncesi nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu” için vatandaşı olduğu ülkeye dönemeyen veya dönmek istemeyen kişileri ifade etmektedir (www.multeci.org.tr, 2017). Farklı bir tanımla ise mültecilik statüsü hukuki olarak onaylanmış bir yabancıyı ifade ederken, sığınmacı ise mültecilik statüsü incelenme aşamasında olan ve bu sebeple kendisine geçici koruma sağlanan kişilere denilmektedir (Çiçekli, 2007: 212).

Mültecilik daha çok kendi istekleriyle ülkelerinden zorunlu sebeplerle kaçan insanları kapsamaktadır (Sağır, 2012: 2). Yani arzuları ya da kişisel tercihleri sonucu değil, mutlak zorunluluk yüzünden ülkelerinden ayrıлып başka bir ülkede güvenlik ve özgürlük arayan kişilere mülteci denir (Peker ve Sancar, 2005: 9). 1951 Sözleşmesi’nde yer alan mülteci tanımına göre, “ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensup olması veya siyasi fikirleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korkusu olan ve bu sebeple ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönmeye çekinen veya dönmek istemeyen kişilere mülteci denilmektedir”

(www.unhcr.org, 2017). Uluslararası hukukta kabul edilen bu mülteci tanımı, 1951 yılındaki “Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi’nde” yapılmıştır (Buz, 2008: 120).

Her mültecinin güvenli sığınma hakkı vardır. Uluslararası koruma ise fiziksel güvenlikten daha fazlasını içerir. Bir ülkede mültecilere, en azından ülkede yasal olarak ikamet eden diğer yabancılar kadar eşit haklar ve yardım, her bireyin sahip olması gereken temel ihtiyaçlar verilmelidir. Aynı şekilde sosyal ve ekonomik haklar, diğer bireylere tanındığı gibi tüm mültecilere de tanınmalıdır. Her mülteci mutlaka sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeli ve her yetişkin mültecinin de çalışma hakkı olmalıdır. Bununla beraber her mülteci çocuk mutlaka okula gitmelidir (www.unhcr.org, 2017). Başka bir deyişle ülkeye ilk ayak bastıkları andan itibaren tüm mülteciler ulusal ve uluslararası bütün haklara sahiptirler (Akdeniz, 2014: 9).

Mülteci konusunda bölgesel düzeyde çalışma yapan, Afrika Birliği Örgütü mülteci ile ilgili daha önce yaptığı tanımı genişletmiş; 1969 yılındaki Afrika İnsan ve Halkların Hakları Sözleşmesi’nin 1. maddesinin 2. Fıkrasına göre bir kimsenin, “kendi ülkesi ya da vatandaşı olduğu ülkenin bir bölümünde ya da tamamında dış saldırı, işgal, yabancı egemenliğinin varlığı ya da kamu düzenini ciddi şekilde bozan olaylar nedeniyle menşe ülkesi veya vatandaşı olduğu ülke dışından bir başka yere sığınma talebiyle, devamlı ikamet ettiği yeri terk etmek zorunda kalan herkes mülteci tanımı içinde yer almaktadır” (Özcan, 2005: 19).

2.2.2. Sığınmacı

Sığınmacı ise mülteci statüsünde olan uluslararası hukukta ise halen koruma bekleyen ancak konumları henüz resmi olarak belirlenmemiş kişilere verilen addır. Bu terim genelde, mülteci statüsüne sahip olmak için başvuru yapmış ve başvuruları hakkında, iktidar ya da BMMYK’dan karar bekleyen kişiler için kullanılmaktadır (www.multeci.org.tr, 2017).

Bir kişinin vatandaşı olduğu veya ikamet ettiği devletin topraklarını ayrımcı yasal kovuşturmalar ya da çeşitli baskılar sonucu terk ederek, başka bir devletin topraklarına, konsolosluk veya diplomatik temsilcilik binalarına giderek sığınan kişilere sığınmacı denir (Pazarcı, 1999: 2002). Aynı zamanda henüz başvuru yapmamış ya da başvurusu kabul edilmemiş yani başvurusu cevaplanmamış kişilere de sığınmacı denilmektedir. Sığınmacı, iltica işlemleri hakkında cevap bekleyen kişi

olduğuna göre sığınmacı korumasının en temel ilkesi olan geri gönderilmeme ilkesinden ve insanca muameleden faydalanabilmelidir (Odman, 2008: 10).

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 14. Maddesine göre; "Herkes, ülkesinde gördüğü zulüm sebebiyle başka ülkelere sığınma talebinde bulunma ve sığınma imkanlarında yararlanma hakkına sahiptir" ifadesi yer almaktadır. Sığınmacı, kendi ülkesinde işkence görme yolunda haklı nedenlere dayanan bir korkusu bulunan ya da silahlı çatışma ve şiddet olayları nedeniyle yaşamı tehlikede olan, bu yüzden de bir başka ülkeden mülteci statüsü isteyen kişi için kullanılmaktadır (Doğan, 2011: 25). Başka bir ifadeyle Avrupa lkeleri dışından gelen ve 1951 Cenevre Sözleşmesinin 1. Maddesindeki tanıma göre kendisine İçişleri Bakanlığı tarafından sığınmacı statüsü verilen yabancı uyruklu veya vatani olmayan kişiye sığınmacı denilmektedir (iekli, 2007: 213-214).

Sığınma olgusu; zulüm veya başka sebeplerle bir devletten kaçan kişilere, sığındıkları devlet tarafından sağlanan korumanın, henüz nihai karara bağlanmaması durumunda ortaya çıkmaktadır. Yani, sığınan kişilerin mülteci olabilmeleri için yaptıkları sığınma talebi veya başvurusu henüz hukuki bir duruma brnmemiş, bir sonuca ulaşmamıştır, denilebilir. Kısaca, her mülteci, aynı zamanda sığınmacıdır, ancak her sığınmacı mülteci değildir. Çünkü mültecilik sığınılan ülkede kazanılmış, ülkenin kendi mevcut hukuki yapısı içerinde sığınan kişilere kazandırılan haklar ve yükümlülükler yelpazesini içermektedir. Sığınmacı için, bu yelpazeden yararlanma hakkı, mülteciye göre daha sınırlıdır (Ziya, 2011: 15).

2.1.3. İltica

Uluslararası g olgusu içerisinde yer alan iltica kavramı, ülkesinde dini, dili, ırkı, cinsiyeti, tabiiyeti, siyasi düşüncesi gibi nedenlerden dolayı zulüm gören ya da görme tehlikesi içerisinde bulunan kişilerin, güvenli olan bir başka ülkeye göç ederek sığınmasıdır (Doğan, 2011: 15).

İltica kavramı ise yabancılar mevzuatımıza göre "Avrupa Kıtası'nda yaşanan olaylar sebebiyle dini, ırkı, milleti, belirli bir toplumsal gruba bağlılığı veya politik düşüncelerinden dolayı zarar göreceğinden haklı olarak korktuğu için mensubu olduğu ülkenin dışında bulunan ve mensubu olduğu ülkenin himayesinden faydalanamayan veya korkusundan dolayı faydalanmak istemeyen ya da uyruğu yoksa ve daha önce ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa, oraya dönmeyen veya korkusundan dönmek istemeyen yabancıya verilen isimdir" (Akgün, 2011: 10).

İltica tanımı gereği, ekonomik unsurları içerisinde barındırmayan, daha ziyade siyasi nitelikli belirli bazı nedenlerden kaynaklı zulüm veya zulüm korkusu nedeni ile vatandaşı olduğu ya da yaşadığı ülkenin korumasından yararlanamayan ya da yararlanmak istemeyen kişilerin güvenli bir ülkeye göç ederek sığınması durumudur. Bu yönleri ile de diğer uluslararası göç formlarından belirgin farklılıklar göstermektedir. Göçmen, ülkesinin korumasına sahip iken, iltica eden ülkesinin korumasından yoksundur. Göçmenler daha çok kendi istekleriyle ya da daha rahat bir hayat için tercihleri sonucu yer değiştirirken, iltica eden bir nevi tercihsiz kalarak göç etmek zorunda kalmaktadır. Bu nedenledir ki, iltica eden kişilerinin can havliyle her şeylerini ülkelerinde bırakıp başka bir ülkeye sığınmak durumunda kalmakta bu durum da iltica edenler için daha derin insani sorunlara ve sonuçlara yol açmaktadır (Doğan, 2011: 16).

2.1.4. Göçmen

Göç mevzuatına göre; yerleşme düşüncesiyle ülkemize gelen veya başka bir ülkeye giden ve henüz ne ülkemizin ne de göç edilen ülkenin vatandaşlığını kazanmamış kişi veya kişilerdir (Sever, 2009: 6). Daha çok ekonomik refaha kavuşmak için göç eden insanlar, göç edilen ülkenin izni ve bilgisi ile o ülkeye yerleşmek amacıyla giden insanlar vatandaşlık hakkı kazanana kadar özel bir mevzuata bağlıdırlar. Bu kişiler mültecilik statüsünden yararlanamazlar (Akyürek, 2007: 30).

Farklı bir ifadeyle göçmen, çoğunlukla ekonomik sebeplerle veya yer aldığı sosyal ortamın hoşnutsuzluğundan, ülkesini gönüllü olarak terk eden ve başka bir ülkeye yasal veya yasa dışı yollarla giden, orada yaşayan yabancılardır (Deniz, 2009: 6).

2.1.5. Yabancı

Ülkesinde yer aldığı devlete vatandaşlık bağı ile bağlı bulunmayan kişilere yabancı denir. Bu kişi, vatandaşı olduğu ülkenin sınırını aşmış ve başka bir ülke toprağında yaşamını devam ettirmektedir (Özhan, 2010: 5). Başka bir ifadeyle ise bir devlet ülkesinde yer alıp, o devletin vatandaşlığına henüz hakkı olmayan kimsedir (Çiçekli, 2007: 20).

Kişilerin turistik, ticari, çalışma ve yerleşme gibi çeşitli sebep ve amaçlarla kendi ülkesi dışında kalan, yabancı diye tabir edilen ülkelere seyahat etmeleri, gittikleri ülkelere yerleşmeleri vatandaşlık ve yabancı kavramlarının gelişimi üzerinde etkili olmuştur. Devlet Hukuku Enstitüsüne göre yabancı, bir devlet

ülkesinde bulunup o devlet vatandaşlığını iddiaya hakkı olmayan kişidir. Yabancı kavramı, yabancı devlet vatandaşlarını, mültecileri, özel statüde yer alan yabancıları ve birden çok vatandaşlığı bulunanları kapsamaktadır (Tekinalp, 1992: 6).

2.1.6. Mübadele

Kelime olarak “değişim” anlamına gelen mübadele, Lozan Konferansı sırasında tarafların anlaşması sonucu imzalanan ve Türkiye’de ikamet eden Rum vatandaşlar ile Yunanistan’da yaşayan Türk-Müslüman vatandaşların karşılıklı olarak değişmesini ifade etmektedir. “Mübadil ise değişim yapılmış yani başka bir kişi yerine getirilen kişidir” (Çetin, 2010: 149). Mübadele aslında Lozan Konferansı sırasında Türk ve Yunan Heyetlerinin imzaladıkları nüfus değişimini ifade eden bir sözleşme olsa da, kökeni asıl 1877-78 Osmanlı-Rus savaşına dayanmaktadır (Bozdağlıoğlu, 2014: 12).

2.2. Göçün Nedenleri

İnsanlık tarihi kadar eski olan göç serüvenin, eski dönemdeki nedenleri ile günümüzdeki nedenleri arasında ciddi bir şekilde farklılık görülmektedir.. Özellikle küreselleşme olgusu günümüzde göç olgusunu hızlandırmış ve farklı boyuta taşımıştır. Önceleri sadece Doğu’dan Batı’ya doğru yapılan bir yer değiştirme hareketinin günümüzde farklı bölgelere, farklı kıtalara ve yerleşim yerlerine doğru yapıldığı görülmektedir. Göçün meydana gelmesinde çok özel ve çeşitli nedenler olmasıyla beraber genel bir sınıflandırma yapmak gerekirse; doğal, sosyal, siyasal ve ekonomik olmak üzere dört temel nedenle göçlerin yaşandığını söylemek gerekmektedir.

Günümüzde ulus devletler; ekonomik sorunlar, siyasal kriz ya da sosyal çatışma gibi sebeplerle, her yıl artan oranlarda düzensiz göçmen statüsünde insanın sınırlar arasındaki hareketliliğiyle karşı karşıya kalmaktadır (Akkanat vd., 2017: 89).

Kentsel bölgelerin çekiciliği, istihdam ve eğitim gibi nedenler başta olmak üzere göç olayı kendisini göstermektedir (Güreşçi, 2010: 78). Hem gönüllü hem de zorunlu olsun bireyler, göç olgusunu yaşarlarken temel amaçları buldukları ortamdan daha iyi bir yaşam seviyesiyle karşı karşıya kalmak istemeleridir (Yılmaz, 2014: 1687). Bu çerçevede göçün nedenlerini temel başlıklar altında daha geniş bir

şekilde irdelemek gerekirse; ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel ve doğal nedenler şeklinde ele almak gerekmektedir.

2.2.1.Ekonomik Nedenler

Göç sürecinin en önemli ekonomik nedeni işsizliktir ve buna bağlı olarak meydana gelen yoksulluk durumu da bu nedenin yansımasıdır. İşsizliğin özellikle genç nüfusta yoğunlaşması nedeniyle göç sürecinde gençlerin daha fazla rol aldıkları görülmektedir (Kutal, 1992: 66). İnsanlar istihdam edilmek umuduyla alıştıkları hayat tarzından koparak, farklı kentlere göç etmektedirler (Şen, 2014: 239). İnsanların, iyi bir gelir ve buna bağlı olarak daha iyi bir yaşam arzusu da göçün nedenleri arasındadır. Çağdaş dünyada yapılan göçlerin en önemli sebebi ekonomi olarak kabul edilmektedir (Aksoy, 2012: 294)).

Son iki yüzyılda ekonomik nedenlerden dolayı göç hareketleri yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Göçe sebep olan ekonomik neden bazen insan ve topluluk düzeyinde oluşacağı gibi bazen de bir toplumun enflasyonu, istihdam oranı, büyüme oranları ve ödemeler tablosu gibi makroekonomik değişkenlerine bağlı olarak gerçekleşir. İş nedeninden dolayı yaşadığı bölgeyi hatta kıtayı değiştiren kişinin göç etmesinde temel unsur genelde ekonomidir (Arslan, 2001: 152).

Tarımda meydana gelen makineleşme önemli ölçüde tarımsal iş gücünü azaltmış ve burada istihdam edilen insan sayısında bir azalma meydana getirmiştir (Taşçı, 2009: 185). Tarımda meydana gelen makineleşme ve teknolojik açıdan gelişmeler sonucunda bazı yapısal değişimler olmuştur. Bunun etkilerinin toprak mülkiyeti üzerinde de yaşandığı görülebilir. Bu çerçevede teknolojik gelişmeleri bir fırsat bilerek bu imkânlardan faydalanan, büyüyen ve gelişen birtakım tarımsal işletmeler, gelişme gösteremeyen küçük çiftçileri olumsuz yönde etkilemiş, bunun sonucunda bu küçük çiftçiler büyüklere çiftçilere ya işçi olmuşlar ya da göç etmeye başlamışlardır (Akgür, 1997: 60-61).

Göç alan ülkeler açısından bakıldığında, ekonomik açıdan daha yüksek milli gelire sahip olmalarının yanı sıra, gelirle bağlantılı olan yüksek yaşam standartlarının varlığı da göçün nedenleri arasında sayılmaktadır. Göç veren ülkeler açısından bakıldığında ise, ekonomik krizler ve bunun sonucunda ortaya çıkan işsizlik, yoğun göçlere neden olmaktadır. 1989'da SSCB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan ekonomik bunalımlarda gerek Rusya, gerekse diğer SSCB ülkelerinden Batı Avrupa'ya yönelik

olarak yoğun göçler yaşanmıştır (Mutluer, 2003: 12). Gelişmiş ülkelerdeki gelişmişlik düzeyi, ekonomik refah ve maddi imkânların yüksek olması göçün önemli ekonomik nedenleri arasında yer almaktadır.

2.2.2.Siyasal Nedenler

Göçün nedenlerinden biri siyasî kaynaklar olarak kabul edilmektedir. Bu neden genel olarak savaşlardan kaynaklanan, özelde terör olgusuyla yakından ilgili olan ve bazen siyasi gelişmeler, antlaşmalar sonucunda gelişen çeşitlenmelerle kendini göstermektedir (Taşçı, 2009: 186-187). Bununla beraber göçe sebep olan siyasal nedenler, savaşlar, ihtilaller, totaliter yönetimler, bulunduğu ülkeden sürgüne gönderilme gibi etkenler insanların, ülkelerini terk etmelerine zorlayan siyasal nedenler arasında görülmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2003: 313).

Göçün siyasi yönünü geçmiş bir örnekle ilişkilendirecek olursak; Osmanlı Devleti'nin yenildiği 1877-1878 Rus Harbi'nden sonra Kafkasya'dan; Balkanlar'ın kaybedilmesinden hemen sonra ise bu topraklardan Anadolu'ya doğru meydana gelen göçler, askeri nedenlerle yaşanan göçlerdir. Keza Birinci Dünya Savaşı sonunda Asya'da ve Afrika'da çok sayıda ülkelerin sınırın değiştiği bir gerçektir. Bu durum birçok insanın göç etmesine neden olmuştur. Ayrıca yakın zamanda Avrupa'daki Yugoslavya'nın parçalanmasına neden olan iç savaşın ardından, yaklaşık olarak 3 milyon insanın göç etmek zorunda kaldığı bir gerçektir (Mutluer, 2003: 12-14). Günümüzde Ortadoğu denilen coğrafya da Arap Baharı adı altında başlayan iç kargaşa beraberinde iç savaşa dönüşmüş, yaşanan olumsuz olaylar sonucunda milyonlarca insan doğup, büyüdükleri topraklarını terk ederek, göç etmek zorunda kalmışlardır.

Göçün siyasi nedenlerinden biri de “terör” ile ilgili olmasıdır. Terör, genellikle bağlantılı bir mevzudur. Göç ile güvenlik arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çünkü insanlar, yaşadıkları bölgede bireysel, ailevî ve çevresel anlamda güvenli olduklarını hissetmedikleri zaman göç onlar için bir tercih hatta mecburiyet olmaktadır (Akgür, 1997: 67-68).

2.2.3.Sosyal ve Kültürel Nedenler

Göç, sosyal ve kültürel yapı ile ele alındığında, sosyal politika, özellikle nüfus yapısı, eğitim ve bazı sosyal unsurlar ile değerlendirilmesi daha doğrudur (Taşçı, 2009: 189). Sosyal ve kültürel çerçevede göçün esasını oluşturan konu

eğitimidir. Ülkelerde kentin eğitim olanaklarının kırsala göre daha iyi olduğu bir gerçektir.

Türkiye’de eğitim imkânlarına dayalı, kırdan kente doğru göçün yanında eğitim olanakları gelişmemiş ülkelere, gelişmiş ülkelere doğru, eğitim amaçlı göçlerin de yaşandığı bir gerçektir (Mutluer, 2003: 16-17).

İç göçlere neden olan sosyal faktörlerden biri de dini sebeplerden dolayı gerçekleşen göç olaylarıdır. Balkanlar’daki Bulgar ayaklanması sonrasında Bulgarların ele geçirdikleri yerlerde, Müslüman Türkleri ve Bulgar asıllı Müslümanları din değiştirmeye zorlamaları nedeniyle meydana gelmesi dini nedenlere dayalı göçlere bir örnektir. Diğer yandan yapılan bir araştırmanın sonucuna göre yoksulluk nedeni ile büyük kentlere göç edenlerin bazıları, bu göç kararlarında dini kanaat önderlerinin, “senin kısmetin İstanbul’da, Adana’da, Ankara’da” diye fetva vermeleri etkili olmuştur (Taşçı, 2009:190-191).

Sosyal yapının içinde yer alan diğer bazı unsurlar da göçe neden olabilmektedir. Kız kaçırma, kan davası ve benzeri olaylara bağlı ortaya çıkan huzursuzluklar sonucunda da göçler yaşanabilmekte ve Türkiye’nin Doğu bölgesinde oldukça hala yaygın olan “başlık parası” gibi sebeple de göçlerin olduğu görülmektedir (Akgür, 1997: 65).

2.2.4.Doğal Nedenler

Algan ve Künçek (1998: 97) çalışmalarında volkanik patlamalar, depremler ve benzer olayların doğal nedenlere örnek gösterilebileceğini ifade etmiştir. İnsan kaynaklı nedenlere baktığımızda ise doğal kaynakların tahrip edilmesi ve insanoğlunun olumsuz faaliyetleri sonucunda ekolojinin zarar görmesidir.

Ayrıca insanların olumsuz faaliyeti olarak değerlendirilebilecek ormanları tahrip etme, erozyon, denizlerdeki tuzluluk oranının yükselmesi ve suların çekilmesi, iklimlerin değişmesi, termal veya nükleer alandaki fabrika projelerinin yol açtığı sorunlar, endüstriyel ve nükleer kazalar, savaş ve çatışma sonucu ortaya çıkan kimyasal atıklar ile çevrenin bozulması göçü tetikleyen doğal unsurlar arasındadır (Algan ve Künçek, 1998: 97-99).

Özellikle kuraklık, çölleşme, yiyecek kaynaklarındaki azalma, hava şartlarında meydana gelen değişiklik, deniz seviyelerinde meydana gelen yükselme gibi doğal sebeplerde göçe zemin hazırlamaktadır (Koubi vd., 2012: 2).

Bu doğal nedenlerin göç üzerindeki etkisine örnek olarak Ermenistan'ın Erivan şehrinde 1988 yılında meydana gelen 7.2 büyüklüğündeki deprem sonucunda 25 bin kişinin vefat etmesi ve akabinde 500 bine yakın insanın Rusya ve Ukrayna'ya göç etmesi sürecini gösterebiliriz. Aynı şekilde 1994 yılında toprak kaymaları sebebiyle 270 bin Kırgız göç etmek zorunda kalmıştır. Benzer şekilde 1999 Marmara Depremi ile vatandaşlar bir yer değiştirme hareketiyle karşı karşıya kalmışlardır (Mutluer, 2003: 17).

Sonuç olarak iklim değişiklikleri, doğal afetler ve doğal kaynakların verimsizleşmesi beraberinde göç olgusunun yaşanmasına neden olmaktadır.

2.3. Göç Türleri

Tarihsel süreçte göç olgusu meydana gelirken her dönemin kendine özgü özellikleri ve insanoğlunun içinde bulunduğu şartlar göçün farklı yollarla yaşanmasına neden olmuştur. Çok farklı göç türlerinden söz edilebilir ancak bunları genel olarak sınıflandırmak gerekirse iç ve dış göç başlığı altında iki temel bölümde ele almak ve daha sonra alt bölümlerinden söz etmek gerekmektedir.

2.3.1. İç Göç

İç göç, bir ülkenin nüfusunun kendi sınırları içinde yer değiştirme eylemidir. Yani ülkenin bir şehirden başka bir şehrine, devamlı veya geçici bir şekilde hareket edilmesidir. Bir ülkedeki iç göçlerde ülke nüfusunda değişme olmaz. İç göçle birlikte yerleşim yerlerinin nüfusunda değişme yaşanır (Erol ve Ersever, 2014: 50). İç göçler genellikle toplumsal, siyasal ve ekonomik sebeplerle yaşanmakta olup, daha gelişmiş kent ve bölgelere doğru göç süreci yaşanmaktadır (Özer, 2004: 24). İç göç, kendi içinde mevsimlik göç, sürekli göç, emek göçü ve zorunlu/gönüllü göç şeklinde dört bölüme ayrılmaktadır (Koçak ve Terzi, 2012: 169).

2.3.1.1. Mevsimlik Göç

İnsanların yıl içerisinde mevsimlik işçi olarak belirli aylarda, buldukları yerden başka yerlere çalışmak, kimi zaman gezmek kimi zaman da dinlenmek ya da eğitim/sağlık gibi nedenlerle belirli bir süreliğine yer değiştirmelerine mevsimlik göç denilmektedir (Koçak ve Terzi, 2012: 170). Sayın ve diğerlerine göre ise (2016: 2) mevsimlik göç, insanların yılın belirli bir zaman dilimini farklı yerlerde geçirmesi anlamına gelmektedir. Mevsimlik göç ayrıca farklı kültür ve gelenekten gelen

insanların bir arada yaşaması nedeniyle farklı kültürlerin etkileşimini ortaya çıkarmaktadır (Sağlam, 2006: 34).

2.3.1.2. Sürekli Göçler

Koçak ve Terzi'ye göre (2012: 170-171), İnsanların yaşadıkları mekândan farklı bir mekâna, kalıcı ikamet amacıyla gitmelerine “sürekli göç” denir. Sürekli göçler, gönüllü ve zorunlu sürekli göçler şeklinde oluşmaktadır. Eğitim imkânlarını arttırmak, yaşam kalitesini yükseltmek ve maddi olarak ta belirli bir seviyeye gelmek için insanlar gönüllü olarak göç ederler. Bunların dışında savaşlar, doğal afetler ve terör olayları gibi sebeplerle devlet vatandaşlarını zorunlu göçe yönlendirebilir.

Başka bir ifade ile bir yere yerleşmek ve geri dönmek üzere yapılan harekete veya göç türüne sürekli göç denmektedir.

2.3.1.3. Emek Göçü

Kişilerin doğdukları coğrafyadan; işsizlik, düşük ücret, istihdam azlığı ve çalışma şartlarının kötü olması gibi sebeplerle ayrılıp, daha kaliteli ekonomik şartlara sahip olacağı coğrafyalara doğru yer değiştirmelerine emek göçü denir (Aykaç ve Yertüm, 2006: 2017).

Emek göçlerini, tayin nedeniyle yapılan göçler ve iş gücü göçleri şeklinde iki bölüme ayırmak mümkündür. Bir kişinin tayin nedeniyle yaptığı göç, hem geçici hem de sürekli olabilir. Bu göç, bir memurun görevini icra etmesi için gönüllü veya zorunlu olarak meydana gelen göç çeşididir. İşçi göçü dediğimizde de kişinin bedeni ve emeğiyle para kazanmak için farklı kentlere göç etmesidir (Koçak ve Terzi, 2012: 171). Başka bir ifadeyle emeğin başta sosyal ve ekonomik kaygılarla iç ve dış göç şeklinde yer değiştirme hareketine emek göçü denilmektedir (Yıldırımoglu, 2005: 2).

2.3.1.4. Zorunlu ve Gönüllü Göçler

Zorunlu göç, insanların iradesi dışında meydana gelen bazı olay ve durumlar neticesinde mecburi yapılan göçlerdir (Koçak ve Terzi, 2012: 171). İstemediği hâlde zorla yaptırılan yer değişikliklerinde, yani zorunlu göçte kriz çıkma potansiyeli daha yüksektir (Sayıl vd., 2000: 30). Gönüllü göç ise, insanların kendi iradeleri ile tercih ettikleri göçtür. Burada herhangi bir baskı yoktur. İnsanoğlu daha iyi yaşam şartlarına sahip olmak, kaliteli eğitim almak, teknolojik anlamda daha ilerlemiş sağlık olanaklarından faydalanmak ve gelirlerini arttırmak için devletten baskı

görmeden kendi istekleri ile gönüllü olarak yaptıkları göçlerdir. (Koçak ve Terzi, 2012: 171).

Genel bir ifadeyle zorunlu göçler, kişilerin istekleri dışında meydana gelen, çeşitli kuvvetler ile oluşurken, gönüllü göçler; kişilerin kendi talepleri ve beklentileri beraberinde yapmış oldukları göçtür (Yıldırım, 2008: 966).

2.3.2. Dış Göç

Göçler çok farklı şekilde meydana gelmektedir. Özellikle bazı toplumsal olaylar ve toplumların kendilerine özgü sistemleri farklı mekânlara doğru göçü yani dış göçü oluşturmaktadır (Yıldırım, 2008: 966).

Şahin'e göre (2010: 57) dış göçler, farklı ülkelere ya da coğrafyalara yapılan göç türüdür. Bu göçler, gönüllü veya zorunlu olarak meydana gelir. Ulaşım ve haberleşme gibi unsurlar ve bu unsurların teknolojik olarak ilerlemesi ülkeler arasındaki dış göçü de artırmaktadır. İnsanlar savaş, iç karışıklık doğal afet ve terör gibi sebepler ile zorunlu dış göçe; daha kaliteli yaşam şartları ve güçlü ekonomi gibi nedenlerle de gönüllü dış göçe yönelmektedir. Dış göç; beyin göçü, mübadele göçü ve işçi göçü şeklinde üç bölümde meydana gelmektedir.

2.3.2.1. Beyin Göçü

Beyin göçü denildiğinde eğitilmiş bir iş gücünün, az gelişmiş bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye doğru göç etmesidir. Az gelişmiş bu ülkeler yaşadıkları bu göç ile beraber ciddi problemler yaşamakta ve gelişmeleri ciddi oranda azalmaktadır. Gelişmiş ülkelerin yetişmiş ve başarılı beyinlere ekonomik ve sosyal yönden iyi imkânlar sunması bu göçü arttırmaktadır. Beyin göçü ile beraber ülkeler arasındaki gelişmişlik farkı daha da belirgin bir safhaya gelmektedir (Kaya, 2003: 21). Beyin göçü genellikle az gelişmiş ülkelerde daha çok yaşanmakta ve bu ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru hızla artmaktadır. Beyin göçü, iç ve dış beyin göçü şeklinde iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Bir ülkenin kendi sınırları içinde gerçekleşen beyin göçüne iç, ülke sınırları dışına doğru gerçekleşen beyin göçü de dış beyin göçü olarak adlandırılmaktadır (Koçak ve Terzi, 2012: 173-174).

2.3.2.2. Mübadele Göçü

Mübadele kelimesinin anlamı değiş, tokuştur. Herhangi bir antlaşmanın maddeleri esas alınarak, ülkelerin nüfuslarının karşılıklı olarak değişimiyle meydana gelen göçlere de mübadele göçü denilmektedir.

Kelime anlamı “değişim” olan mübadele kavramı, genellikle nüfus değişimi olarak özdeşleşmiştir (Bozdağlıoğlu, 2014: 11). Mübadele göçünü gerçekleştiren kişilere de “mübadil” denilmektedir. Mübadele göçleri, zorunlu göç grubundandır ve çok sık karşılaşılmaz. Genellikle savaşlardan sonra alınan kararlar ile gerçekleşmektedir. Mübadele göçü ile göç eden insanlar (mübadiller) alıştıkları, doğup büyüdükleri yerlerden, başka yerlere doğru gitmek zorunda kalmaktadırlar (Koçak ve Terzi, 2012: 175). Mübadele, siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel boyutları ile ele alınan bir anlamda zorunlu göç olarak inceleyen bir göç kategorisidir (Sepetçioğlu, 2014: 52).

2.3.2.3. İşçi Göçü

İşçi göçü sosyolojik etkileri olan ve toplumları ciddi derecede etkileyen bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Kütük, 2015: 610). İşsizlikten dolayı ülke içine veya ülke dışına yapılan göç türüdür. Ekonomik şartların daha iyi olduğu, istihdam imkânlarının geniş, yaşam kalitesinin yüksek olduğu ve kendi sınırları içinde veya dışındaki ülkelere yapılan göçtür (Koçak ve Terzi, 2012: 174). Başka bir ifadeyle ise bir ülkedeki insanların veya grupların emek güçlerini satmak, yani “işçi statüsünü” önceden kabul ederek bu statünün öngördüğü işlevleri yerine getirmek kaydıyla bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmesidir (Çavuşoğlu, 2006: 4).

2.4. Uluslararası Göç Kavramı

Küreselleşme, uluslararası göçün farklı yönlerine doğru ilerlemesinde büyük bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla günümüzde uluslararası göçün birçok ülke için önemli hâle geldiği görülmektedir. Uluslararası göçün küreselleşme doğrultusunda kazandığı bugünkü boyutu, kültürlerarası iletişim konusunun önemini ve değerini artırmaktadır. (Aksoy, 2012: 93). Uluslararası göç konusunda üzerinde anlaşılan temel ifade, insanlar ekonomik refaha ermek, daha fazla miktarda kazanç elde etmek ve yaşam kalitesini arttırmak için göçe ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle az gelişmiş ülkelere, gelişmiş ülkelere doğru göç ettikleri söylenebilir (İçduygu, 2009: 2).

Uluslararası göç özellikle siyasi istikrarsızlık, insan haklarının ihlali, baskı temelli yönetimler, iç karışıklıklar, etnik kavgalar, iş gücü talebinin çok az olması, ekonomik bunalımlar, coğrafi koşulların zayıflığı ve can güvenliğinin olmaması gibi sebeplerdir. Bu sebeplerden dolayı insanlar, insan onuruna göre yaşayabileceği kadar maddi kazanç elde etmek, kimseye borçlu kalmamak, ailelerine maddi destek sağlayabilmek ve daha kaliteli yaşam koşullarına sahip olabilmek amacıyla, ucuz iş gücüne ihtiyaç duyan Batılı ülkelere doğru göç etmektedir (Deniz, 2014: 178-179).

Uluslararası göç zorunlu ve gönüllü olabilmekte gerçek deneyim her iki durumun özelliklerini de içerebilmektedir. Gönüllü göç eden insanların çoğu iş, aile ve evlilik gibi nedenlerle göç etmekte ve belirli ülkelerde kümelenmektedir. Zorunlu olduğu zaman ise ülke ve şartlar pek göz önünde bulundurulmamaktadır (Çaman ve Özvarış, 2010: 4).

2.5. Yasadışı Göç

Yasa dışı göç kavramı, giriş yapılan ülkeye yasal olarak giriş ve çıkış için gerekli şartlara uyulmadığını, sınırın ihlal edildiğini veya ülkeye yasal yollardan giriş yapıldıktan sonra izin almadan o ülkede sürekli ikamet edilmesidir. Yasa dışı göçe kaynak oluşturan ülkeler arasındaki ortak özellikler ekonomik sıkıntılar, işsizlik, sosyal güvencenin olmaması, bölgesel savaşlar ve karışıklıklar olması ve insan hakları ihlalinin yaşanmasıdır (Akkuşoğlu, 2004: 4-5).

Eker'in (2008: 26-28) çalışmasında yasa dışı göç ile ilgili net olarak yapılmış ve evrensel olarak kabul edilen bir tanımlama söz konusu değildir. IOM'a göre, yasa dışı göç kavramı; kaynak, transit ve hedef ülkelerin göç ile ilgili düzenleyici kurallarının dışında meydana gelen insan hareketi olarak ifade edilebilir. Bununla beraber insanların yasa dışı konuma düşmelerinin birçok sebebi vardır. Bu anlamda yasa dışı göç; bir ülkeye yasal yollarla girmemiş olanları, bir ülkede kendilerine verilen izne ve hukuka aykırı biçimde davranış sergileyenleri, insan tacirleri veya göçmen kaçakçıları tarafından hukuki olmayan yollarla sokulmuş kişileri ve sığınma sistemini kasıtlı olarak ihlal edenleri kapsamaktadır.

2.6. Göç Kuramları

Göç hareketleri disiplinler arası bir olgudur. Sosyoloji, sosyal bilimler, tarih, ekonomi, coğrafya, hukuk gibi disiplinler göç olgusunun farklı boyutlarıyla ilgilenir. Dolayısıyla her disiplin göç hareketlerini incelemede farklı varsayımlar ve farklı

metotlar kullanmak suretiyle çeşitli kuramsal modeller gerçekleştirmektedir. Göç hadisesinde etkili olan çeşitli motivasyonları anlayabilmek için göç kuramlarını incelemekte fayda vardır.

2.6.1. Ravenstein'in Göç Kanunları

Ravenstein göç hareketlerini ekonomik, sosyal ve siyasal nedenler çerçevesinde ele almış olup, analitik ve ampirik bir göç modeli kurgulamıştır (Özcan, 2017: 188). Ravenstein, bu nedenlerin yanı sıra çevresel faktörlere, eğitim olanaklarına ve göç edenlerin yeni yerlerdeki yaşam maliyetlerine de önem vermiştir (Topbaş, 2007: 12). Ravenstein göç çalışmasını, 1871 ve 1881 yılında yapılan İngiliz nüfus sayımı verileri üzerine kurmuş ve bu verilerin sonucuna göre de yedi göç kanunu belirlemiştir. Ravenstein'in çalışmasının geçerli olmasının nedeni, bu araştırmanın daha sonra çalışılacak olan göç ile ilgili kuram ve modellere örnek olmasıdır. Ravenstein tarafından 1885'te kaleme alınan bu çalışması, göç konusunda ilk örnek olma özelliği taşır (Yalçın, 2004: 21-22).

Ravenstein'in bu çalışması, göç konusunda derin ve güçlü bir analiz olmamasına karşın, içinde yer aldığı dönem ve ilerideki süreçte göç çalışmaları anlamında bir yol gösterici niteliği taşımaktadır. Çalışmanın kuramsal temelinde endüstrileşme ve kentleşme gibi olgular yer alırken 19. yüzyılın ikinci yarısındaki meydana gelen gelişmeler de çalışmanın temelini oluşturmuştur (Çağlayan, 2006: 69-70). Ravenstein'e göre yedi göç kanunu mevcuttur. Bunlar: (Çağlayan, 2006: 69-70)

- “Göç ve mesafe”
- “Göç ve basamakları”
- “Yayıma ve emme süreci”
- “Göç zincirleri”
- “Doğrudan göç”
- “Kır-kent yerleşimcileri farkı”
- “Kadın-erkek farkı”

2.6.2. İtme-Çekme Kuramı

İlk defa 1966 yılında Everett Lee tarafından ele alınan İtme-Çekme Kuramı daha sonra birçok bilim adamı tarafında zenginleştirilmiştir. Bu çerçevede kuran daha gelişmiş bir hal almıştır (Çağlayan, 2006: 72). Bu çalışmanın sahibi Lee,

Ravenstein'den sonra iç göç ile ilgili bir gelişme ve çalışma yaşanmadığını, iç göç ile ilgili olarak genç yetişkinlerin göç konusunda daha etkin olduğunu dile getirmiştir (Lee, 1964: 284). Bu kurama göre yaşanan yerin ve gidilecek yerin itici ve çekici unsurları bulunmaktadır. Bazı bireysel unsurlar arasından seçim yapmak göç kararında etkili bir yer almaktadır. Bu kurama göre, endüstri açısından gelişmiş ve gelir düzeyi yüksek olan ülkeler göçmen işçiler için çekici geldiği ve ekonomik durumlarını yükseltmek için böyle bir göç kararı aldıkları söylenebilir (Aksoy, 2012: 295).

Lee, kuramında öncelikle göçlerin karakteristik açıdan ortak özelliklerini belirlemek için çalışmalar yapmış ve bunun için de göçe ait olan itici ve çekici faktörleri belirlemiştir. Bunlar, 1. Yaşanan yerle ilgili faktörler, 2. Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler, 3. İşe karışan engeller, 4. Bireysel faktörler (Yalçın, 2004: 30). Lee'nin belirlemiş olduğu bu faktörler, itme çekme kuramındaki temel işleyişi ve bileşenleri oluşturmaktadır.

Genel itibariyle Lee bu kuramda göç hareketlerini itici ve çekici nedenler ile oluştuğunu ortaya koymuş, insanların hareket ve varış noktalarındaki olumlu ve olumsuz etmenlerin yine insanlar üzerindeki etkisine değinmiştir. Bununla beraber karşılaşılan engellerin, alınan kararları belirlediğini ortaya koymuştur (Özcan, 2017: 192).

2.6.3. Petersen'in Beş Göç Tipi

Peterson göç modelinin temelini, itme-çekme kuramı ile göç hareketinin yenilikçi ya da tutucu yönü ile birbirinden ayırmış ve bu sürece bireylerin göç etmedeki taleplerini de dâhil ederek meydana getirmiştir. Böylece bireysel ve sınıfsal farklılıkları da göz önünde bulundurmuş, göç sosyolojisi içinde oldukça değerli bir yeri olan bu beş göç tipini tanımlamıştır (Peterson, 1958: 55-65).

Petersen, insanları göç kararına iten sebepleri irdelerken, bunların sadece itici ve çekici nedenlerden oluşmadığını, bireysel ve sosyal faktörlerin de bu kararda etkili olduğunu belirtmiştir (Özcan, 2017: 193). Petersen, bu çalışmasında göç sürecinde en önemli etkenin ekonomi olduğunu dile getirmiştir. Ekonomide yaşanan dalgalanmalar toplumun sınıflarını farklı farklı etkilemektedir. Üst, orta ve alt sınıflar ekonomideki gelişmelere farklı tepkiler vermektedir. Bu anlamda Petersen bireysel

ve sınıfsal farklılıkları göz önünde bulundurarak; ilkel, zoraki, serbest, kitlesel ve yönlendirilmiş göç şeklinde beş tipten söz etmektedir (Çağlayan, 2006: 75-76).

2.6.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı

S.A. Stouffer, Amerikan Sosyoloji Dergisi için 1940 yılında yazdığı “Kesişen Fırsatlar: Hareketlilik ve Mesafeye İlişkin Bir Teori” adlı makalesinde göç olgusunu matematiksel açıdan ele alarak açıklamaya çalışmış ve yeni bir teorik yaklaşımı ortaya koymuştur (Özcan, 2017: 189). Göç konusunda çalışma yapan bilim insanlarının büyük bir bölümü göç hareketleri ile mesafe arasında yakın bir bağ olduğu yönünde çalışma yaptığını dile getiren Stouffer, göç konusunda mesafe kavramı üzerinde daha çok durulması, daha açık ve daha kesin çalışmaların yapılmasının önemine vurgu yapmaktadır (Stouffer, 1940: 845).

Çağlayan’a göre (2006: 77-78) göç sürecinde üzerinde durulması gereken bir diğer kuram da kesişen fırsatlar kuramıdır. Bu kuramdan ilk defa 1940 yılında Stouffer bahsetmiştir. Bu kurama göre göçte temel noktalar, göç edilecek yerin mesafesi, imkânları ve bu imkânların durumudur. Fakat Stouffer tarafından oluşturulan bu kuramda, mesafeye ayrı bir önem verilmiş ve diğerlerinin önüne koymuştur. Buna çerçevede, belirli bir yere göç edecek kişilerin sayısı ile bu yerdeki iş imkânlarının fazlalığıyla doğru orantı vardır.

2.6.5. Merkez Çevre Kuramı

Immanuel Wallerstein tarafından 1974 yılında ortaya konulan “The Modern World System” isimli çalışmasına göre uluslararası göçün kökeni, 16. yüzyıldan sonra oldukça gelişen dünya pazarının yapısını bağlıdır. Dünya sistemleri kuramı olarak da ifade edilen bu kuram, göç sürecini sömürgecilikle ilişkilendirmiş ve bu olguyu sosyalist bakış açısı ile değerlendirmiştir (Mutluer, 2003: 20).

Dünyanın çok büyük bir pazar olduğu düşünüldüğünde, 16. yüzyılda hâkim olan sömürgeci anlayış bugün de bir şekilde devam etmektedir. Küreselleşme olgusu ile beraber, gelişmiş ülkeler teknoloji, üretim, hammadde, sermaye ve emeğin denetimi gibi konularda büyük bir üstünlük sağlamaktadırlar. Bu anlamda iş gücünün de merkezi ülkelere doğru hareket ettiğini söylemek gerekmektedir (Aksoy, 2012: 295).

Bu kuramda çevre olarak adlandırılan ülkeler, merkez ülkeler için hem vazgeçilmez hem de merkez ülkelerin gelişimi için ihtiyaç niteliğindedir. Ortaya çıkan bu ihtiyaç, aslında bağımlılık zincirini belirleyen iktidar mekanizmasının temel ihtiyacıdır. Kurulan bu bağımlılık sistemine göre merkez ülkeler; ucuz işgücü, hammadde ve üretilen mamul malın pazarlanması sürecinde çevre ülkelere önemli ölçüde ihtiyaç duymaktadırlar. Bununla beraber çevre ülkelerden gelen hammadde, yine çevre ülkelerden gelen ucuz işgücüyle işlenmekte böylelikle maliyet düşürülmektedir. Maliyeti düşük bu ürünler de ya ülke içinde tüketilmekte ya da diğer ülke pazarlarına ihraç edilerek kapitalist sisteme bir geri dönüşüm sağlanmaktadır (Çağlayan, 2006: 80).

2.6.6. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramına göre, uluslararası ilişkiler göz önünde bulundurularak, merkeze ekonomik ve politik etmenler alınmaktadır. Bu kuramda iki veya daha fazla ülke karşılıklı olarak göçmen değişimi yaparak, bir göç sistemi ve ilişkiler halkası oluşturmaktadırlar. Bu göçmen değişimi ve ilişkiler halkası birbirine yakın iki ülke arasında yaşanacağı gibi birbirine uzak ülkeler arasında da yaşanabilir. ABD ile Meksika ve Fransa ile Batı Afrika arasında yaşanan göç süreci gibi (Çağlayan, 2006: 82).

Bu kurama göre, birtakım nedenlerle tarihsel bir bağı ya da ilişkisi bulunan ülkeler arasında, bir protokol beraberinde bir göç sistemi oluşturulmaktadır. Kuramdaki en önemli nokta, bu ülkeler arasında göç ilişkisinden önce, ekonomik, siyasal veya askeri bir bağ bulunmuş olmasıdır. Bu çerçevede, Birinci Dünya Savaşı'nda müttefik olan Almanya ile Türkiye arasında sonradan kurulan göç sistemi bu kurama örnek teşkil edebilir (Aksoy, 2012: 296).

Faist, bu kuramla ilgili birtakım çalışmalarda bulunmuştur. Faist'e göre göç sistemleri kuramı, dünya sistemleri kuramı ile ağ kuramı arasında bir bağlantı konumundadır. Çünkü Faist'e göre dünya sistemleri kuramı, makro düzeyde ele alınan bir yaklaşımdır. Faist bu çalışmasında devamlı mikro yaklaşımı ön plana çıkarmış, göçmeni ve göçmenlik durumunu temel araştırma nesnesi olarak kabul etmiş ve bu şekilde göçmen ağlarına bakmaya diğer bir ifadeyle bir bağlantı kurmaya çalışmaktadır (Faist, 2003: 82-83).

2.6.7. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı

Bu kuramının temelini; göçmenlerin göç ettikleri ülkelerde kurdukları, aynı zamanda göç alan ülke ile göç veren ülke arasında da kurdukları sosyal ağların varlığı ve bu ağların etkisidir. Bu ağlar genellikle güçlü ve zayıf ağlar şeklindedir ve her tür sosyal temele ve değişkene bağlı bir şekilde oluşturulmuş, olabilmektedir. Bu anlamda genel bir ifadeyle “Göçmen ilişkiler ağı, geldikleri ülke ile yeni yerleştikleri ülkelerde eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşan kişiler arası bağlantılardır” denilebilir (Abadan-Unat, 2002, 18).

Bu kurama göre akrabalar, hemşehriler ve dostlar aralarında dayanışma göstermekte, bu dayanışma olgusu da göçü özendirir bir unsur olmaktadır (Mutluer, 2003: 21). Bu kuramla ilgili çalışma yapan Wilpert ağ teorisi ve göçmen ağını şu şekilde oluşturmaktadır: “Öncü göçmenler öncelikle göç veren ve alan toplumları birbirine bağlayan bir altyapı oluştururlar ve bu bağlantı göç veren toplumdaki diğer bireylere göç etme olanağı sağlar. Yeni göç dalgaları da kurulmuş bu ağı harekete geçirir ve sonradan göç edenler ilk gelenlerin tecrübelerinden yararlanırlar. Zamanla göç kendi kendini devam ettiren bir hâl alır” (Yalçın, 2004: 50). Temel sebebin ekonomi olduğu göç ile emekli göçünde ilişkiler ağı kuramının etkisinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür (Aksoy, 2012: 296).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI GÖÇ VE MÜLTECİ SORUNU

3. 1. Uluslararası Göç Kavramı ve Tarihsel Süreç

İnsanlık tarihi ile beraber göç sürecinden söz etmek mümkündür. Göç, diğer bir ifadeyle yer değiştirme hareketi birçok nedenden dolayı ortaya çıkan ve her geçen zaman diliminde daha hızlı bir şekilde gelişen bir olaydır. Ekonomik, sosyal, siyasal, dini, eğitim, doğal vb. nedenlerle göç olayları yaşanmaktadır. Endüstrileşme ile beraber Batı'da ortaya çıkan işçi ihtiyacı ve kölelik, İkinci Dünya Savaşı ve Küreselleşme ile beraber planlı olarak göç olayları yaşanmaya başlamıştır. Uluslararası göç özellikle 2000'li yıllardan itibaren Ortadoğu'da yaşanan olaylar ile beraber daha hızlı ve plansız bir şekilde ortaya çıkmaktadır. "Arap Baharı" denilen süreç ile beraber bu coğrafyada meydana gelen siyasi istikrarsızlıklar bölge de yaşayan insanların güvenlik nedeni başta olmak üzere buldukları ülkeleri terk etmelerine zemin hazırlamıştır.

Uluslararası göç kavramı, Erol ve Ersever göre (2014: 50-51), bir yerden farklı bir yere yapılan hareketliliklerdir. Bu göçler, hem gönüllü hem de zorunlu şekilde meydana gelmektedir. Ulaşım, ekonomi, teknoloji ve haberleşme olanaklarının artması ile ülkeler arasında yaşanan göçlerin şekli ve miktarı da artmaktadır. Bununla beraber iç karışıklık, savaş, kıtlık, doğal afet ve terör gibi nedenlerde dış göçlere bilhassa zorunlu dış göçlere, iyi koşullarda yaşama isteği ve ekonomik refaha kavuşmak gibi nedenler de gönüllü dış göçleri ortaya çıkarmaktadır. Uluslararası Göçleri, "beyin göçleri, işçi göçleri ve mübadele göçleri" şeklinde bölümlere ayırmak mümkündür (Erol ve Ersever, 2014: 50-51).

Küresel bir mesele haline gelen ve Avrupa'yı pek çok açıdan sınavan zorunlu göç ve mülteciler meselesi karşısında Avrupa'nın uluslararası bir stratejiye ihtiyaç duyduğu oldukça açık bir gerçektir (Ekşi, 2015: 136).

Modern dönemlerde göç, insanlar için kaçınılmaz bir gerçektir. Özellikle, sanayileşme ve bunun sonucunda meydana gelen şehirleşme, kentleşme ve kentlileşme hareketleri; 20. yy savaşları, ekonomik ve sosyal handikaplar, kültürel bozulmalar ve diğer faktörler, göçün birçok kesim tarafından bir çıkış yolu olarak görünmesine neden olmaktadır. Bireyler veya toplumlar, buldukları yerlerdeki

olumsuz koşullardan uzaklaşma ve göç edecekleri yerlerin avantajlarının olumlu yansımaları olacağı düşüncesinden göçü büyük bir adım olarak görmektedir. (Taşçı, 2009: 177-178). Uluslararası göç zorunlu ve gönüllü olabilmekle birlikte gerçek deneyim her iki durumun özelliklerini de içerebilmektedir. Gönüllü göç edenlerin çoğu iş imkanı, evlenme ve aile ile birleşme gibi nedenlerle olmaktadır ve bu da sınırlı sayıda ülkede kümelenmeyi doğurmuştur. Zorunlu göç ise farklı coğrafyalarda ve koşullarda gerçekleşmekte, kadın ve çocuklar için çok hassas bir hale gelmektedir (Çaman ve Özvarış, 2010: 4).

Tarihte meydana gelen ilk büyük toplumsal göç Kavimler Göçüdür. Bu göç 4. yüzyılın sonuna doğru, Çin'in egemenliğinden ve yönetiminden uzaklaşmak için yönünü Batıya çeviren Hunların Karadeniz'in kuzeyine yerleşmesiyle, buradan uzaklaşan Cermen kavimlerinin de yıllarca Avrupa Kıtası'nı istila etmesi ve bugünkü Avrupa devletlerinin temelini atılmasıdır. Farklı bölgeler arasında oluşan bu büyük göç olayları Avrupa'da yeni yönetimlerin ortaya çıkmasına, yeni devletlerin de oluşumlarına olanak sağlamıştır. Kıtalararası meydana gelen göçler de Amerika kıtasının keşfedilmesiyle ile deniz aşırı bir yere doğru ilerlemiştir. İnsanlar gruplar halinde 16. yüzyıldan itibaren yeni bir hayata atılmak düşüncesiyle Avrupa'dan, Amerika kıtasına göç etmeye başlamış ve oraya yerleşmiştir (Deniz, 2014: 180-184).

Tarihsel süreçte, sömürge dönemine kadar meydana gelen göç hareketlerini, sömürgecilik dönemindeki göç hareketlerinden ayıran en önemli faktör, Batı'nın iş gücü ihtiyacını karşılamak olması düşüncesidir. XV. yy'da sömürgecilik ile beraber Batılı ülkeler temel ihtiyaçları olan insan emeğini, köle ticareti ile karşılamaya başlamışlardır. Afrika'daki zenciler bir ihraç malzemesi olarak sömürge alanlarındaki tarlalara gönderilmeye başlanmıştır (Williams, 1944: 51-52; Loomba, 1998:3). Köle ticaretiyle İslamiyet döneminde de karşılaşmak mümkündür. Ancak XV. Yüzyıla gelindiğinde bu işlem daha sistemli, planlı ve önemli bir hale gelmiştir. Avrupa'nın Endüstri merkezi haline gelmesiyle beraber Fransa, İspanya, İngiltere, Hollanda ve Portekiz gibi AB ülkelerinde nüfus miktarı artmış ve insanlar bu ülkelerden başka ülkelere, farklı coğrafyalara ve yeni yeni keşfedilen yerlere doğru göç hareketini başlatmışlardır (Yılmaz, 2014:1688-1687).

Köleliğin sona ermesiyle ile beraber, "geçici kölelik" olarak adlandırılan "sözleşmeli işçilik" dönemi, daha önceleri köleler tarafından karşılanmakta olan iş gücü ihtiyacına yeni çözüm noktası olmuştur. İmzaladıkları sözleşmeye göre on yıl çalıştıktan sonra serbest kalacaklardır. Ancak her ne kadar kendi iradeleri ile

sözleşmeyi imzalasalar da insanca yaşamadan uzak ve kölelerden farksız bir yaşamları mevcuttur. (Hayter, 2000: 9). Bu sözleşmeli işçiliğe göre, Birinci Dünya Savaşı'na kadar otuz milyonun üzerinde Hintli insanın maden ocaklarında ve topraklarda çalıştırılmak için Burma, Sri Lanka, Malezya, Güney Afrika, ve Jamaika'ya, yine sayısı milyonları aşan Çinli de Güney Doğu Asya, Güney Afrika'ya ve Pasifik Adalarına götürülmüşlerdir (Hayter, 2000: 9-10).

20. yüzyılda meydana gelen Dünya Savaşları, dünyanın birçok farklı ülkesine doğru yeni göçlere neden olmuştur. Yapıları itibariyle birbirinin devamı olarak ortaya çıkan kölelik ve sözleşmeli işçilik ifadeleri, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik nedenlere bağlı olarak yapılan göçler sebebiyle isim olarak “mülteci” olarak adlandırılmaya başlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sömürgeler tasfiyesi edilmiş ve bu tasfiyelerle Asya, Ortadoğu ve Afrika'da bağımsızlığını ilan eden yeni devletler kurulmuştur. Ancak bazı sorunlar ve etnik çatışmalar da yeni göçlere neden olmuş ve bu göçlerle Bangladeş örneğinde olduğu gibi yeni devletler kurulmuştur (Yılmaz, 2014: 1688).

19. Yüzyılın başlarında Çin ve Hindistan'daki milyonlarca insan Amerika ve Avrupa'ya sözleşmeli işçi olarak gönderilmiş, 20. yüzyılda ise meydana gelen iki büyük dünya savaşı milyonlarca insanın kendi toprağından göç etmesine neden olarak, göç sürecinin yoğun bir şekilde yaşandığı görülmüştür (Giddens, 2010: 522-525).

Yılmaz'a göre (2014: 1688-1692), az gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkelerin nüfus artışı, yeterli miktarda sosyal ve ekonomik imkânlar sağlanamaması, iç karışıklıklar, savaşlar, bölgesel krizler, Avrupa ülkelerinde oluşan iş gücü açıkları ve yaşlanma sorunu ve ülkelerin uyguladığı zorunlu göç politikaları beraberinde düzensiz göç sürecini de ortaya çıkarmıştır. Küreselleşme süreci ulaşım ve iletişim alanındaki gelişmelerle göçmenlerin hareketini ve bilgi alışverişini kolaylaştırmıştır. Ayrıca az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik açıdan zayıf hale gelmesi göçmen sayısının artmasındaki en önemli sebeplerden biri olmuştur.

Günümüzde yoğun olarak yaşanan “düzensiz göçün” asıl sebebi ise göç eden kişilerin özelliklerinin her an değişebilmesi ve bundan dolayı göç sürecini nasıl ve hangi yola yaşanacağıının önceden tahmin edilememesi durumudur. Öte yandan meydana gelen bir göçün mevcut göçlerden hangisine ait olduğu, bulunduğu yere veya kim olduğuna göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Türkiye'de transit göçmen olarak adlandırılan göçmenler, Avrupa'da iltica talebinde bulduklarında

Avrupalılar tarafından mülteci olarak adlandırılmaktadırlar. Ulus-devletlerin yasalarıyla uyuşmayan düzensiz göç, bu niteliğiyle çoğu zaman “yasa dışı göç” olarak da ifade edilmektedir. Göçmenlerin, herhangi birisinin varlığının yasa dışı olarak tanımlanmasına yol açan üç sebep bulunmaktadır. Bunlardan birinci sebep ülkeye girerken ve çıkarken kullandıkları yöntem başka bir ifadeyle sınırın “yasa dışı” olarak ihlali, ikincisi yer aldıkları ülkenin vize ve ikamet izni ile ilgili kanunlara uyulmaması, üçüncüsü ise buldukları ülkenin çalışma şartlarını ve koşullarını belirleyen kanunlara uyulmamasıdır (Erder ve Kaşka, 2003: 17-19).

Uluslararası açıdan ele alınıp bir değerlendirme yapıldığında gerçek sorunun, gerçekleşen göç sürecinin hangi temeller üzerinde ele alınıp, değerlendirilmesi durumudur. Zira günümüzde uluslararası göçün bir sorun olup olmadığına yönelik bir tartışma söz konusudur. Bu durum beraberinde birtakım alt tartışmaları da ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede küresel anlamda eşitsizlikler, az gelişmiş olmak, bölgeler arasındaki kalkınma boyutları ve demokratik ölçüde gelişme talepleri gibi unsurlar göz önünde bulundurulduğunda, uluslararası göçün, bir sorun alanı olmaktan ziyade yapısal ve konjonktürel bir gerçeklik olduğu iddiası daha sağlam ve daha doğru bir yol olarak ortaya çıkmaktadır (Deniz, 2010: 13-14).

Suriye’de yaşanan iç savaş ve olumsuz durum, dünyada büyük bir göçmen krizine neden olmuştur. Bazı verilere göre ise göçmen sayısı on üç milyon kişiye yaklaşmıştır. Bu sayının yarısı Suriye sınırları içerisinde iken, diğer yarısı ise Suriye sınırları dışında yaşamaktadır (Neccar, 2017: 188-189).

Son yıllarda yüksek derecede artan göç olayları ve karşı karşıya kalınan mültecilere karşı başta ABD, AB ve Almanya, Fransa, Hollanda, İngiltere gibi sayıları artan ülkeler, mültecilerin ülkelerine girişini ve yaşamalarını zorlaştıran kurallar ortaya koyarken, ülkeden kolay sınır dışı edici kurallar ortaya koymaktadırlar. Ancak alınan tüm bu önlemlere rağmen mülteci sayısı artmakta ve ülkeden ülkeye ciddi bir şekilde dalgalanma göstermektedir. BMMMYK ve UNHCR yapmış oldukları çalışmalar sonucunda elde ettikleri verilerde bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

3.2. Uluslararası Göçün Nedenleri ve Türleri

Göçü, gerçekleşme nedenleri bağlamında (zorunlu ve gönüllü göç), ana amaçları ile (çalışma, sığınma) ve hedefe ulaşmaktaki yöntem (yasal, yasa dışı) açısından sınıflara ayırmak mümkündür. Bu sınıflandırma ile birlikte değişik bilimsel

disiplinler olarak ekonominin, sosyolojinin, demografinin, coğrafyanın, tarihin, psikolojinin, uluslararası ilişkilerin, siyaset bilimi ve diğer bazı ilgili disiplinlerin göç sürecine önemli katkı sağladığı bir gerçektir (Yılmaz, 2014: 1685-1686). Göç olgusuna çeşit olarak baktığımızda farklı şekillerde tanımlandığını söylemek mümkündür. Özellikle zorunlu ve gönüllü göç olarak evrensel iki türünden söz etmek mümkündür.

Göçün, gönüllü veya zorunlu, kısa ya da uzun süreli yaşanmasında, kişileri toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel gibi unsurların etkili olmaktadır. Buradaki ana unsur ise mekan değişikliğidir. Bu yer değiştirme hareketi yakın ya da uzak mesafeli olabilmekte; bu durum idari ve siyasi sonuçları ile göç olgusuna farklı anlamlar yükleyebilmektedir (Mutluer, 2003: 10). Göç olayının bir ülke kendi sınırları içinde olmasına iç göç, farklı ülkeler arasında meydana gelmesine ise dış göç veya uluslararası göç denilmektedir (Aksoy, 2012: 294).

Uluslararası göçün temel dinamiklerine göre ortaya konulan temel görüş birliği, ekonomik gelirin en üst seviyeye çıkarma isteği ve daha kalite yaşam şartlarıdır (İç duygu, 2009: 2).

Günümüzde kadar uluslararası göç olayları genellikle, az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere doğru yapılan bir süreç olarak değerlendirilmekte idi. Ancak bu durumun günümüzde değişime uğradığı söylenebilir. Gelişmiş ülkeler, ekonomik faaliyetlerini dünyanın farklı bölgelerinde ve coğrafyalarında yoğunlaştırmaları ile birlikte göç olayı artık az gelişmiş ya da gelişmekte olan bölgelere doğru da yaşandığı görülmektedir (Aksoy, 2012: 294).

3.2.1. Uluslararası Göçün Nedenleri

Bir yerdeki haberleşme ve ulaşım imkânlarının gelişmesi beraberinde o ülkeler arasındaki göç miktarını da arttırmaktadır. Bununla beraber savaş, kıtlık, doğal afet ve terörizm gibi sebepler zorunlu dış göçlere, iyi şartlarda yaşama düşüncesi yönündeki nedenler de gönüllü dış göçlere örnektir (Şahin, 2010: 57). Uluslararası göç literatürü incelendiğinde devamlı karşılaşılan göçün nedenleri dört ana başlıkta ele alınabilir.

- 1."Ülkelerdeki demografik özellikler"
- 2."Kapitalizmin devresel krizleri"
- 3." Bölgeler arası gelir düzensizliği"

- 4.Küresel boyutta yeniden yapılanmaya zorlanan ekonomiler gibi nedenlerdir. (Güllüpinar, 2012: 56). Bu değerlendirmeler dışında uluslararası göçün nedenleri ile ilgili farklı tespitler de mümkündür. Konuya değişik pencerelerden bakılarak, farklı görüşler ortaya konulmuştur.

İnsanların, doğdukları ve yaşadıkları ülkeden göç etmeye iten pek çok sebep bulunmaktadır. Bu sebepler ile insanlar uluslararası göçe yönelmektedir. Bu sebepler şunlardır:

1)İklim kaynaklı göç; insanlar, iklim koşulları ve doğa olaylarına bağlı olarak yaptığı göç hareketleridir. Meydana gelen kuraklık, kıtlık, doğal afet gibi olaylar insanların yaşadıkları yeri değiştirmede önemli bir itici güç olarak ortaya çıkmaktadır

2)Ekonomik kaynaklı göç; insanların, gelirini üst seviyeye çıkarması ve buna bağlı olarak daha iyi bir yaşam şartlarına kavuşma arzusu sonucu ortaya çıkan göç olaylarıdır. Günümüzde göç hareketlerinin en önemli nedenini ekonomik koşullar oluşturmaktadır.

3)Siyasal kaynaklı göç; ülkelerdeki siyasi yönetimlerin farklı olması, yaşanan savaşlar, terör olayları, siyasi baskılar ve iç karışıklık gibi insan yaşamını olumsuz etkileyen veya tehdit oluşturacak olayların yol açtığı göçlerdir. Bu göçler bir ülkeden başka bir ülkeye yaşanacağı gibi, bir ülkenin kendi içinde farklı bölgeleri arasındaki farklılıktan dolayı kendi sınırları içinde yaşanabilmektedir.

4)Eğitim kaynaklı göç; insanların eğitim veya daha kaliteli eğitim imkânlarına ulaşmak amacıyla belirli bir zaman dilim için gerçekleştirdikleri göç türüdür. Eğitim süresinin bitmesinin ardından geri döneceği gibi iyi şartlarda istihdam bulmuşsa orada ikamet etme gibi bir durum ortaya çıkabilir (Aksoy, 2012: 294-295).

3.2.2. Türleri

BM'ye göre uluslararası göçten söz edebilmek için; birtakım sebeplerle kendi ülkesinden ayrılarak başka bir ülkede yaşamayı planlayan kişinin bu fiili, bir yıldan daha fazla süreyi kapsıyor olması gerekmektedir (Aksoy, 2012: 294). Genel olarak uluslararası göç, altı bölümde değerlendirilmektedir. Bu bölümler sürekli yerleşenler,

sürelî sözleşmeli içiler, sürelî profesyonel çalışanlar, gizli veya yasadışı çalışanlar, sığınmacılar ve mültecilerdir (De Tapia, 2002: 17).

Dış göçleri başka bir ifadeyle uluslararası göçleri kendi içinde “beyin göçleri, işçi göçleri ve mübadele göçleri” şeklinde bölümlere ayırmak mümkündür (Koçak ve Terzi, 2012: 169).

Beyin göçü; eğitim seviyesi olarak üst düzeyde yer alan ve donanımlı olan işgücünün, kendini yetiştirdiği az gelişmiş ülkeden, gelişmiş bir ülkeye göç etmesine denilmektedir. **İşçi göçü;** asıl amacının çalışma olan insanların farklı coğrafyalara yönelik yapmış oldukları göç türüdür. **Mübadele göçü;** Ülkelerin yaptığı bir antlaşmanın kuralları çerçevesinde ülkelerin nüfuslarının karşılıklı olarak yer değiştirmesiyle oluşan göçlere de mübadele göçü denilmektedir (Erol ve Ersever, 2014: 51).

3.3. Uluslararası Göç Kuramları

Uluslararası göç küreselleşme ve ekonomik sistemin etkisiyle beraber farklı bir boyutta ele alınmakta ve değişik bakış açılarıyla değerlendirilmektedir. Bu çerçevede uluslararası göç sürecini irdelerken bazı kuramlar beraberinde anlatmak gerekmektedir.

1990’lı yıllardan itibaren ekonominin küresel bir hale gelmesi, iletişim ve ulaşım kaynaklarında uluslararası boyutta yaşanan gelişmeler uluslararası göç sürecinde bir karmaşıklık yaratmış bununla beraber kültür, aileler, etnik gruplar ve ilişki ağlarının da göç analizine katılması söz konusu olmuştur (Güllüpinar, 2012: 57).

3.3.1. Neo-Klasik Ekonominin Makro Göç Kuramı

Neo-Klasik Teoriye göre göç ile ilgili makro ve mikro düzeyde iki yaklaşım ortaya konulmuştur. Makro yaklaşıma göre uluslararası göç (iç göç örneğinde olduğu gibi) emek arz ve talebe bağlı olarak şekillenen coğrafî farklılıktan oluşmaktadır. Sermayeye nazaran emek piyasası sınırlı olan ülkeler, yüksek ücret düzeyine sahipken; emek fazlası olan ülkeler de ise ücret düzeyleri tam tersi olarak düşük seviyededir. Ortaya çıkan bu ücret farkı, düşük ücretli ülkede çalışan işçilerin yüksek ücretli ülkelere doğru göç etmesine sebep olmaktadır (Develi, 2017: 1346). Lewis’in, neo-klasik makroekonomik teorisi, göç sürecinin tekrardan tersine dönmesini açıklamakta yetersiz ve eksik kaldığını vurgulamaktadır. Belirlenen ücretlerle ilgili

olarak bir analiz yapılmış göç veren ve göç alan ülkelerdeki ücretlerin eşit bir şekilde arz etmesi durumunda, göç sürecinde bir azalma olacağı ve uluslararası göçün durağanlaşacağı görüşü ortaya konulmaktadır (Bozdağ ve Atan, 2009: 164).

Bu kuram uluslararası göç açısından değerlendirildiğinde ortaya çıkan durum şöyledir:

- “İşçilerin uluslararası göç hareketinin temel sebebi, ülkelerin işçilere ödediği ücret farklılığıdır.
- Ücret farklılıklarının giderilmesi, iş gücü hareketini ve göçünün sona erdirecek ve ücret farklılıkların olmadığı yerde göç hareketleri meydana gelmeyecektir.
- Yüksek vasıflı işçilerin yer değiştirmesi, vasıfsız işçilerin göç hareketinden farklı bir nitelik taşımaktadır.
- Uluslararası göç hareketinin birincil mekanizmaları iş gücü piyasalarıdır, bu süreçte diğer piyasaların çok önemi yoktur.
- Hükümetlere düşen görev, iş gücü gönderen ve kabul eden ülkelerin iş gücü piyasalarını denetlemek ve birtakım düzenlemelerle etkilemektir” (Abadan-Unat, 2006: 22; Massey vd., 1993: 433-434).

3.3.2. Neo-Klasik Ekonominin Mikro Göç Kuramı

Bu kuramın temelinde insanların bireysel olarak almış olduğu kararlar söz konusudur. Bu çerçevede rasyonel olarak hareket eden bireysel aktörler, kendileri açısından bir maliyet-fayda analizi yaparlar. Bu analizin sonucunda güçlü bir net parasal kazanç elde edeceklerine düşünürlerse, göç etmeye karar verirler (Develi, 2017: 1346). Burada uluslararası göç kararı, yaşam kalitesini yükseltmek isteyen bireylerin daha yüksek ücret veren yerlere gitmek yönünde aldıkları rasyonel kararlar sonucunda ortaya çıktığı vurgulanmaktadır (Toksöz, 2006: 17).

Güllüpmar (2012: 59-60) yine bu kuramla ilgili çalışmasında göçü başlatanların, daha yüksek gelir elde etmeyi planlayan bireyler olduğunu dile getirmektedir. Temel olarak kişilerin kazançlarını artırma hedefinin yanında bu göç etme kararında, yolculuk ve taşınma masrafı, yeni bir dil öğrenme ve yeni bir ülkeye/kültüre uyum sağlama gibi faktörlerde söz konusudur. Buna göre, bireyin göç etmeye karar vereceği ülkedeki ana neden veya en ağır basan neden daha çok kazanç

sağlayabileceği bir ülkenin varlığıdır. Ayrıca, hukuki olmayan yöntemlerle göç etme eğiliminde olan birey, kaçak göçmen olarak adlandırılacağı ve ifadenin getirmiş olduğu yükümlülüklerden hapis cezası, sınır dışı edilme vb. tehditleri de göze almak zorundadır.

Abadan ve Unat'ın bu kuramla ilgili çalışmasına göre (2006: 24-25),

- “Ülkeler arasındaki göç akımları, genelde bireysel maliyet/kâr hesaplarına bağlı olarak gerçekleşmektedir.
- Uluslararası göç hareketleri, hem kazanç hem de istihdam açısından farklılıklardan ortaya çıkmaktadır.
- Diğer faktörlerin eşit kalması durumunda öğrenim, deney, işbaşı eğitimi, yabancı dil bilgisi, beceriler gibi insanın başlıca özellikleri göç edilecek ülkede, göç edecek kişinin iş bulma olasılığını artıran temel unsurlardır.
- Göç masraflarını düşüren bireysel özellikler, toplumsal koşullar ve teknolojiler, göç ile beraber elde edilecek olan kazanımları artıracak niteliktedir. Dolayısıyla bunlar uluslararası göçü daha da hızlandıracaktır.
- Uluslararası göç hareketleri ülkeler arasındaki sadece kazanç ve/veya istihdam oranları farklılığında meydana gelmektedir.
- Göç hareketlerini neden olan kararlar, işgücü piyasalarındaki dengesizliğin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.
- Hükümetler, göç hareketlerini gönderen ve kabul eden ülkelerdeki kazançları, etkileyecek önlemlerle denetlemektedir. Örneğin, yasa dışı istihdam imkanı durumunda işverenlere ağır para cezaları kesmek veya göç veren ülkelere geliri arttırmak üzere uzun vadeli gelişme kredileri tahsis etmek gibi uygulamalar yapılmalıdır” (Abadan-Unat, 2006: 24-25).

3.3.3. Yeni Ekonomi Kuramı

Stark tarafından belirlenen bu kuram neo-klasik geleneğe dayanmakta olup, neo-klasik yaklaşımın bazı varsayımlarına karşı çıkmış ve göç belirleyicileri konusunda yeni bir analiz ortaya koymuştur. Göç araştırmalarının temelini ferdi karar alma ve bağımsızlık yerine karşılıklı bağımlılığı yerleştirmekte, göçün meydana gelmesinde ailenin genelinin rolüne dikkat çekmektedir (Özcan, 2017: 201). Stark'a göre (1985), bu kuramda göç kararı bir ailede tek bir kişi tarafından değil de o ailenin tüm fertleri tarafından alınan bir karardır. Aile bireyleri ailenin

ekonomisi için bazen yerel ekonomide bazen o ülkenin farklı bölgelerinde bazen de yurt dışında çalışmaktadır.

Bu kuramın temel fikrine göre, göç etme kararı sadece bireysel aktörler tarafından alınan bir eylem değildir. Karar bir bütün olarak alınıp, hayata geçirilmektedir (Güllüpinar, 2012: 62). Genel bir ifadeyle bu stratejinin uygulanmasında en önemli aktör ise, kaynakların dağılımını çeşitlendirerek, ekonomik açıdan meydana gelecek olan riskleri kontrol altına almak isteyen tüm hane halkı üyeleridir (Massey vd, 1993: 436).

Yeni Ekonomi Kuramının göç ile ilgili düşünceleri şöyle özetlenebilir:

- “Göç araştırmalarında sadece birey olarak değil; aile, hane halkı ya da üretim ve tüketim alanında kültürel birliktelik gösteren topluluklar temel alınmalıdır.
- Ücret farklılığı uluslararası göçün zorunlu nedeni olmayabilir. Hane halkları, ücret farklılıkların yer almadığı durumlarda da ailedeki riskleri asgari düzeye indirmek amacıyla göç edebilir.
- Uluslararası göç ve yerel istihdam ya da yerel üretim birbiri ile bağdaşmaz olgular değildir. Hane halklar, hem göç hareketine hem de yerel faaliyetlere katılabilir. Hatta göç hareketi yerel ekonomik faaliyetler sermaye sıkıntısı çektiğinde çekici bir çözüm olarak ele alınabilir. Ayrıca, göçmen yollayan bölgelerdeki ekonomik gelişme de göç hareketini azaltan bir durum yaratmayabilir.
- Ülkeler arasındaki ücret farklılıkları ortadan kalksa bile, uluslararası göç devam edebilir. Göçmen yollayan ülkelerin değişik piyasalardaki eşitsizlikler ve dengesizlikler devam ettiği sürece göç süreci devam eder.
- Göçmen yollayan ülkelerde uygulanan hükümet politikalarında, fakir hane halkları bu politikalardan olumlu yönde yararlanamıyorsa, göç etme arzusu artabilir.
- Gelir dağılımını etkileyen hükümet politikaları ve yeni ekonomik yapılar, bir kısım hanelerin görece yoksulluk anlayışlarını etkileyerek, onların göç etme isteğini ortadan kaldıracaktır” (Abadan-Unat, 2006: 26).

3.3.4. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Kuramı

Bu teori uluslararası göç hareketini, modern anlamda sanayi toplumlarının işgücü talebinden ortaya çıktığını savunmaktadır (Özcan, 2017: 199). İkiye Bölünmüş Emek Piyasası kuramına göre uluslararası emek göçü, genelde gelişmiş ülkelerin talebine bağlı olarak gerçekleşmektedir ve buradaki işverenler veya onların adına hükümetler tarafından uygulamaya konulmaktadır (Güllüpnar, 2012: 64).

Bu teoride göç, modern anlamdaki sanayi toplumlarının yapısal ihtiyaçlarıyla ilişkilendirilmekte olup ve daha çok gelişmiş olan ülkelerin göç motifleri üzerinde durmaktadır (Toksöz, 2006: 17). Bu kurama göre göç alan ülkelerdeki çekici faktörler, göç veren ülkelerin itici faktörlerinden daha değerlidir. Göç alan ülkelerde sabit yapıli enflasyon, motivasyon problemleri, çift yönlü ekonomi, işgücü arzı gibi önemli çekici faktörler bulunmaktadır (Dişbudak, 2003: 34).

Bu teorinin önemini belirleyen önemli bir unsurda Avrupa ve ABD’de savaş sonrası meydana gelen göç eğilimlerini açıklayıcı nitelikte olmasıdır. Bununla beraber göç sürecinde sadece çekici faktörleri ve piyasanın talep yönünü analiz etmesinden ötürü kapsamı dardır. Göç kararının neden verildiği üzerine derin bir analiz yapılmamaktadır (Hagen ve Zanker, 2008: 7).

“Bölünmüş iş piyasası kuramının” uluslararası göç ile ilgili temel ilkeleri özetle şu şekildedir: (Güllüpnar, 2012: 66-67)

- “Göç hareketleri, büyük oranla gelişmiş ülkelerin işverenleri ya da onların adına hareket eden iktidarlar tarafından açıklanan iş gücü isteği ve istihdam kararına göre meydana gelmektedir. Buna göre, gelişmiş ülkelerde iş gücü pazarı, ikiye bölmüş bir meslek yapısına sahiptir ve uluslararası göç hareketi ülkeler veya firmalar aracılığıyla yapılan işgücü taleplerine de dayanmaktadır.
- Göçmen işçi isteği ekonominin yapısal ihtiyacından ve ücret önerilerinden çok istihdam uygulamalarından kaynaklandığı için, uluslararası ücret farklılıkları göçün ne yeterli ne de gerekli koşuludur.
- Göçmen kabul eden devletlerdeki düşük düzeyli ücretler göçmen işçi sayısının azalması ile yükselmez. Ücretleri düşük düzeyde tutan unsur, toplumsal ve kurumsal mekanizmalardır.

- Göçmen işçilerin artması durumunda düşük düzeyli ücretler daha da azalabilir, çünkü ödenen ücretlerin yükselmesini önleyen toplumsal ve kurumsal mekanizmalar ücret düşüklüğünü önleyememektedir.
- Hükümetler ücret ve istihdam alanında yapılacak küçük değişiklikler ile uluslararası göç hareketini etkileyemezler. Göçmenler, günümüz endüstri-sonrası toplumun ayrılmaz bir parçasıdır. Göçmenlik alanında değişiklik yapılmak isteniyor ve göç azaltılmak isteniyorsa, bu sadece dünya ekonomisinin yapısında yapılacak değişikliklerle mümkün olabilir”.

3.3.5. Dünya Sistemi (Merkez-Çevre) Göç Kuramı

“Bağımlılık Okulu” ya da “Dünya Sistemleri Teorisi” olarak da adlandırılmaktadır. Bu kuram ayrıca Samir Amin, Immanuel Wallerstein ve Andre Gunder Frank gibi bilim insanları tarafından da geliştirilmiştir (Özcan, 2017: 200). Bu kurama göre göç temel olarak kapitalist birikim sürecinin yayılmacı yapısına bağlı olarak, ucuz emeğin sermaye adına harekete geçirilmesinin bir sonucudur (Toksöz, 2006: 19). Kurama göre dünya, merkez ve çevre olarak ikiye bölünmüş ve bu ikiye bölünen dünya birbirine ekonomik temelde bağımlı bir haldedir. Bu çerçevede merkez çevre kuramının dünyadaki temel işleyişi, kapitalist rejim ve ulus-devlet temelli olduğu söylenebilir (Çağlayan, 2006: 78-79).

Vural’a göre (2007: 15-17) bu kuram, uluslararası göç sürecini, küreselleşme ve güçlü kapitalist ekonomilerin, zayıf ekonomilere nüfuz ederek yeni bir dünya sistemi oluşturmasının sonucu olarak değerlendirmektedir. Bu durum, yoksul ülkelerdeki gelir kaynaklarını zayıflatarak daha iyi koşullar arayan hareketli bir iş gücünün oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu süreç, çok uluslu şirketler ve doğrudan yabancı yatırımları ile hız kazanmakta, tarım reformları ve tarımsal üretimin azalması sonucuyla da kent-kır ayrımı daha artmaktadır. Bu koşullara bağlı olarak, gelişmiş ülkelerde ihtiyaç duyulan vasıfsız iş gücü açığı bu ülkelerden gelen göçmen işçiler tarafından karşılanmakta, böylece göç akımlarına dayanan dünya çapında bir iş gücü arz-talep düzenlemesi oluşmaktadır.

Sanayileşmiş merkez ülkeler, çevre ülkelerin iş gücünü ve özellikle beyin göçü ile nitelikli iş gücünü sömürmekte, asimetrik bir bağımlılık ilişkisi oluşturmaktadır. Yine bu kuramın temelinde merkezde bulunan ülkeler çevresindeki

lkeleri sömürerek kalkınmakta, bu durumda evre ülkelerin kalkınmasına engel olmaktadır (Toksöz, 2006: 17).

Dünya Sistemi G Kuramını özetleyecek olursak, bu kuram Şu ilkelere dayanmaktadır: (Güllüpınar, 2012: 71-72)

- “Uluslararası g, piyasa ekonomisinin küreselleŐmesinden kaynaklandığına göre, bu göçü önlemenin bir yolu, iktidarların deniz aŐı yatırım alanları ile çok uluslu Őirketlerin ekonomik faaliyetlerini denetlemektir.
- Kapitalizmin evre ülkelere girmesiyle, kırsal kesimde rekabete mağlup olmayan daha büyük Őletmeler ayakta kalırken, orta ve küçük lekli Őletmelerin yıkılmasıyla geçim araçlarını kaybeden, iŐsiz köylü kitlesi ya aynı ülkede kırsal bölgelerden kentlere ya da ülke dışına göç eder.
- Kapitalist dünya sisteminin ülkeler ve bölgeler arasında yarattığı ve derinleŐtirdiđi eşitsizlikler, g veren ve alan ülkelerin yoksulluk ve refahları birbirlerinden bağımsız olgular değillerdir. Arada nedensel bir ilişki bulunmaktadır. Güç veren ülkelerin yoksulluğunun sebebi, g alan ülkenin, o ülkelerin ekonomi ve politikalarına yaptıkları müdahalelerdir.
- Uluslararası işgücü akımı, uluslararası mallarla sermayenin akımını ters yönde izlemektedir. Kapitalist yatırım, evre ülkelerinde köklerinden kopmuŐ, gce hazır bir nüfus yaratmakta, bunun sonucu olarak ta ulus-ötesi hareketler doğmaktadır.
- KüreselleŐen ekonomi kapsamında kapitalizmin evre ülkelere yeni pazarlar, hammadde ve emek arayışı içinde girerek, var olan yapıları, sermaye birikiminin mantığı içinde dünya piyasasına uyumlaŐtırması, bu bölgelerde var olan sosyal ve ekonomik yapıları bozar ve insanları geleneksel geçim yollarından yoksun bırakarak gce zorlar.
- Kapitalist ekonomiler kendi sınırlarının ötesinde yaptıkları yatırımları korumak için, gerektiğinde siyasal ve askeri müdahaleleri baŐarısızlıđa uğradığında da merkez ülkelere yönelen mülteci ve mülteci glerine yol açmaktadır. Bu da uluslararası göçü besleyen bir başka önemli faktördür.
- Gelişmiş dünyanın kapitalist piyasa sisteminin evre ülkelerine girişi, uluslararası g akımını harekete geçiren doğal bir süreçtir. Kapitalizmin

çevre ülkelere daha çok ucuz emek arayışı içinde sızması ve ekonomik ve finansal piyasaların yayılması uluslararası göçü arttırır.”

3.3.6. Göçmen İlişkiler Ağı (Network) Kuramı

Göç hareketleri başladığı andan itibaren artık kendi kendini sürdürebilir sosyal bir döngüyü dönüştürmektedir (Castles, 2009: 38). 1990’lı yıllarda sosyolojide kullanılmakta olan “ağ” kavramı sonraki süreçte göç olgusunu açıklamakta da kullanılmaya başlanmıştır. Massey, göç ağını tanımlarken göçmenlerin aileleri, arkadaşları ve ülkelerinde kalan yakınları ile karşılıklı ilişkilerinin bir bütünü olarak ele almaktadır. Bu ağlar, göç sürecinin maliyetini ve risklerini en aza indirerek, yeni göç kanallarının oluşumuna yol açmaktadır. Göç kanalları arttıkça, göçmenler için daha çok hedef ülke ve faaliyet alanı da ortaya çıkmaktadır (Güllüpinar, 2012: 72). Bu kuramda göç olayları sadece nedensellik ilişkisi ile değil bununla beraber göçmenler arasındaki iletişim ile de ele alınmaktadır. Belirli bir ülkeye göç ederek oraya yerleşenler ile göç etmeyi düşünen ya da yeni göç eden kişiler arasında bir iletişim ve ilişkinin varlığı söz konusudur. İlişkiler yoğun bir şekilde yaşanmakta olup, akrabalar, hemşeriler ya da dostlar dayanışma içine girmekte ve dayanışma da göçü özendirilen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Aksoy, 2012: 296). Bu göçmen ilişkiler ağının dayandığı temel prensipler şunlardır: (Massey ve diğerleri, 1993: 454)

- “Göçmen ilişkiler ağları, göç hareketini özendirmek amacıyla göç etme düşüncesini sürekli olarak canlı tutmakta ve onu yaygınlaştırmaktadır.
- Göç sürecinde ücret farklılığı önemini kaybetmektedir çünkü göçmen ilişkiler ağı kuramı göçün yol açtığı giderleri ve içerdiği riskleri azaltmaktadır. Göçmen ağları, göçmenleri, göçün verdiği rahatsızlıktan ve masraflardan önemli ölçüde rahatlatırlar. Göçmenlerin gittikleri yerlere uymaları için kolaylık sağlarlar.
- Kendi ana yurtlarındaki potansiyel göçmenler ve ağa yeni katılanlar için yabancı toplumdaki fırsatlar ve yasal yapılanmalar hakkında haber kanalları gibi hizmet verirler.
- Göçmenler arasında ilişkiler ağı bir kez oluşturulduğunda, hükümetlerin bunu denetlemesi ve kontrol altına alması oldukça zordur. Göç alan

ülkenin benimsediği göç politikaları ne olursa olsun, göçmen ilişkileri ve örüntüleri oluşmaya devam etmektedir.

- Göçmen ilişkiler ağı, gönderen ülke topluluğunu daha fazla temsil edebilmektedir. Göçmen ilişkiler ağı pekiştikçe, göçün sosyo-ekonomik sebepleri belirsiz bir hale gelmektedir.
- Göçmenlerin aile birleşmeleri yöntemiyle bir araya gelmesini hedefleyen politikalar, göçmen ilişki ağlarını gittikçe daha da güçlendirmektedir. Çünkü belli bir ilişkiler ağına ya da göçmen ailesine sahip olan bireylere özel giriş hakkı tanınmaktadır.
- Ağlar, göçmenleri, yeni gittikleri toplumdan soyutlayarak, onların kendi yurtlarıyla ilişkilerinin devam etmesini sağlarlar.
- Ağlar, göçün başlangıcını ve hedef yerini etkileyerek büyük ölçüde kimlerin göçeceğini belirlerler. Bu anlamda göçün hızını ve büyüklüğünü önemli oranda belirlemektedir.”

3.3.7. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramı uluslararası boyutta, ekonomik ve politik temelde geliştirilmiş bir kuramsal çerçevedir. Bu kuramda iki ya da daha fazla ülke karşılıklı olarak göçmen değişimi yapmakta ve yeni bir göç sistemi ve ilişkiler zinciri meydana getirmektedir. Bu ilişki veya ilişkiler birbirine yakın iki ülke arasında meydana geleceği gibi, aralarında uzak mesafe bulunan ülkeler ve bölgeler arasında da oluşabilir. Meksika ve ABD arasındaki göç ve göçmen ilişkisi, yakın bir coğrafya üzerinde yaşanmışken; Batı Afrika ve Fransa arasındaki göç ve göçmen ilişkisi de uzak iki coğrafya arasında meydana gelen, göç sistemleri ilişkisine örnek teşkil eder (Çağlayan, 2006: 82).

Bu teoride veya daha fazla ülkenin karşılıklı olarak göçmen değişimi yapması ve yeni bir göç sistemi ya da ilişkiler zinciri oluşturması söz konusudur. Göç hareketleri genel olarak göçten önceki mevcut ilişkiler temelinde meydana gelmektedir (Özcan, 2017: 201).

Göç sistemleri kuramına göre, göç hareketlerini anlayabilmek ve bir değerlendirme yapmak için hem mikro hem makro düzeyde çalışmak gerekmektedir. Makro düzeyde yapılar, geniş çaplı yapısal faktörleri içene alırken, mikro düzeydeki yapılar ise göçmenlerin inançlarını ve kendi içindeki bireysel hareketlerini

kapsamaktadır (Toksöz, 2006: 20). Bu kurama göre göç hareketleri genellikle; göç veren ve göç alan ülkeler arasında sömürgecilik, siyasal etkileşim, ticaret, yatırım ya da kültürel bağlar gibi sebeplerin yanı sıra daha önce var olan bağlantıların da etkili olduğu düşüncesini savunmaktadır.

Bu kuram çerçevesinde birçok araştırmacı göç hareketlerinin göç alan ve göç veren ülkeler arasındaki sömürgeleştirme, politik etki, ticaret, yatırım veya kültürel bağların yanı sıra önceki bağlantılarından etkili olduğunu söylemektedir (Güllüoğınar, 2012: 78). Ayrıca Bu teoriye göre uluslararası göç sisteminin merkezinde genellikle bir ülke veya ülke grubundan oluşan çekirdek bir alıcı bölge, bu bölgenin etrafında ise olağandışı büyüklükteki göçmen akımları ile buraya bağlı olan göç veren ülkeler bulunmaktadır (Develi, 2017: 1347).

Thomas Faist, (2003) bu kuram ile ilgili üç temel özellikten söz etmiştir. Bu özellikler: (Faist, 2003: 82–83)

- “Göç sistemleri kuramı göç sistemlerindeki süreçler üzerine yoğunlaşmaktadır. Hareket bir defalık bir olay değildir, aksine zaman içinde bir olaylar silsilesini barındıran aktif bir süreçtir. Bu kuram, göçün içindeki bir parçada görülen değişimin bütün sistemleri etkilediği, döngüsel, birbirine bağlı, gelişim anlamında karmaşık ve kendi kendini değiştiren sistemler üzerine vurguda bulunan düşünelere yönelmektedir. Mesela bu hipotez, uluslararası göçün bir kez başladı mı neden kendi-kendini besleyen bir süreç haline dönuştüğünü kısmen açıklamaktadır.
- Göç sistemleri kuramı kişilerden ziyade ülkeler arasındaki bağlantıların varlığı üzerine kurulan, mesela ticaret ve güvenlik anlaşmaları, kolonyal bağlarla (Portes ve Walton, 1981) mal, hizmet, bilgi ve fikir akışlarına vurguda bulunmuşlardır. Bu bağlantılar genelde göç olayları meydana gelmeden mevcuttur. Ana yurt tekrardan göç alan bir ülkeye dönebilir, özellikle de genelde uluslararası göç içindeki oranı yüksek ise geri dönüş oranları yüksek düzeyde yaşanır.
- Son olarak sistem kuramcıları, toplumsal ağ kuramını güçlü bir biçimde uygulamıştır. Bir ağ, bir bireysel ya da kolektif bireyler, aileler, şirketler ve ulus-devletler bütün olarak ve onları birleştiren ilişkiler anlamında tanımlanır.”

3.4. Uluslararası Göç ile İlgili Çalışma Yapan Uluslararası Kuruluşlar

Mülteciler ile ilgili çalışma yapan, politika geliştiren ve gerekli birçok konuda birtakım uygulamaları hayata geçirmeye çalışan bazı uluslararası kuruluşlar mevcuttur.

3.4.1. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK)

BMMYK mülteciler konusunda önemli çalışmalar yapan bir uluslararası kuruluştur. Yapmış olduğu çalışmalar ile hem önemli bir misyonu yerine getirmekte hem de başka kurum ve kuruluşlara öncülük etmektedir.

3.4.1.1. Tarihçesi

Uluslararası Göç Örgütünün işlevini kaybetmesi üzerine yeni bir uluslararası oluşuma ihtiyaç duyulmuştur. Birleşmiş Milletlerin Kararı ile 1949'da BMMYK ofisinin kurulmasına ve 1951 yılında çalışmalara başlamasına karar verilmiştir (Uzun, 2016: 66-67). Bu çerçevede BM Genel Kurulu'nda yapılan oylama ile 1949 yılının Aralık ayında 36 kabul oyuna karşılık 5 red ve 11 çekimser oy ile kurulurken, çalışmalarını 1 Ocak 1951 itibaren başlamak üzere üç yıllık bir süre için faaliyete geçmiştir (BMMYK, 2000: 18-20).

Mültecilerin haklarının korunması ve bu korumanın temini için uluslararası toplum adına yapılan çalışmalar BMMYK eliyle yürütülmektedir. BMMYK uluslararası toplumda bu görevi yerine getiren ilk oluşum değildir. Milletler Cemiyeti döneminde de mülteciler ayrı ve özel bir konu olmuştur. İşte BMMYK, Milletler Cemiyeti döneminden itibaren meydana gelen bir dizi kurumsal gelişmenin ürünü olarak kabul edilir (Uzun, 2016: 61).

3.4.1.2. Yönetim ve Organizasyonu

BM Mülteci Örgütü, BM'nin Genel Kurulu ve Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) adı altında çalışmalarını yürütmektedir. 85 üye ile çalışmalarını yerine getiren UNHCR Yönetim Komitesi, mülteci örgütünün iki yıllık programlarını ve bütçesini onaylamaktadır. Örgütün Yüksek Komiseri BM Genel Kurulu tarafından atanmaktadır. Yüksek Komiser, bütçe ve programları komiteye sunmaktadır. BM Mülteci Örgütü'nün görev ve yetkileri, 1950 UNHCR Statüsü tarafından tanımlanmıştır. Yüksek Komiser ayrıca BMMYK'nın çalışmalarını Genel Kurula ve ECOSOC'a yıllık olarak rapor etmektedir. (www.unhcr.org, 2017).

Kirişçi'ye göre (2012: 69), BMMYK'nin mülteci göçünün yükselme gösterdiği bölgelerde hayata geçirdiği yöntemlerden biri de sivil toplum kuruluşu ve düşüncesinin gelişimi, demokratikleşme ile çatışmaların önüne geçilmesi fikridir. BMMYK'nin temel amacı oluşabilecek krizlerin önüne geçmek olduğundan, sivil toplum kuruluşları ile devamlı temas ve çalışma halindedir ve bu anlamda göç sürecinde Türkiye'de de sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışmalar yapmaktadır. Bu çerçevede Türkiye Mülteciler ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, BMMYK'nin çabaları ile 1995 yılında kurulmuş ve Türkiye'de mülteci ve mülteciler konusunda faaliyette bulunan ilk önemli sivil toplum kuruluşu olmuştur. BMMYK öncülüğünde Türkiye'de mülteci hakları koordine etmek için bazı sivil toplum kuruluşları oluşturulmuştur.

Dünyanın Latin Amerika ve Afrika gibi bazı kesimlerinde, 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin uygulama alanı bölgesel yasal düzenlemelerle güçlendirildi. Yeni Örgüt, Avrupa'daki mültecilere yaptığı yardımlarla alanında çığır açtı. Bu sebeple, 1954'te Nobel Barış Ödülü'ne layık görüldü. Ödülü aldığı sırada ise örgütün görev süresi henüz 1950'li yılların sonuna kadar uzatılmıştı. BMMYK, 1981 yılında Örgütün karşı karşıya kaldığı politik engellemelere gönderme yaparak, mültecilere dünya çapında yardım sağlama açısından teşvik edici olan ödülü, ikinci kez aldı. Kurulduğu zaman sadece 34 çalışanı bulunan örgütün şu an, 126 ülkede 396 BMMYK ofisi, olağan veya geçici olarak çalışan 972'si Cenevre merkezinde görevli yaklaşık 7.685 personeli ile çalışmalarını yürütüyor. 396 ofisin 135'ini bölge ve şube ofisleri, 279'unu ise alt ve saha ofisleri oluşturmaktadır (www.unhcr.org, 2017).

3.4.2. Uluslararası Göç Örgütü (IOM)

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), bir uluslararası örgüt olarak göç konusunda eşgüdüm sağlamayı amaçlayan bir yapı olarak hizmette bulunmaktadır. Bu çerçevede, IOM 1951 yılında faaliyete geçmiş ve günümüzde 162 üye devleti bulunmaktadır. Ayrıca 150'den fazla ülkede ofisi bulunan uluslararası bir örgüttür. IOM misyonunu 'herkese fayda sağlayacak, insanca ve düzenli bir göçü desteklemek' şeklinde belirlemiştir. Bunu da hükümetlere hizmet ve öneriler getirmek yoluyla yapmaktadır. IOM ayrıca insan tacirleri ve insan kaçakçıları ile mücadele edildiğini ve göçmenlerin haklarını savunduğunu belirtmektedir. Bu anlamda, IOM, göç hususunda "uluslararası işbirliğini sağlamak, acil durumlarda

yardım, mültecilerin yeni bir ülkeye yerleştirilmesi, gönüllü geri dönüşlere yardım, göçmen sağlığı, para gönderme ve yasal göç seçeneklerinin desteklenmesi” gibi alanlarda faaliyet gösterdiğini belirtmektedir (Gök, 2016: 75-76).

1951 yılında faaliyete geçen IOM, göç alanında önemli çalışma yapan uluslararası kuruluşlardan biridir. Genel olarak hükümet, hükümetler arası veya hükümet dışı ortaklarla yakın iş birliği içinde çalışmaktadır. Bununla beraber insani ve düzenli göçü teşvik etmeye yönelik çalışmaları mevcuttur. IOM'nin 132 üyesi devlet bulunmakta ve tamamen evrensel bir göç örgütü haline gelmiştir. Dünyada 450'den fazla yerde 2000 aktif projede 8000 personel ve yaklaşık olarak 1 milyar dolar bütçesi ile faaliyetlerde bulunmaktadır. IOM mevzuatı, göç ile ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma arasındaki bağlantının varlığına dikkat çekmiş ve kişilerin hareket özgürlüğünü açıkça kabul etmiştir. IOM, göç yönetimi alanındaki çalışmalarını dört temel alanda yaptığı çalışmalarla yerine getirmektedir. Bu alanlar; “göç ve kalkınma, göçün kolaylaştırılması, göçün düzenlenmesi ve zorla göçün tespiti”. Ayrıca uluslararası göç yasasının teşvik edilmesi, politika tartışmaları ve rehberliği, göçmen haklarının korunması, göç sağlığı ve göçün toplumsal cinsiyet boyutu gibi konularda göç ile ortak çalışmalar yapmaktadır (www.unhcr.org.tr, 2017).

3.4.2.1. Uluslararası Göç Örgütü'nün Türkiye'deki Çalışmaları

IOM Türkiye'de ilk olarak 1991 yılında Körfez Savaşı'ndan sonra kurulmuş ve günümüzde iki ofisi ile çalışmaktadır. Merkez ofisi Ankara'da yer alırken, diğer ofisi ise İstanbul'da 1994 yılında hizmete girmiştir. Türkiye'deki yönetim ile IOM arasında yasal statü, IOM'nin imtiyazları/dokunulmazlıkları ve IOM'nin Türkiye'deki ofisleri konusunda karşılıklı anlaşma imzalamışlardır. Yapılan bu anlaşma, 16 Ekim 2003 tarihinde Parlamento tarafından onaylanmış, 8 Ocak 2004 tarihinde ise Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Türk Hükümeti, 2004 yılının Kasım ayından itibaren IOM'nin üyesi olmuştur. IOM'nin Türkiye'de birincil amacı Türk Hükümeti'nin etkili, kapsamlı, insan hakları temelli bir yaklaşım oluşturmasına destek vermek, Türkiye'nin ulusal ve bölgesel düzeyde göçle ilgili sorunları tespitine yardımcı olmaktır. Bu amaçları hayata geçirmek için Türk Hükümeti'nin desteği ve yardımıyla acil durum mülteci desteği, yardım merkezli gönüllü olarak geri dönüş, yasal göç, göç sağlığı ve göç yönetimi konularında çalışma yapmaktadır. Üçüncü Ülkelerde de Yeniden Yerleşimin sağlanması için

“Mültecilerin Yeniden Yerleşimi” başlıklı ilk IOM programı Türkiye’de 1991 yılında faaliyete girmiştir ve hala devam etmektedir. IOM bugüne kadar Irak ve İran’dan gelen 80.000 mülteciyi ABD, Kanada, Avustralya ve Avrupa kıtasındaki bazı ülkelere yerleştirmiştir (www.unhcr.org.tr, 2017).

IOM 5 Aralık 1951 yılında faaliyete geçerek acil durumlarda yardım etmek, mültecilerin farklı veya yeni bir ülkeye yerleştirilmesi, gönüllü olarak gerçekleşen geri dönüşlere yardımda bulunmak, göçmenlerin sağlığı, para gönderme ve yasal göç seçeneklerine destek verilmesi gibi alanlarda faaliyette bulunan uluslararası bir örgüttür. Örgütün merkezi İsviçre’nin Cenevre kentidir. IOM’un göç idaresindeki sorumluluk alanı 4 temel başlık altında toplamıştır (www.denizticaretodasi.org.tr, 2017). Bunlar;

- “Göç ve gelişim,
- Göç konusuna yardımcı olmak,
- Göç konusunu düzenlemek,
- Zorunlu göçtür”.

3.4.2.2. Uluslararası Mülteci Örgütü (IRO)

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra oluşturulan Uluslararası Mülteci Örgütü ilk olarak insani hedeflerle kurulmuş olsa da kuruluşundan bugüne kadar genellikle siyasi özellikleri ön plana çıkmıştır (Efe, 2016: 78).

Uluslararası Mülteci Örgütü (*International Refugee Organization-IRO*), BM’nin 1946’dan, 1952’ye kadar çalışmalarında bulunan geçici uzmanlık kuruluşlarından biridir. Bu zaman diliminde Avrupa ve Asya kıtalarında, ülkelerine dönemeyen ya da siyasi nedenlerle dönmek istemeyen mülteciler ile yurtsuz kişileri desteklemiştir. 1938’de ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt’in öncülüğüyle, Nazi Almanya’sından gelen mültecilerin yerleştirilmesine ilişkin uluslararası girişimleri düzenlemek amacıyla IGCR/ICR kuruldu. 1939’dan başlayarak, bir dönem Milletler Cemiyeti Yüksek Komiseri olarak da görev yapan Sir Herbert Emerson’ın yönettiği komisyonun etkinlik alanı 1943’te tüm Avrupalı mültecileri kapsayacak biçimde genişletildi. 1 Temmuz 1947’de çalışmaya başlayan IRO, 1943-47 arasında etkinlikte bulunan BM Yardım ve Rehabilitasyon İdaresi’nin (UNRRA) işlevlerini üstlendi; böylece IGCR’nin de etkinliğine son verildi. IRO, kamplarda yaşayanların tüm bakımı, mesleki eğitimi, yeniden yerleştirilmesi ve kayıp olan yakınları ve

akrabalarının bulunması gibi konularda mültecilere yardım etmiştir. Daha önce IGCR/ICR'nin yerine getirdiği, mültecilerin yasal haklarının korunması ve yeniden yerleştirilmesi görevlerini de üstlenmiştir. IRO'nun yerini daha sonra BMMYK almıştır (www.madde14.org, 2018).

3.5. Göç ve Mülteciler Hakkında Uluslararası Genel Mevzuat

Göç ve mülteciler ile ilgili geçmişten günümüze bazı hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan her hukuki çalışmada mülteciler ve göç konularında yapılması istenen, eksik görülen ve uluslararası ölçekte planlanan konular ortaya konulmaya çalışılmıştır. Her hukuki düzenleme birbirinden farklı olmasına rağmen hepsinin temelinde göç ve mülteci sorunu olduğu önemli bir gerçektir.

3.5.1. Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme

Uluslararası hukukun önemli unsurları arasında yer alan mülteci hukuku, insanlık tarihinin en eski zamanlarına gitmektedir. İnsanların bir arada yaşamaları ile beraber baskı, şiddet ve zulüm gibi eylemlerde ortaya çıkmıştır (Ergüven ve Özturanlı, 2013: 1007).

BM Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1950 tarih ve 429 (V) sayılı kararıyla toplanan konferansta kabul edilmiş, 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de imzalanmış ve 43. maddeye uygun olarak 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye Sözleşmeyi 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 29 Ağustos 1961 tarihinde ihtirazi kayıtla onaylamıştır. 359 Sayılı Onay Kanunu 5 Eylül 1961 gün ve 10898 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. İmza atacak Yüksek Taraflar, 10 Aralık 1948 tarihinde Genel Kurulunca Birleşmiş Milletler Antlaşması bağlamında kabul olmuştur. Mültecilerin kabulü ve onlarla ilgili her tür çalışma konusunda dünyadaki devletler ile Yüksek Komiserlik arasındaki iş birliğinin önemi vurgu yapılmış ve antlaşmaya varmışlardır. Sözleşme yedi bölüm ve kırk altı maddeden oluşmaktadır (www.igamder.org, 2017).

3.5.2. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ilgili maddesine göre "Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı

vardır” ifadesi bu evrensel beyannamenin göçmenlerin durumuna ilişkindir (Yıldız ve vd., 2014: 43).

BM Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarihinde ilan edilmiştir. 6 Nisan 1949 tarihindeki ve 9119 Sayılı Bakanlar Kurulu ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Yayımdan sonra okullarda ve diğer eğitim müesseselerinde okutulması, yorumlanması ve bu beyanname hakkında radyo ve gazetelerde münasip neşriyatta bulunulması kararlaştırılmıştır. Ülkemizde de Bakanlar Kurulu Kararı 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Otuz maddeden oluşan bu sözleşmenin 14/1. Maddesinde “ Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır” ifadesi yer almaktadır (www.danistay.gov.tr, 2017).

3.5.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) mülteci ve sığınmacılar ile ilgili olarak doğrudan bir düzenlemeye yer verilememiş olsa da insan haklarının güvence altına alınması bağlamında mevcut ilgili maddeler mülteci ve sığınmacıların haklarının korunması için de hayata geçirilebilir (Güner, 2016: 214).

5 Mayıs 1949 tarihinde on Avrupa ülkesinin bir araya gelerek oluşturduğu Avrupa Konseyi, insan hakları ve özgürlüklerinin devletler tarafından korunmasını ve geliştirilmesini vurgulayarak, insan haklarına saygı yükümlülüğünü üyelik şartı olarak ortaya koymuştur. Avrupa Konseyi'nin bu çerçevede ilk adımı 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan ve 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe giren “İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'dir. Sözleşme, genel olarak insan haklarının korunmasını ve geliştirilmesini amaç edinmektedir. AİHS hazırlık aşamasında Avrupa'daki demokratik yönetimlerin devam ettirilmesi açısından gerekli olan asgari düzeyde hak ve özgürlükleri güvenceye alarak çalışmalarına başlamış, zamanla da insan hakları listesini genişletmiştir. AİHS ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan daha çok sivil ve politik hakların korunmasına öncelikli olarak yer vermiştir. Bu sözleşmeyi, sosyal ve ekonomik açıdan birtakım hakları içeren “Avrupa Sosyal Şartı” izlemiştir. Türkiye 10 Mart 1954 tarihinde sözleşmeyi kabul etmiş, 28 Ocak 1987 tarihinde de bireysel başvuru hakkını tanımıştır. Mahkemenin zorunlu yargı yetkisini ise 28 Ocak 1990 tarihinde kabul etmiştir (www.hatay.gov.tr, 2017).

Avrupa Birliği (AB) kapsamında, temel hakların güvence altına alınmasına ilişkin, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın bu temel hakları korunma standartlarında önemli katkı sağladığı kabul edilmektedir. Bu bağlamda, Avrupa Birliği Adalet Divanı üye ülkeler için “ortak anayasal teamülleri” göz önüne alarak ve başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) olmak üzere, insan haklarının korunması hususundaki uluslararası antlaşmaları da değerlendirmeye aldığı belirtilmelidir (Deniz, 2011: 50).

AİHS, 45 üyesi bulunan Avrupa Konseyi'nin 44'ü tarafından onaylanmıştır. Bu sözleşme ile amaçlananlar şunlardır; (www.hatay.gov.tr, 2017).

“a) Sözleşme insan haklarını uluslararası düzeyde güvence altına alır. Sözleşmeyle birlikte bölgesel bir koruma sistemi yaratılmıştır. Sözleşme insan haklarını ulus devletlerin içişleri olmaktan çıkarmakta ve devletlerin işledikleri insan hakları ihlallerinin uluslararası alana taşınmasına imkân tanımaktadır.

b) Sözleşmenin getirdiği devletlerarası başvuru ve bireysel başvuru yoluyla sözleşmeye taraf devletler ve bireysel başvuru hakkına sahip olanlar (şahıslar, şahıs toplulukları, STK'lar) sözleşmeye taraf olan bir devlete karşı, sözleşmede bulunan hak ve özgürlükleri ihlal ettiği gerekçesi ile AİHM'de dava açma hakkına sahiptirler.

c) AİHS sadece kendisini onaylayan devletler için bağlayıcıdır. AİHS hukuk tekniği açısından uluslararası bir anlaşmadır ve sözleşmeye taraf olan devletler bakımından bağlayıcı sonuç doğurur.

d) Sözleşme insan hakları ve özgürlüklerinin korunması amacıyla bir denetim mekanizması oluşturdu. Denetim sistemi, yürürlüğe giren 11. Protokol ile tek mahkeme sistemine dönüştü.

e) AİHS, uluslararası alanda insan hak ve özgürlüklerinin korunmasının en önemli hukuksal aracıdır.”

3.5.4. Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

16861 Sayılı Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi, 6 Ocak 1980 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Özellikle göçmen işçilerin ve ailelerindeki bireylerin sosyal olarak ilerlemesini kolaylaştırmak, yardımcı olmak ve çözümlenmek için hazırlanan uluslararası hukuksal bir düzenlemedir. Sözleşme 38 maddeden oluşmaktadır. Göçmenler ile ilgili işçinin hukuki statüsünde birçok alanda düzenleme yapmıştır. İşe alma, konut, sağlık, sendikal çalışmalar, ölüm vb. birçok konuda geniş ve ayrıntılı bir şekilde çalışma yapılmış ve olması gerekenler ortaya konulmuştur (www.igamder.org, 2017).

3.5.5. Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme

BM genel kurulunda 25 Şubat 1991 tarihinde üye devletler tarafından “Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme” onaylanarak kabul edilmiştir. Sözleşmenin tamamı 93 maddeden oluşmaktadır. Sözleşmenin göçmenlerle ilgili olarak ortaya koyduğu bazı önemli hususlar şunlardır: (www.igamder.org, 2017),

“Göçmen işçiler ve aile fertleri ile ilgili olarak Birleşmiş Milletler Teşkilâtının muhtelif organlarında, özellikle, başta, İnsan Hakları Komisyonu, Sosyal Kalkınma Komisyonu, B.M. Gıda ve Tarım Teşkilâtı, B.M. Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı, Dünya Sağlık Teşkilâtında ve diğer uluslararası teşekküllerde yapılmış ve yapılmakta olan çalışmaların önemini müdrük olarak,

Göçmen işçilerin ve aile fertlerinin haklarının korunmasına yönelik olarak bölgesel veya ikili düzeyde bazı devletler tarafından gerçekleştirilen gelişmeleri ve bu alanda ikili ve çok taraflı sözleşmeler imzalanmasının önem ve faydasını da keza müdrük olarak,

Milyonlarca insanı ilgilendiren ve uluslararası toplumda çok sayıda Devleti etkileyen göç olayının önemini ve kapsamını idrak ederek,

Göçmen işçilerin ve aile fertlerinin haklarının her yerde yeterli şekilde tanınmamış olduğu ve bu nedenle bu hakların uygun biçimde uluslararası korunma altına alınmalarının gerektiği inancında olarak,

Göç olayının neden olduğu insanî sorunların göçün düzensiz bir ortamda yapılması halinde çok daha ciddi sorunlara yol açtığını akılda tutarak ve bu nedenle gizli göçmen işçi hareketlerinin ve işçi kaçakçılığı olaylarının, aynı zamanda göçmen işçilerin temel insan haklarının korunmasını sağlayarak önlenmesi ve ortadan kaldırılması amacına yönelik uygun tedbirlerin alınmasının teşvik edilmesi gereğine inanarak” tüm göçmen işçilerin ve aile fertlerinin haklarının uluslararası korunmasının gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyulduğuna inanarak sözleşme maddeleri kabul edilmiştir. “

Ülkemiz tarafından bakıldığında Türkiye 13 Ocak 1999 tarihinde imzalanan ve 26/4/2001 tarihli ve 4662 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli “Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin ilişik bildirimler ve çekince ile onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın

26/5/2004 tarihli ve KOYT/208598 sayılı yazısı üzerine 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 18/6/2004 tarihinde kararlaştırılmıştır.

3.6. Göç ve Mülteciler Hakkında Bölgesel Mevzuat

Göç ve Mülteci konusunda hazırlanan, üzerinde çalışılan ve kabul edilen bazı bölgesel düzeyde uluslararası hukuki sözleşmelerin varlığından da söz edilebilir. Bu sözleşmeler şunlardır:

3.6.1. Afrika Birliği Örgütü Mülteci Hakları Sözleşmesi

Addis Ababa kentinde, 6-10 Eylül 1969 tarihlerinde bir araya gelen Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından görüşülerek kabul edilmiştir (www.igamder.org, 2017). Bu sözleşmede Afrika Kıtasında yer alan ülkelerdeki mülteciler ile ilgili bazı maddeler yer almaktadır. Sözleşmenin maddeleri şunlardır:

- a) “Afrika'da sürekli olarak sayıları artan mültecileri endişeyle kaydederek ve içinde buldukları sefaleti ve acıları hafifletmenin ve onlara daha iyi bir yaşam ve gelecek sağlamanın yollarını ve araçlarını bulmaya istekli olarak,
- b) Mültecilerin sorunlarının çözümü doğrultusunda esas olarak insancıl bir yaklaşıma gerek olduğunu teslim ederek,
- c) Bununla birlikte, mülteci sorunlarının Üye Devletlerarasında bir sürtüşme kaynağı olduğunun bilincinde olarak ve bu tür anlaşmazlıkların kaynağını ortadan kaldırmaya istekli olarak,
- d) Barışçıl ve normal bir yaşam sürdürme arayışı içinde olan bir mülteci ile yalnızca dışarıdan yıkıcı kışkırtma amacıyla ülkesinden kaçan bir kimse arasında bir ayırım yapmaya istekli olarak,
- e) Bu tür yıkıcı unsurların etkinliklerinin, Akra'da 1965'te kabul edilen Mülteci Sorunlarına İlişkin Karar ve Yıkıcı Faaliyetler Sorunu Üzerine Bildirgeye uygun bir biçimde caydırılması gerektiği konusunda kararlı olarak,
- f) Birleşmiş Milletler Antlaşması ve İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin, insanların temel hak ve özgürlüklerden bir ayırım yapılmaksızın yararlanmalarına ilişkin ilkeyi beyan ettiğini akılda tutarak,
- g) Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Devlete Sığınmaya İlişkin Beyanamesi ile ilgili olarak 14 Aralık 1967 tarihli 2312 (XXII) sayılı Kararı'nı hatırlayarak,
- h) Kıtamızın bütün sorunlarının Afrika Birliği Örgütü Antlaşması'nın ruhuna uygun olarak ve Afrika bağlamında çözülmesi gerektiğinden emin olarak,

- i) 28 Temmuz 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin, 31 Ocak 1967 tarihli Protokol ile değiştirilmiş biçimiyle, mültecilerin statüsüne ilişkin temel ve evrensel belgeyi oluşturduğunu ve Devletlerin mültecilere yönelik derin ilgilerini ve mültecilerin muamelesi konusunda ortak standartlar geliştirme yönündeki isteklerini yansıttığını teslim ederek,
- j) ABÖ Devlet ve Hükümet Başkanları Kurulu'nun 26 ve 104 sayılı Kararlarını hatırlayarak, Örgüte Üye Devletlerden 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ni ve Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1967 tarihli Protokol'ü henüz kabul etmemiş olanları söz konusu belgeleri kabul etmeye ve bu arada bu belgelerdeki hükümleri Afrika'daki mültecilere uygulamaya çağırarak,
- k) Mevcut Sözleşme tarafından tavsiye edilen önlemlerin Afrika'daki mültecilerin sorunlarının çözümünde etkili olması için, Afrika Birliği Örgütü ile Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği arasında yakın ve sürekli işbirliği gerektiğinden emin olarak, anlaşmaya varmışlardır.”

3.6.2. Mültecilere Karşı Muameleye İlişkin Belgeler

Bangkok'ta 1966 yılında Asya-Afrika Hukuksal Danışma Komitesi tarafından sekizinci oturumunda kabul edilmiştir. Mültecilerle ilgili önemli çalışmalar yapan bir belgedir. Belgede mültecilere nasıl davranılacağına yönelik temel ilkeler yer alırken yapılması gereken muameleye dikkat çekilmiştir (www.igamder.org, 2017).

3.6.3. Cartagena Mülteciler Bildirgesi

Cartagena, Kolombiya'da 19-22 Kasım 1984 tarihleri arasında yapılan “Coloquio Sobre la Proteccion Internacionales de los Refugiados en American Central, Mexico y Panama : Problemas Juridicos Humanitaros'dan” (Orta Amerika, Meksika ve Panama'daki Mültecilerin Yasal ve İnsancıl Problemlerden korunması Hakkında Uluslararası Konferans Dizisi) uyarlanmıştır. Temelinde Orta Amerika'da barış ve işbirliğine ilişkin ve Contadora kararlarında belirtilen mültecilere ilişkin taahhütleri takdir ile kabul etmektedir (www.igamder.org, 2017).

Ayrıca bu bildireye göre yapılan tüm çalışmalarda BMMYK ile beraber çalışma yapmanın önemi vurgu yapılmış ve mültecilere yönelik politikalarda ortak hareket edilmesinin önemine vurgu yapılmıştır.

3.6.4. Arap Ülkelerinde Mültecilerin Durumunu Düzenleyen Arap Sözleşmesi

Bu sözleşme Birlik konseyi, BM Sözleşmesi'ni, Arap ülkelerinde mültecilerin durumunu düzenleyen Arap Sözleşmesi taslağını, Daimi Hukuk Konseyi'nin 30/01-02/02/94 tarihleri arasındaki toplantılarında aldığı tavsiye kararlarını ve Hukuksal İşler Konseyi'nin tavsiye kararlarını inceledikten sonra Arap ülkelerinde mültecilerin durumunu düzenleyen Arap Sözleşmesi'ni onaylamaya; 2. Arap Ülkeleri Birliği Genel Sekreterini, Arap devletlerini Sözleşmeyi imzalamaya çağırma konusunda yetkilendirmeye karar vermiştir. Bu sözleşmede Arap ülkelerinde yer alan mültecilerin kabulü, barınması ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik düzenlemeler yer almaktadır (www.igamder.org, 2017).

3.6.5. Avrupa Topluluğuna Üye Ülkelerden Birine Yapılacak Sığınma Başvurularının İncelenmesinden Sorumlu Ülkeyi Belirleyen Sözleşme(*Dublin Sözleşmesi 15 Haziran 1990*)

“Majesteleri Belçika Kralı, Majesteleri Danimarka Kraliçesi, Almanya Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Yunanistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Majesteleri İspanya Kralı, Fransa Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, İrlanda Cumhurbaşkanı, İtalya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Altes Hazretleri Lüksemburg Büyük Dükü, Majesteleri Hollanda Kraliçesi, Portekiz Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Majesteleri Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Kraliçesi” bir araya gelerek bu sözleşmeyi imzalamışlardır (www.igamder.org, 2017).

1950 yılından sonra bu Dublin Sözleşmesine bağlı olarak, 1990, 2003 ve 2013 yıllarında güncellemeler yapılmıştır. 2013 yılında imzalanan Dublin III Yönetmeliğine göre bir üçüncü devlet veya vatansız bir kişinin, üye ülkelerden herhangi birine uluslararası korumaya sahip olmak için yapılan sığınma başvurusundan sorumlu olan üye ülkenin tespiti için temel kriterler ve mekanizmalar belirlenmektedir. Dublin III Yönetmeliğine göre bir mültecinin, AB üye hiçbir ülke sorumluluk almadan, AB coğrafyasında ülkeden ülkeye gönderilmesinin önüne geçmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, bu yöntemle bir mültecinin aynı anda birden fazla AB ülkesine sığınma talebinde bulunmasının da önüne geçilmek istenmektedir (Çakran ve Eren, 2017: 14).

3.7. Göç Politikaları Çerçevesinde Avrupa Birliği ve Hukuki Düzenlemeler

Avrupa Birliği, göç olgusunu sadece bir konu olarak görmemekte aynı zamanda politika geliştirilmeye çalışılan ve birçok alana etki eden süreç olarak değerlendirmektedir. Göç süreci, yalnızca Avrupa Birliği ile üçüncü ülkeler arasındaki insanların yer değiştirmesini değil aynı zamanda zenginleştirilmeye çalışılan iltica ve göç politikalarını, yasa dışı göçle mücadele edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması, sınır güvenliğinin sağlanması, az gelişmiş ülkelere bu konuda yardım, kaynak ülkeler ve transit ülkeler ile birebir ilişkiler, ikiciliğe ve ayrıma karşı politika geliştirmek ve göçmenlere yönelik alınmaya çalışılan sosyal tedbirler gibi konuları da içine almaktadır (Vermeersch, 2005: 71-72).

Avrupa Birliği'nin göç konusunda karşılaştığı temel sıkıntı ilk olarak “Beyin göçü” diye adlandırılan ve nüfusu her geçen gün yaşlanan Avrupa Birliği ülkelerini, canlı tutacak vasıflı göçmenlerin Avrupa Birliği ülkelerinin de kabul etmesiyle meydana gelen yasal göçlerdir. İkinci olarak ise bu vasıflı göçmenlerin dışında vasıfsız, kayıt dışı ve yasa dışı göçmenlerin de Avrupa Birliği ülkelerinde yaşama arzusu ve sınır aşan hareketleri meydana gelmektedir ancak bu durum birliğe üye ülkeler tarafından kabul edilmeyen bir durumdur.

İkinci Dünya Savaşı bittikten sonra, birtakım ortak ekonomik politikalar gerçekleştirmek amacıyla oluşan ve her geçen zaman diliminde siyasi bir kimliğe bürünen Avrupa Birliği'nin, yüz yüze kaldığı en önemli problemlerden bir tanesi de AB topraklarına dışarıdan yönelen göç hareketleridir (Güleç, 2015: 82). İkinci Dünya Savaşı'na kadar “göç veren ülke” konumunda olan Batı ülkeleri, 20. yüzyılın ikinci bölümünden itibaren göç alan coğrafyaya dönüşmüş, böylece kendi göç politikalarını oluşturmaya başlamıştır (Orsam, 2012: 12-13) 1960'lı yıllara geldiğinde Avrupa Topluluğu'nda politika belirleme konusunda önemli bir gayret ve buna bağlı olarak önemli bir artış gözlemlenmiştir. Bununla beraber göç süreci, sağlık ve sosyal refahı içinde barından sosyal politikalar, topluluğun iç pazar işleyişini olumlu etkilerken, istenilen seviyeye gelmemiş ve geri planda kalmıştır (Apap, 2002: 2-3).

Avrupa, dünyanın en önemli göç noktalarından birisidir. Avrupa'yı dünyanın göç alan diğer bölgelerinden ayıran en önemli özelliği, bu kıtada 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren entegrasyon hareketi oluşturulmuş ve bu harekete bağlı olarak Avrupa Serbest Bölgesi geliştirilmiştir. Birlik içinde sınırların belirsiz bir hal

alamsına karşılık, Birliğin siyasal sınırlarının belirginleştirilmesi süreci Birliğin siyasi birlikteliğe verdiği önemi gösterirken, tarihte daha önce görülmemiş bir tecrübeyi meydana getirmektedir (Orsam, 2012: 11-12). 1957 yılında AT'yi kuran Roma Antlaşması'nın en önemli hedeflerinden birisi topluluk sınırları içerisinde "Kişilerin serbest dolaşımı" olmasına rağmen, "Sınır geçişleri", "Göç" ya da "Vize politikasına" ilişkin düzenlemeler konusunda bir çalışma yapmamasıydı. 1970'lerin başlarında bu özgürlük alanının herkesi kapsayacak şekilde genişletilmesi çabası ve arzusuyla birlikte; "sınır-ötesi organize suçlar", "uyuşturucu trafiği", "yasa dışı göç" ve "terörizm" gibi sorunlar de git gide artarak gündem oluşturmaya başlamıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak da topluluk üyesi ülkeler kendi arasında adalet ve içişleri alanlarında bir iş birliği yapma ve geliştirmek ihtiyacı ortaya çıkmıştır (Beşe, 2002: 69).

AB ülkelerini uluslararası hukuk açısından bağlayan ilk metin 1951 Cenevre Sözleşmesi'dir. Mültecinin tanımını yapıp, hak ve sorumluluklarını ortaya koyarak ve 1954 tarihinde yürürlüğe giren ilk uluslararası sözleşmedir. Sözleşme özellikle mültecilerin geri gönderilmemesi ilkesini yasal hale getirerek, bu alanda bir milat sayılacak bir adım atmıştır. Bu sözleşmeye kapsamında *mülteci* "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensup olması veya siyasi düşünceleri sebebiyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korkusu olan ve bu nedenle ülkesinden ayrılan ve korkusu sebebiyle ülkesine geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişilerdir." 1951 Cenevre Sözleşmesi altmış yıllık geçmişine göre hâlâ saygın ve değerli konumunu muhafaza etmekte ve konuyla ilgili bölgesel sözleşmelere de ilham olmayı başarmıştır. AB, özellikle Cenevre Sözleşmesi'nin eksik yanlarını doldurmak için 31 Aralık 1967 tarihinde imzalanan New York Protokolü'nü de onaylayarak iç hukuk için bağlayıcı bir konum oluşturmuştur (Bayraklı ve Keskin, 2015: 10-14).

AB ile göç sürecini daha etkin ve başarılı hale getirmek amacıyla birtakım hukuksal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden bazıları şunlardır: (Bayraklı ve Keskin, 2015: 10-14)

- "Paris Deklarasyonu
- Dublin Eylem Programı
- Avrupa Tek Senedi
- Schengen Mutabakatı
- Maastricht Avrupa Birliği Antlaşması

- Europol
- Amsterdam Antlaşması
- Tampere Zirvesi
- Sevilla Zirvesi
- Laeken Zirvesi
- Lahey Programı
- Stockholm Programı
- Lizbon Antlaşması”

Bayraklı ve Keskin’e göre (2015: 10-15), AB ülkelerini uluslararası hukuk açısından bağlayan ilk metin olma özelliği 1951 Cenevre Sözleşmesi’ndedir. Sözleşme mültecinin tanımını yaparak, mültecinin haklarını ve ödevlerini belirlemiştir. AB ülkeleri bu zamandan sonra göç, mülteci ve politika belirleme konularında uzun süre çaba göstermiştir. Özellikle Şengen sistemini hayata geçirdikten sonra yani 1985 yılından itibaren ortak bir göç ve mülteci politikaları belirlemelerinin gerekliliğinin önemini dile getirmişlerdir. AB, karşılaştıkları diğer sorunlarda olduğu gibi göç ve mülteci temelli sorunları da önceleri ulus-devletin kendilerine tanıdığı imkânlar çerçevesinde ya da devletlerarası işbirliği yoluyla ile çözme yoluna gitmişlerdir. AB, mültecilerle ilgili ortak bir politika belirlemek adına 1999 yılından itibaren “Avrupa Ortak Sığınma Sistemini” (CEAS) inşa etmeye çalışmaktadır. Bu anlamda AB ülkelerinin mültecilerle ilgili yasal düzenlemelerinin harmonize edilmesi, üye devletlerarasındaki işbirliği ile beraber AB üyesi devletler ile AB üyesi olmayan devletlerarasındaki dayanışmanın ve sorumluluk bilincinin arttırılması hedeflenmektedir. Cenevre Sözleşmesi’nin dışında, AB’nin mülteciler ile ilgili politikalarını oluştururken kendisine kaynak aldığı hukuki çerçeve Dublin Yönetmeliği ile EURODAC Yönetmeliği’dir. Bu yönetmeliğe göre mültecilerle ilgili en önemli çalışma mültecinin ilk ayak bastığı AB üyesi ülkede inceleme altına alınmasıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN GÖÇ VE MÜLTECİ POLİTİKALARI

4.1. Türkiye ve Göç Süreci

Göç yolları ve geçiş ülkeleri açısından değerlendirildiğinde Türkiye’nin bulunduğu coğrafyanın merkezinde bir yeri veya rotayı işaret ettiği görülmektedir. Özellikle Asya, Ortadoğu ve Afrika kıtasındaki ülkelere pek çok mülteci ya da göçmenin Türkiye’yi transit bir geçiş ülkesi ve göç edilebilir bir coğrafya olarak gördüğünü belirtmek gerekmektedir. Türkiye'nin coğrafi olarak göç yolları merkezinde yer alması bir çekim merkezi olma durumunu da beraberinde getirmektedir (Kolukırk, 2014: 39). Özellikle son dönemlerle Orta Doğu denilen coğrafyada yaşanan iç karışıklık ve olumsuz siyasal gelişmeler beraberinde ciddi bir göç dalgasını beraberinde getirmiş ve Türkiye bu süreçten en çok etkilenen ülkelerden biri olmuştur.

Türkiye’de iç göçlere baktığımızda çeşitli dönemler halindedir ve bu dönemlere özgü bazı nedenler mevcuttur. Bu çerçevede Türkiye’deki iç göçler; 1923-1950, 1950-1960, 1960-1980 ve 1980 sonrası dönemlerde yoğun bir şekilde gerçekleşmiştir (Özdemir, 2012: 2).

Türkiye’nin sahip olduğu coğrafi konum, mülteci ve mülteciler için merkezi ülke konumu düşüncesini yaratmaktadır. Avrupa, Amerika ve diğer gelişmiş coğrafyalara Türkiye üzerinden ulaşma fikri, Türkiye’yi bir bağlantı ve köprü ülke olarak görülmesine neden olmaktadır. Gerçekleşen göçün büyüklüğü konusunda güvenilir ve net rakamlar olmasa da, son dönemlerde ciddi miktarda göç dalgasının farklı sebeplerle ülkemize yöneldiği bir gerçektir. Bu gelişmeler kapsamında görünen şudur ki Türkiye’nin uluslararası göç hareketleri içinde göç alan bir ülke konumunda olduğudur (Kolukırk, 2014: 40). Suriye’den kaçan mültecilerin en çok sığındıkları topraklar, Suriye ile sınırı bulunan devletlerdir. Mültecilerin büyük çoğunluğu, Suriye’ye yakın olan devletler içerisinde Türkiye’yi tercih etmişlerdir (Tatar ve Ülker, 2017: 282).

Son dönemlerde Orta Doğu denilen coğrafyada iç ayaklanma yoğun bir şekilde yaşanmaya başlanmıştır. Suriye’de muhaliflerce düzenlenen gösteriler ve bu gösterilere Suriye Rejiminin müdahalelerle önlem almaya çalıştığı bir gerçektir.

Muhallifler, Rejim ile iktidar mücadelesinde başarıya ulaşamamış ve ülke iç savaşta sürüklenerek parçalanmıştır. Bu durum ve bölgedeki güç boşluğu, bölgede birçok radikal örgütün ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum çevre ülkelere yayılan bir göç akışını da beraberinde getirmiştir. Suriye'den milyonlarca kişi ülkelerinden göç etmek zorunda kalmıştır. Bugün Suriye'deki durum ve daha öncesinde Irak'tan, Batıya doğru gerçekleşen göç iki dalga hâlinde yaşanmıştır. Birinci göç dalgası 2011 ve 2015 yılları arasında meydana gelirken ve bu süreçte Türkiye'ye yaklaşık 2 milyon, Lübnan'a 1,1 milyon, Ürdün'e 600 bin kişi iltica ederek, sığınma talebinde bulunmuştur. İkinci göç dalgası ise 2015 yılının Haziran ayında başlamıştır. Bu ikinci büyük dalga ile yaklaşık 1 milyon sığınmacının Türkiye ve Doğu Akdeniz üzerinden deniz ve karayoluyla Kıta Avrupası'nda yer alan ülkelere sığınmayı hedeflediği süreci içermektedir (Vatandaş, 2016: 2).

Türkiye Cumhuriyeti tarih boyunca önemli miktarda göç almıştır. Bu çerçevede Türkiye'nin yıllara göre aldığı göç miktarı şu şekildedir:

- 1922 ile 1938 arasında 384 bin kişi, Yunanistan'dan
- 1923 ile 1945 arasında 800 bin kişi, Balkanlardan
- 1933 ile 1945 arasında 800 kişi, Almanya'dan
- 1988 yılında meydana gelen Halepçe katliamından sonra ise 51 bin kişi, Irak'tan
- 1991 yılındaki Birinci Körfez Savaşı'ndan sonra 467 bin kişi, Irak'tan
- 1992 ile 1998 arasında 20 bin kişi, Bosna Hersek'ten
- 1999 yılından sonra Kosova'da meydana gelen olayların neticesinde 17 bin kişi,
- 2001 yılında 10.500 kişi, Makedonya'dan
- 2011 ile 2015 arasında Suriye'de yaşanan iç karışıklık sonrasında ise yaklaşık 3,5 milyon Suriyelidir.

Yukarıdaki rakamlara baktığımızda Türkiye, bulunduğu coğrafya ve konumu gereği önemli bir göç merkezi haline geldiği görülmektedir. Sınırında yaşanan her türlü olumsuz bir olaylar sonrasında yaşanan göç dalgası ile beraber bu süreçten en çok etkilenen ülke konumunda olmuştur.

Anadolu, insanlık tarihinin hemen her döneminde gönüllü veya zorunlu olarak meydana gelen birçok göç hareketine sahne olmuştur. Osmanlı Devleti büyük göçlerle kurulmuş olup devamı olan Türkiye Cumhuriyeti de Osmanlı'nın dağılma

sürecinde Anadolu'ya doğru bir göç dalgasına şahit olmuştur. Ülkedeki vatandaşların çoğunluğunu Cumhuriyet kurulduğunda göçmen ve mülteciler oluşturmuştur. 19.yy sonu 20 yy başına kadar olan sürede Türkiye yoğun kitlesel göçe maruz kalmış ve soğuk savaş döneminde de ciddi boyutta düzensiz ya da düzenli göç almıştır. 1950'li yıllarda itibaren Batı Avrupa ülkelerine doğru göç verilmeye başlanmıştır. Soğuk savaşın bitmesiyle birlikte çevre ülkelerde meydana gelen çatışma ortamıyla düzenli veya düzensiz göçün hedef ve geçiş ülkesi konumu haline gelmiştir (ORSAM, 2012: 15-16). Türkiye, mevcut coğrafi konumu ve çevre ülkelerden gelişmiş olması nedeni ile uluslararası ve yasadışı göçlerde hem hedef ülke hem de transit ülke olarak göz önünde olmaktadır. Ancak AB'nin sınırlarda sıkı önlemlere sahip olmaması özellikle düzensiz göçlerle ilgili veri kayıtlarına ulaşmakta problemler yaşatmaktadır (Deniz, 2014: 175).

Osmanlı Devleti'nin bulunduğu coğrafyadan gelmiş olan, büyük göçlerle kurulan Türkiye'de, göç politikasını etkileyen birtakım önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Bunlardan ilki, Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de ulus-devlet kurma girişimlerinde önemli bir yere sahip olan milli kimlik ve aidiyetin oluşturulması politikasıdır. Bu politikanın göç konusunda Türk mevzuatına önemli bir etkisi, 1934 tarih ve 2510 sayılı İskân Kanunu'nda yer alan Türkiye'ye göç etme hakkının sadece "Türk soyundan meskûn veya göçebe" kişilere ait olmasıdır. 1932 tarihli ve 2007 sayılı "Türkiye'deki Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun" bazı mesleklerin sadece Türk vatandaşları tarafından yapılmasını o hükmetmiştir. İkinci önemli gelişme, Soğuk savaş zamanında Türkiye'nin göç politikasının NATO'ya dâhil olmasıyla birlikte cephe ülkesine dönüşmesi olmuştur. Sınır kapılarının önemli bir bölümü Soğuk savaş döneminde resmen veya fiilen kapalı olan Türkiye'nin, göç politikası güvenlik yönünden belirlenmiş ayrıca göç politikaları bütünüyle güvenlik kurumlarının önceliği ile gelişmiştir. Bu durum, sosyal, ekonomik ve siyasal pek çok boyutu olan göçün stratejik gelişim unsurunun alanlarını büyük oranda daraltmıştır. Üçüncü önemli gelişme ise de, Türkiye'nin Cenevre Sözleşmesine çekince koyarak imza atmasıdır. Bu dönem içinde Türkiye politikalarını büyük ölçüde Cenevre Sözleşmesine koymuş olduğu çekinceye ve NATO politikalarına dayandırmıştır. Soğuk savaşın bittiği ve küreselleşmenin hız kazandığı 90'lı yıllarda Türkiye küresel göçün yeni yüzüyle tanışmıştır. Avrupa Birliğine üyelik sürecinde Türkiye'nin göç politikalarını önemli ölçüde etkileyen etkenlerdendir. Üyelik müzakerelerinin ve yasal düzenlemenin başlamasıyla birlikte

Türkiye göç politikasında AB politikalarının etkisi altına girmeye başlamıştır (ORSAM, 2012: 15-17).

9. yy da Batı Avrupa ülkelerinde belirginleşen şehirleşme süreci, sanayileşme süreci ile beraber birbirlerini takip etmiştir. Sanayileşmenin işgücü ihtiyacına bağlı olarak oluşan bu tür şehirleşmeye de "düzenli şehirleşme" denilmektedir. Batı Avrupa ülkeleri ve ABD'deki şehirleşme büyük ölçüde bu kapsama girmektedir. Türkiye'de ise bu süreç 1950 öncesi ve sonrası olarak ele alınabilir. 1950 öncesi iç göç, sonrası ise dış göç yaşanmıştır (Artun, 2006: 37).

Türkiye, Asya ve Avrupa arasında bir köprü konumundadır. Bu yönüyle Kuzey Afrika, Ortadoğu ve yakın Asya ülkelerinden, kaçarak AB ülkelerine göç etmek isteyenler için zorunlu bir geçiş noktasıdır. Göçmenlerin bir kısmı Türkiye'yi geçiş ülkesi olarak kullanırken bir kısmı da Türkiye'de yasadışı yollarla işçi olarak çalışıp, ikamet etmeye çalışmaktadır. Türkiye 20. Yy ortalarından günümüze kadar olan sürede göç veren ülke konumundayken artık diğer ülke vatandaşlarının çalışmak için göç ettiği ülke konumuna gelmiştir. Bununla ilişkili olarak bu insan hareketliliğinin ülkede siyasi, ekonomi ve sosyo-kültürel etkileri de ortaya çıkmaktadır (Deniz, 2014: 184).

Çakmak'a göre, (2008: 212) Türkiye'de göç hareketleri incelendiğinde göçleri Kaynak Ülke, Transit Ülke ve Hedef Ülke şeklinde üç grupta değerlendirmek mümkündür.

Kaynak Ülke; Türkiye kaynaklı göçmen olayı çok eski yıllarda ortaya çıkmıştır. 1960'lı yıllarda Türkiye'nin Almanya, Hollanda, İsveç, Belçika, Avusturya, Fransa, İsviçre, İngiltere ve Danimarka gibi AB ülkeleri ile imzaladığı anlaşmalarla birlikte Türkiye'den bu ülkelere çok sayıda Türk kökenli işçi göç etmiştir. 1961 yılında ilk işçi göçü yaşanmıştır. 1961-1973 yılları arasında yaklaşık olarak 775.000 Türk işçi göç etmiştir. Bu sayı Almanya'da 1980 yılında 1.462.000, 1990 yılına gelindiğinde 1.695.000 ve 2000 yılında ise 2 milyonu bulmuştur (Yıldırımoglu, 2005: 6-7).

Transit ülke beraberinde ise Türkiye'de meydana gelen yasadışı göç hareketlerini genel olarak iki bölüme ayırmak mümkündür. Birinci bölümde, Türkiye üzerinden göçmen kaçakçılığı yöntemiyle Avrupa'ya gitmeyi planlayan göçmenler yer almaktadır. İkinci bölümde ise, öncelikle ekonomik kaygılarından dolayı Türkiye'de kayıt dışı sektörlerde çalışmak daha sonraki süreçte tekrar ülkelerine dönmeyi arzulayan kişiler bulunmaktadır (Şen, 2006: 56).

Hedef ülke ile Türkiye'ye gerçekleşen göçleri 1980'li yılların öncesi ve sonrası gibi iki dönemde ele almak mümkündür. Bu çerçevede 1923–1980 yılları arasındaki ilk dönemde göçler daha çok Türk kökenli göçmenler tarafından gerçekleşirken, 1980 sonrası dönem ise göçler yabancı kökenli göçmenler tarafından gerçekleşmektedir (Deniz, 2014: 193-195). Bununla beraber 1921-1927 yılları arasında Türkiye Kars - Ardahan ve Artvin illerine yaklaşık 19.000 Kafkasyalı, Kafkasya'dan göç etmiştir (Arslan, 2007:343). 1921 Gümrü ve Kars Antlaşmalarının imzalanmasının ardından ise yaklaşık 45.000 Gürcü vatandaşta Anadolu'ya iltica etmiştir (Memmedli ve Mehmedova, 2009: 12). 1928 yılında yayımlanan Kıbrıs Raporuna göre de yaklaşık 5000 Kıbrıs Türkünün Türkiye'ye göç ettiği belirtilmektedir.

4.2. Göç İle İlgili Türkiye'nin Hukuksal Düzenlemeleri

Türkiye göç sürecini daya iyi yönetmek ve kontrol altına almak amacıyla birtakım hukuki düzenlemeler yoluna gitmiştir. Bu düzenlemelerdeki temel amaç hem uluslararası mevzuata uyumlu hale gelmek hem de süreci doğru bir şekilde idare etmektir. Bu çerçevede Türkiye, göç ve mültecilerle ilgili yapmış olduğu hukuki çalışmaları ulusal ve uluslararası düzeyde ele alınan sözleşmeler, antlaşmalar ve protokoller şeklinde üç ana düzenleme modeli mevcuttur. Hukuksal boyutta yapılan bazı çalışmalar şunlardır: (www.goc.gov.tr, 2017.)

- “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
- Pasaport Kanunu
- İskân Kanunu
- 1994 Göç Yönetmeliği
- Diğer Hukuki Düzenlemeler”

4.2.1. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” 04.04.2013 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek “**6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu**” 10.04.2013 tarihinde Cumhurbaşkanımız tarafından onaylanmış ve 11.04.2013 tarih ve 28615 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanmıştır. Bu kanun amaç olarak yabancıların Türkiye'ye girişleri ile kalmalarını, Türkiye'den çıkışlarını ve Türkiye'den koruma talebinde bulunan yabancı uyruklu kişilere sağlanacak

korumanın kapsamına ve uygulanmasına yönelik temel kurulları içermektedir. Bu temel kurulların yanı sıra yabancılar hakkındaki iş ve işlemleri, sınır/sınır kapılarında veya Türkiye topraklarında yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sağlanacak uluslararası korumayı, ülkelerine geri dönemeyen ve toplu olarak Türkiye'ye gelen yabancılara acil olarak sağlanacak geçici korumayı içeren maddelerde yer almaktadır (www.mevzuat.gov.tr, 2017).

4.2.2. Pasaport Kanunu

Türkiye'deki 5682 Sayılı Pasaport Kanununda, Türkiye'ye giriş ve çıkışlarla ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Bu Kanun'un 4. maddesinde "pasaportsuz, vesikasız veya yasalara uygun olmayan pasaport veya vesikalarla Türkiye sınırlarına gelecek yabancıların geri çevrilecekleri, göçmenlerin ve mültecilerin durumları ile de ilgili düzenlemeler, Türkiye'den yasa dışı ayrılma ve göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti ile ilgili düzenlemelere" yer verilmiştir. (Kara, 2015: 166).

4.2.3. İskân Kanunu

2006 tarihinde kabul edilen 5543 Sayılı Kanuna göre göçmenlerin, göçebelerin, yerleri istimlak edilenlerin ile millî güvenlik sebebiyle yapılacak iskân çalışmalarını, köylerde fiziksel yerleşimin düzenlenmesine ilişkin uygulamaya esas şartları ve alınacak tedbirleri, iskân edenlerin hak ve yükümlülüklerini düzenlemektedir. Ayrıca bu kanun; yurt dışından gelen göçmenlerin, yerleri istimlak edilenlerin, göçebelerin ve millî güvenlik nedeniyle yerlerinin değiştirilmesine karar verilenlerin iskânı ile köylerin toplulaştırılmasına ve fiziksel yerleşimin düzenlenmesine ilişkin uygulamaya esas alınacak tedbirlere dair hükümleri de kapsamaktadır (www.mevzuat.gov.tr, 2017).

4.2.4. 1994 Göç Yönetmeliği

1994 Yönetmeliği hazırlanmasında 1951 Cenevre Sözleşmesi ile 1967 Protokolü hükümleri temel alınmıştır. Bununla beraber 1994 Yönetmeliği, 1951 Cenevre Sözleşmesini ve 1967 Protokolü'nü daha da geliştirerek, iltica kavramının yanında sığınma kavramını da yer vermiştir. Ayrıca 1994 tarihli İltica ve Sığınma Yönetmeliği ile İçişleri Bakanlığının genelge ve talimatındaki terimsel sorunu

ortadan kaldırmak amacıyla sığınmacı ve mülteci kavramlarını birbirinden ayırmaya çalışılmıştır (Çiçekli, 2003: 129).

Bu Yönetmelik, yasal veya yasal olmayan yollardan Türkiye'ye gelerek münferiden iltica etmek isteyen veya başka ülkelere iltica etmek üzere izni talep eden yabancılar ile topluca iltica veya sığınma amacıyla sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar ve olabilecek nüfus hareketlerine karşı alınacak tedbirleri, yapılacak işlemleri, müracaat, karar ve işbirliği yapacak makamlar ile bunların görevlerini ve yabancıların tabi olacakları esasları kapsar. (www.multeci.org.tr, 2017).

1994 Göç Yönetmeliğinde yer alan ve ilk uygulandığında ciddi ihlaller yaşanan “geri göndermeme” ilkesi ulusal ve uluslararası alanda ciddi eleştirilere uğramıştır. Türkiye'deki göç ve sığınma sistemi özellikle 1994 yılı sonrası yönetsel sistemini ve kurumsal altyapısını tamamlayarak, AB katılım müzakereleri ile AB müktesebatına ve sistemine uyumlu hale getirilmeye çalışılmıştır (İçduygu ve Aksel, 2012: 45).

4.2.5. Diğer Hukuki Düzenlemeler

Türkiye göç sürecini daha iyi yönetmek amacıyla yukarıda yapılan hukuki düzenlemelerin yanında birçok yönetmelik ve protokol hazırlayarak hukuki açıdan AB ile bütünleşmeyi amaçlamıştır. Bu alanda Geçici Koruma Yönetmeliği, Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklulara İlişkin Yönetmelik, Göç Uzmanlığı Yönetmeliği, Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik şeklinde hukuksal çalışmalara imza atmıştır.

4.3. Türkiye'de Göç ve Mülteci Sürecinde Çalışma Yapan Kuruluşlar

Türkiye yoğun bir mülteci göçüne maruz kalmasından sonra bu süreci daha yönetmek amacıyla birtakım çalışmalar yapmıştır. En önemli adımı İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturduğu Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olmuştur. Bununla beraber Kızılay, AFAD ve bazı sivil toplum kuruluşları bu süreci yönetmede merkezi yönetime yardımcı olmuştur.

4.3.1. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 04.04.2013 tarihinde ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile kurulmuştur. 6458 sayılı Kanunun

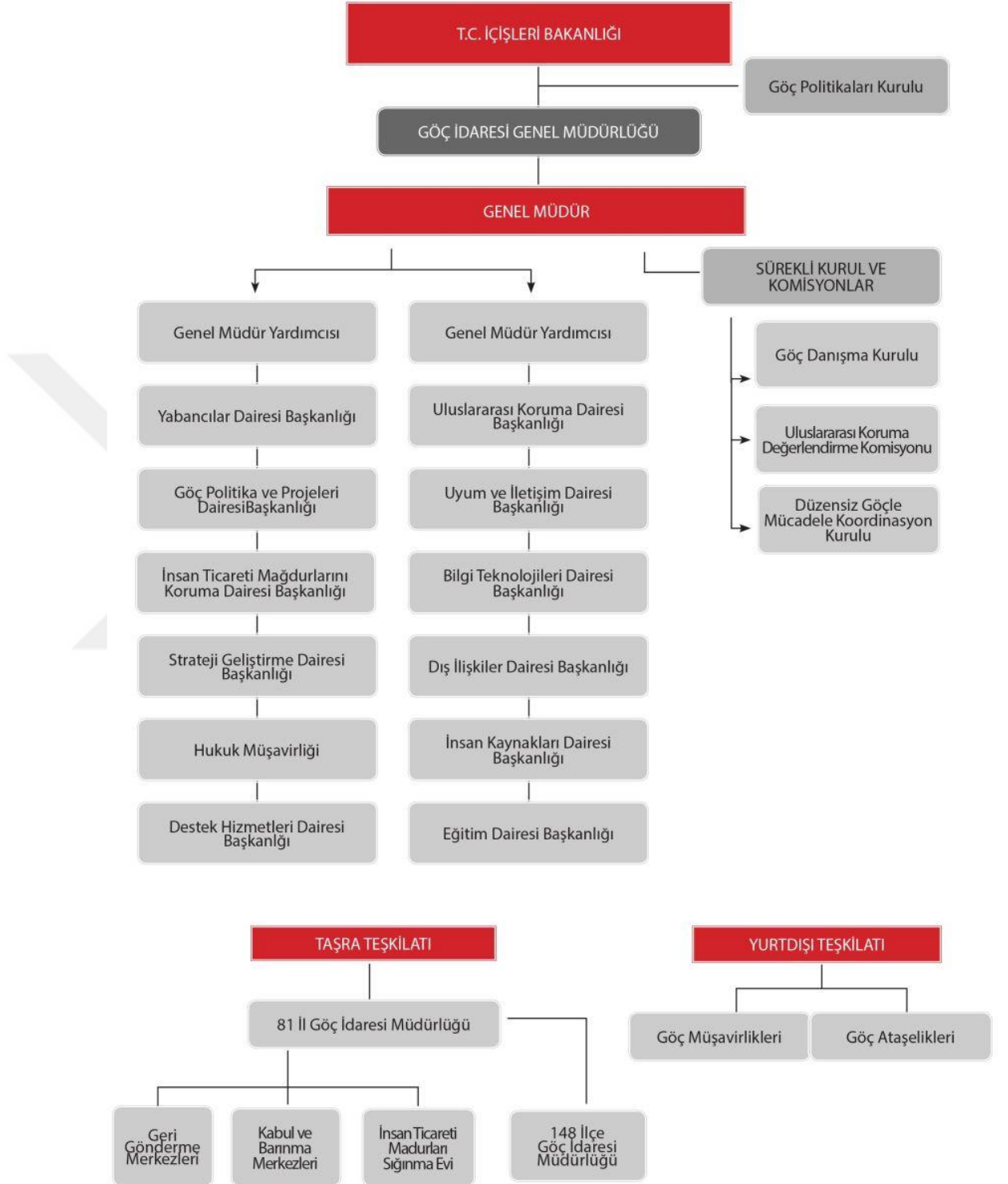
103 üncü maddesi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kuruluşuna yönelik düzenleme yapmıştır. Söz konusu Kanunun, 11.04.2013 tarihinde 28615 sayılı Resmi Gazete de yayımlanması ile aynı gün Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 103. maddesine göre temel işlevleri arasında göç konusuna yönelik politika belirlemek ve uygulamak, bu politikaların belirlenmesi ve uygulanması sürecinde ilgili tüm kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş yapmaları ve Türkiye'de ikametleri yönünde çalışma yapmak, bulunmaktadır. Bunlarla beraber Türkiye'den çıkışları, sınır dışı edilmeleri, uluslararası korumaları, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik iş ve işlemleri yürütmek gibi faaliyetleri mevcuttur. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur (www.goc.gov.tr, 2017).

Müdürlük, Uluslararası koruma başvurusunda bulunan, insan ticareti mağduru olan ve ülkemize uyum sağlamaya çalışan yabancılar başta olmak üzere tüm yabancıların iş ve işlemlerini, insan odaklı politikalar geliştirerek çözmeye çalışmak misyonu ve ülkemizde etkin bir göç yönetim sistemi oluşturmak ve uygulamak, uluslararası alanda göç politikalarının oluşturulmasına ve uygulanmasına yönelik çalışmalar yapmaktır (www.goc.gov.tr, 2017).

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün merkezi, taşra örgüt ve yurtdışı teşkilat şeması aşağıdaki gibidir.

Şekil.1.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Teşkilat Şeması

4.3.1.1. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Projeler

Göç İdaresi genel Müdürlüğü kuruluşundan itibaren sığınmacılarla ilgili önemli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalarını yerine getirirken ulusal ve uluslararası bazı kuruluşlarla ortak projeler planlanmış ve bunların önemli bir kısmı hayata geçirilirken bir kısmı da hala uygulama aşamasındadır. Bu projeler ulusal ve uluslararası hukuka bağlı olarak geliştirilip, sonuçlandırılmıştır. Birtakım projelerde devam etmektedir.

4.3.2. Göç Politikaları Kurulu

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 105. maddesinde belirtildiği gibi Göç Politikaları Kurulu; İçişleri Bakanının Başkanlığında, Aile ve Sosyal Politikalar, Avrupa Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Dışişleri, İçişleri, Kültür ve Turizm, Maliye, Millî Eğitim, Sağlık ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme bakanlıkları müsteşarları ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı ve Göç İdaresi Genel Müdüründen oluşmaktadır. Toplantılara üzerinde görüşülen konuyla ilgili bakanlık, ulusal veya uluslararası boyutta faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile bazı STK temsilcileri de davet edilmektedir. Kurul, Kurul Başkanının çağrısı ile yılda en az bir kez toplanmaktadır. Kurul, Başkanının gerekli bulunduğu durumlarda olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Toplantının gündemi, üyelerin görüşü alınarak Başkan tarafından belirlenmektedir. Kurulun sekretarya işlerini ise Genel Müdürlük yerine getirmektedir. Kurulun görevleri şunlardır: (www.goc.gov.tr, 2017).

- “Türkiye’nin göç politikalarını ve stratejilerini belirleyerek, uygulanmasını takip etmek,
- Göç alanındaki strateji, program ve uygulama belgelerini hazırlamak, “Kitlesel olarak meydana gelecek göç durumunda uygulanacak yöntem ve tedbirleri belirlemek,
- İnsani gerekçelerle toplu olarak Türkiye’ye kabul edilecek yabancılar ile bu yabancıların, ülkeye girmeleri ve ülkede kalmaları ilgili usul ve esasları belirlemek,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının önerileri beraberinde, Türkiye’nin ihtiyacı olan yabancı iş gücü ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık

Bakanlığının da görüşleri ile tarım alanlarındaki mevsimlik işler için gelecek yabancılara ilişkin esasları belirlemek,

- Yabancılara verilecek uzun dönem oturma iznine ilişkin şartları belirlemek,
- Göç alanında yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla başarılı iş birliği ile ve bu alandaki çalışmaların genel yapısını belirlemek,
- Göç ile ilgili görev yapan kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun sağlanmasına yönelik gerekli kararları almaktır.”

4.3.3. Sürekli Kurullar

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyette bulunan bazı kurullar da mevcuttur. Bu kurullar; Göç Danışma Kurulu, Uluslararası Koruma ve Değerlendirme Komisyonu ile Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kuruludur.

Göç Danışma Kurulu; yıl içinde iki kez toplanmakta ve göç uygulamalarını takip etmek ve bu uygulamalara yönelik öneriler geliştirmek, göç konusunda yapılması hedeflenen yeni projeleri görüşmek, göç politikaları ve mevzuatı alanındaki ulusal ve uluslararası değişim ve gelişmeleri değerlendirmek ile beraber bu gelişmelerin Türkiye’ye yansımaları ve göçle mevzuat konusundaki çalışmalarını ve uygulamalarını değerlendirmektir,

Uluslararası Koruma ve Değerlendirme Komisyonu ise idari gözetim kararları, uluslararası koruma başvuruları için verilen kararlar, başvuru ve uluslararası koruma statüsü sahibi hakkındaki diğer kararlara karşı itirazları değerlendirme ve karar vermek, uluslararası korumanın sona ermesi ya da iptaline yönelik kararlara karşı itirazları değerlendirmek ve karar vermektir gibi çalışmalar yapmaktadır,

Değerlendirme Komisyonu ve Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu; Düzensiz göçle başarılı bir boyutta mücadele edilebilmek amacıyla kolluk kuvvetleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonu sağlamak, yasa dışı yöntemlerle Türkiye’ye giriş ve çıkış yollarını belirleyip birtakım önlemler geliştirmek, düzensiz göçle ilgili önlemleri alarak, düzensiz göçle mücadelede mevzuatı oluşturmak, uygulamak ve izlemektedir (www.goc.gov.tr, 2017).

4.3.4. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

AFAD, 17 Haziran 2009'da kuruldu. AFAD; Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü kurumlarını tek çatı altına toplanmış ve 2009'da tek bir isim ile kuruluş adı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. AFAD,

- Afet, acil durumlar ve sivil savunmaya ilişkin hizmetlerin ülke genelinde etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması, olayların meydana gelmesinden önce hazırlık yaparak ve zararları azaltmak,
- Olay esnasında yapılacak müdahale ile olay sonrasında uygulanacak iyileştirme çalışmalarını yürüten kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonun sağlanması,
- Bu konularla ilgili politikaların üretilmesi ve uygulanması amacıyla çalışmalar yapmaktadır (www.mevzuat.gov.tr).

AFAD, Suriyeli sığınmacılara Başbakanlığın belirlediği politikalar beraberinde sosyal sorumluluk adında ciddi çalışmalar yapmaktadır. Suriyeli sığınmacılara yapılan yardımlar şunlardır:

AFAD barınma merkezlerinde 80.742 Suriyeli çocuğun eğitime kazandırılması,

Milli Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle atılan adımlar neticesinde anaokulundan lise son sınıfa kadar toplam 508.846 çocuk sokaklardan alınarak okula devam etmelerinin sağlanması,

Türkiye'de kayıtlı tüm Suriyelilere sağlık hizmetlerinin ve ilaçların Sağlık Bakanlığı iş birliği ile ücretsiz olarak sunulması ve 1.143.393 yatan hastaya 25.919.750 milyon poliklinik hizmeti verilmesi. Bugüne dek Suriye ve Iraklı sığınmacıların tedavileri kapsamında 953.466 bin ameliyat gerçekleştirildi.

Bunula beraber AFAD'a ait barınma merkezlerinde 225 bin Suriyeli'ye yabancı dil alanında eğitim, bilgisayar ve okuryazarlığı ile halı dokuma gibi farklı alanlarda kurs ile eğitimler verilmiştir (www.afad.gov.tr, 2017).

4.3.5. Kızılay

11 Haziran 1868 tarihinde "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" adıyla kurulan Kızılay, 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" ve

1947'de "**Türkiye Kızılay Derneği**" adını almıştır. Birçok alanda olduğu gibi Suriyeli sığınmacılar konusunda da önemli çalışmalar yapan bir kuruluş olmuştur.

Türk Kızılay'ı Göç ve Mülteci Hizmetleri Müdürlüğü adı altında ve on iki sınır noktasında gıda, eğitim, sosyo-kültürel, sağlık ve lojistik alanlarında önemli faaliyetleri yerine getirmektedir (www.kizilay.org.tr, 2017).

Türk Kızılay'ı Suriye'de meydana gelen kriz sonucu göç edenlere yönelik faaliyetlerinin ilk adımını Hatay ilinin Yayladağı ilçesinde 2012 yılının Ağustos ayında başlatmıştır. Türk Kızılay'ı haklarını ve görevlerini uluslararası hukuk çerçevesinde belirlemiştir. İlk anda başlattığı çalışmalarına, gelen yardım talepleri ve Suriye'de çatışmaların artması üzerine artan göç ile daha üst seviyeye çıkmıştır. Türk Kızılay'ı, bugün Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin illerinde ve Türkiye-Suriye sınırında oluşturduğu 12 yardım noktasında, tüm kurum ve kuruluşların insani yardımlarını kabul ederek bu yardımları Suriyeli ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktadır. Bununla beraber yurt dışından hava, deniz ve kara yoluyla gelen insani yardım malzemelerini teslim alarak, sınırdaki yardım noktaları aracılığıyla Suriyeli ihtiyaç sahiplerine teslim etmektedir. Ayrıca, Suriye'de yaşanan iç karışıklık nedeniyle evlerinden olmuş Suriyeli vatandaşlar için kamplar oluşturulmuş, 125.000 kişiye barınma yardımı yapılarak, diğer temel ihtiyaçları düzenli olarak karşılanmıştır. Ayrıca Türk Kızılay'ı tarafından meydana getirilen dağıtım organizasyonu, Uluslararası Gözlemci Heyetlerinin denetim ve gözlemleri eşliğinde, Valilikler tarafından verilen malzeme listesine göre sınır bölgesinde yer alan Suriyeli vatandaşlara ulaştırılmaktadır (www.kizilay.org.tr, 2017).

Türk Kızılay'ının mülteciler ile ilgili yapmış olduğu faaliyetlerin yüzdesel ifadesi şu şekildedir.

Tablo.1.

Kızılay'ın Yaptığı Hizmetler ve Yüzdesel Oranları

BARINMA	% 4,24
EĞİTİM	% 0,83
GIDA	% 41,35
GIDA DIŞI MALZEME	% 36,09
LOJİSTİK	% 0,36
SAĞLIK	% 12,46

Kaynak: www.kızılay.org.tr

Kızılay'ın, Göç İdaresi ve Uluslararası kuruluşlar ile ortak olarak mültecilere sunmuş olduğu hizmetlerin bir kısmı şunlardır: (www.kızılay.org.tr, 2017).

Kızılay Kart: Türk Kızılay'ı tarafından ülkemizdeki ihtiyaç sahibi mültecilere yönelik uygulanan “Kızılay Kart” programı, ilk kez 5 Ekim 2012 tarihinde Kilis-Öncüpınar'da bulunan Geçici Barınma Merkezindeki Suriyelilerin kullanımına sunulmuştur. WFP'nin finansal ve Halk Bankası'nın teknik desteği ile hayata geçirilen Kızılay Kart Programı, Kamp İçi Uygulama, Sosyal Uyum Yardım Programı ve Şartlı Eğitim Yardımı Programı'nı kapsamında yer almaktadır.

Yabancılara Yönelik Sosyal Uyum Yardım programı: Türk Kızılay'ı, ASPB, WFP, AFAD ve ECHO yetkilileri ile 2016 Mart ayında müzakerelere başlamış, Türkiye'de resmi olarak yaşama hakkı bulunan ve T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ve 99 ile başlayan Yabancı Kimlik Belgesine sahip toplamda 1.3 milyon yabancının ihtiyaçlarını karşılayacak bir programdır. ASPB'nin Türkiye genelinde yer alan yaklaşık 1.000 ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na ek olarak Türk Kızılay'ı tarafından 18 noktada açılan “Hizmet Merkezleri” aracılığı ile hem Suriyeli hem de diğer uyruklu yabancıların başvuruları bu program kapsamında alınmaktadır. ASPB veri sistemi üzerinden ailelerin program şartlarına uygun olup olmadığı denetlenmekte, söz konusu şartlara uygun olan ailelere dağıtılan “Kızılay Kartlara” hanedeki her kişi için belli bir tutar yüklenmektedir. Bu tutar Haziran ayı itibariyle 100 TL'den 120 TL'ye yükseltilmiştir.

Şartlı Eğitim Yardımı Programı: ŞEY programı 2003'den bu yana ASPB tarafından uygulanan ulusal sosyal yardım programıdır. ŞEY programının paydaşları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF ortaklığında Suriyeli ve diğer mültecilere destek sağlama amacındadır. ŞEY programının bütçesi genelde Avrupa Komisyonu İnsani Yardımlar Eşgüdüm Ofisi, ABD ve Norveç Hükümeti tarafından finanse edilmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Kızılay'ı ve UNICEF işbirliği ile de Nisan 2017'den itibaren yürütülmeye başlanan “Şartlı Eğitim Yardımı Programı'nın Suriyeli ve Diğer

Uyruklardan Mültecilere Yaygınlaştırılması Programı” kapsamında, program ilkelerine uygun oldukları tespit edilen ve programın temel şartı olan okula düzenli devam koşulunu yerine getiren çocuklu ailelere Mayıs, Temmuz, Eylül ve Kasım aylarında Kızılay Kartlar aracılığı ile de ödemeler gerçekleştirilmektedir.

Çağrı Merkezi: Kızılay Kart Çağrı Merkezi; program özelinde başvuru süreçleri, şifre ve bakiye sorunları, kullanıcı bilgilerinin güncellenmesi, vb. konularda yararlanıcılara içlerinde Arapça ve Türkçe’nin de olduğu 5 farklı dilde (Türkçe, İngilizce, Arapça, Farsça, Peştuca) ücretsiz olarak destek olunması maksadıyla Gaziantep merkezli olarak 2015 yılının Ekim ayında faaliyete geçmiştir. Gaziantep Çağrı Merkezi daha sonra Genel Merkez “168 Kızılay Çağrı Merkezi’ne entegre olmuştur. Çağrı merkezlerinde alınmış toplam kayıt sayısı 497,524 olup; bu çağrılarının en çok alındığı kayıtlar “% 59,03’sı bilgi edinme talebi, % 21,84’u şikayetler, % 7,80’i kartla ilgili sorular” şeklindedir.

Ortak Yönetim Birimi: Ortak Yönetim Birimi, oluşacak sorunların tespitini ve bunların çözümleri ile programın hedeflerini göz önünde bulundurarak oluşturulacak projelerin ilgili tarihler içerisinde değerlendirmek üzere oluşturulmuştur.

Çocuk Programları: UNICEF, Türk Kızılay’ı ile Mayıs 2013 tarihinde imzalamış olduğu işbirliği anlaşması çerçevesinde “Suriye Acil Durum Müdahalesi Kapsamında Çocuk Programları” hayata geçirilmiştir. Proje çerçevesinde hali hazırda 19 geçici barınma merkezi, 10 Toplum Merkezi, 2 mobil yapı ve 1 Çocuk Merkezinde (Ankara) kurulan çocuk dostu alanlar ile 4-18 yaş grubu içindeki Suriyeli çocuk ve gençlere yönelik tamamlayıcı eğitim ile eğlendirici ve beceri geliştirici faaliyetler sunulmaktadır. Yapılan etkinlikler şunlardır:

- “Resim çalışmaları
- Kukla gösterileri
- El becerisi çalışmaları
- Origami
- Spor etkinlikleri
- Boyama çalışmaları
- Drama
- Satranç
- Çizgi Film Gösterimleri

- Film Gösterimleri
- Fidan dikimidir.”

4.3.6. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH)

İHH; bölge, din, dil, ırk ve mezhep ayrımı yapmadan dünyanın herhangi bir noktasında sıkıntıda olan, felakete uğrayan, zulüm gören, aç olan veya açıkta kalan kişilere yardım elini uzatmaktadır. Ayrıca savaş, tabii afetlerle mağdur olmuş, yaralanmış, sakatlanmış; evi ve yurdu olmayan tüm insanlara, insani yardım yapmak ve bu insanların temel hak ve hürriyetlerinin korunmasını sağlamak amacıyla 1992 yılından bu zaman faaliyet göstermektedir. Gönüllü faaliyetlerle başlayan ve 1995 yılında kurumsallaşan bu çalışmalar kısa sürede 5 kıtada 135 ülke ve bölgeye yayılmış ve Türkiye’den tüm dünyaya ulaşan bir hayır köprüsü olmuştur. İHH İnsani Yardım Vakfı misyonunu gerçekleştirirken tüm dünyada öncelik sırasına göre; savaşın olduğu ve savaşın etkisinin devam ettiği bölgelerde, afet yaşanan bölgelerde ve yoksulluk yaşanan ülke ve bölgelerde, faaliyet yürütmektedir (www.ihh.org.tr, 2017).

İHH İnsani Yardım Vakfı, Suriyeli sığınmacıların mağduriyetlerini gidermek için çalışmalar yapmaktadır. Barınma, giyim, eğitim, sağlık, gıda gibi temel ihtiyaçların karşılanması için gerçekleştirilen yardımlar, koordinasyon merkezleri aracılığıyla Suriye halkına ulaştırılıyor. Temel yardımların yanı sıra Suriye içerisinde kurulan yetimhane, okul, su kuyusu, fırın, konteyner kent, aşevi, değirmen, hastane gibi kalıcı eserlerle mağdur Suriyeliler üzerindeki savaşın yıkıcı etkisini hafifletmeye çalışılmaktadır (www.ihh.org.tr, 2017).

4.3.7. Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Mülteci ve sığınmacı kişilerin korunmasına yönelik Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve Türk Hükümeti ile ortak çalışmalar yapan ve birtakım yeni projeler üreten çok fazla sayıda STK’lar mevcuttur (Kalaycı, 2015: 9).

Suriyeli mültecilerin topluma uyumu için iş ve aile boyutlarıyla faaliyet yürüten çeşitli STK’lar bulunmaktadır (Türk, 2016: 153). Mültecilerin kendi ülkelerini zorunlu terk etmesi ile beraber gittikleri ülkelerde genellikle en önemli ve

kapsamlı çalışmalar yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yerine getirilmektedir (Tamer ve Birvural, 2017: 24). Ülkemizde sayıları üç milyonun üzerinde olan mültecilere yapılan hizmet ve yardımların yetersiz kalmasından dolayı uluslararası, ulusal ve yerel bazda birçok STK farklı alanlarda mülteciler konusunda çalışma yapmaktadır (Türk, 2016: 148).

STK'lar mülteciler konusunda devletin kamp dışındaki eksikliği nedeniyle alanda oluşan boşluğu dolduruyorlar ve çoğunlukla Suriyeliler tarafından devlet mekanizmasının bir parçası olarak görülüyorlar. Meselenin ölçeği karşısında nispeten sınırlı kapasiteleri göz önünde bulundurulduğunda, STK'ların çoğunlukla maddi yardım sağladığı ve bu konuda başarılı olduğu görülmektedir (Mackreath ve Sağrıç, 2017: 2). Sivil toplum kuruluşları genel olarak mültecilerin insan hakları ile hak ve özgürlükleri konularıyla, mülteci ve mültecilerin yaşadıkları sorunlara yönelik geniş bir şekilde çalışma yapmaktadır. Mültecilerle ilgili çalışma ve yardım yapılan alanlar şunlardır: (Kalaycı, 2016: 9-11)

- “Hukuki Yardım
- Ekonomik ve Sosyal yardım
- Eğitim ve Öğretim Yardımı
- Sağlık Yardımı
- Barınma Yardımı
- Diğer Sosyal Yardımlardır.”

4.4. Türkiye’de Mültecilerin/Sığınmacıların Hak ve Özgürlükleri

Ülkemizdeki bazı ulusal mevzuat ve bu mevzuatın uluslararası hukuka uygun bir şekilde devam edebilmesi için sığınmacılara birtakım hak ve özgürlükler tanınmıştır. Bu özgürlükler ile sığınmacılara insan haklarına özgü bir yaşam sürmesi hedeflenmektedir.

4.4.1. Geri Gönderilmeme Hakkı ve Sınır Dışı Etme Yasağı

Geri Gönderilmeme İlkesi, 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin önemli maddelerinden biridir. Temel bir ilke olan geri gönderilmeme hakkı, bir kişinin, zulüm veya insan haklarının ciddi bir şekilde ihlal edileceği riski olacağı herhangi bir ülkeye her ne sebeple olursa olsun geri gönderilmemesini ifade etmektedir. Geri gönderme, geri gönderilmeme ilkesinin ihlali anlamına gelir ve bu durumda mülteci

hukuku ile uluslararası hukukun ihlali söz konusu olacaktır. 1994 yönetmeliğin 26. ve 29. Maddelerinde de geri gönderilmeme ilkesi ile ilgili önemli düzenlemeler yer almaktadır. Yönetmelikte; sığınmacıların iadeleri konusunda göç ettikleri ülkelerde savaş, çatışma veya karışıklığın sona ermesi, Türkiye’de millî emniyet veya kamu düzenini bozacak eylemlerde bulunulması gibi sebeplerle sınır dışı edilebilecekleri veya uyruklarının buldukları ülkeye iade edilebileceklerine de yer verilmiştir (Kalaycı, 2016: 7).

4.4.2. Düşünce, İfade ve İnanç Hak ve Özgürlüğü

Türkiye’nin de taraf olduğu 1951 Cenevre Sözleşmesi’nde düşünce ve ifade özgürlüğü ile düzenleme yapan bir hüküm bulunmamasına karşın sözleşmenin 33. Maddesi’nde dinî özgürlük ve haklarla ilgili birtakım düzenlemeler yer almaktadır. Bununla beraber Türkiye, 1949 yılında İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’ni imza atarak, din ve düşünce özgürlüğünü kabul etmiştir. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi’nin “Düşünce, Vicdan ve Din Özgürlüğü” başlıklı 18. Maddesi’nde ve “İfade Özgürlüğü” başlıklı 19. Maddesi’nde de ortak hükümlere yer verilmiş, böylece şahısların düşünce, ifade, inanç ve hak özgürlükleri garanti altına alınmıştır (Kalaycı, 2016: 7).

4.4.3. Toplanma, Örgütlenme, Dernek ve Meslek Birlikleri Kurma

1951 Cenevre Sözleşmesinin 15. maddesi gereğince sözleşmeye taraf olan devletler, yasal olacak şekilde ülkelerinde yaşayan sığınmacılara, siyasi amacı bulunmayan ve kar gütmeyen dernekler ile meslek sendikaları açısından, aynı şartlar içindeki farklı bir ülkenin vatandaşlarına gösterdikleri en müsait muameleyi uygulayacaklardır (www.multeci.org.tr, 2017).

4.4.4. İkamet ve Seyahat Etme Hakkı

1951 Cenevre Sözleşmesi’nin 7. Maddesine göre Türkiye’ye gelerek, bir aydan fazla kalmak isteyen yabancılar, bu süre bitmeden önce yetkili makamlara başvurarak ikamet izni alma zorunlulukları mevcuttur. Türkiye’ye iltica talep eden kişilerin başvuruları kabul edildiği takdirde yetkili makamlar tarafından verilecek “ikamet tezkeresi” sığınmacılara ikamet izni almalarına olanak sağlayacaktır. Bu

belge, emniyet makamları tarafından düzenlenmektedir (Çelikel ve Gelgel, 2007: 89).

4.4.5. Çalışma Hakkı

Yabancıların Türkiye’de çalışmalarını öngören temel ve genel hükümler “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” ile bu kanuna bağlı olarak çıkarılan yönetmeliklerle düzenlenmektedir. Yine bu kanunun 5. maddesine göre; Türkiye’de ikamet izin süresi en az altı ay olan yabancılar çalışma izni için başvuru yapabilmektedirler. Bununla beraber kanunda mülteci ve sığınmacılarla ilgili özel bir düzenleme ve hükümlere yer verilmemektedir (Kalaycı, 2016: 8).

4.4.6. Eğitim ve Öğretim Hakkı

Mülteci ve sığınmacıların eğitim ve öğretim haklarına yönelik düzenlemeler “İltica ve Sığınma Yönetmeliği’nin” 27. maddesinde yer verilmektedir. Bu maddeye göre; mülteci ve sığınmacıların öğrenim görebilmeleri, ülkede kalacakları süreyle sınırlı olmak üzere genel hükümlere havale edilmiştir ve karar ilgili makamlara bırakılmıştır (Kalaycı, 2016: 8).

4.4.7. Sosyal Haklardan Yararlanma Hakkı

Sığınmacıların sağlık hizmetleri ile sosyal yardımlardan yararlanmalarına yönelik çeşitli hukuki düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlardan ilki; kamu kurum ve kuruluşlarının üretmiş olduğu mal ve hizmetlerden ücret ödemedi veya indirimli olarak faydalanacak kişilerin tespit edilmesi yönündeki Bakanlar Kurulu Kararıdır (Resmi Gazete, 2002). Ayrıca İnsan ticareti kurbanlarına ücretsiz yardıma yönelik Bakanlar Kurulu Kararı da bulunmaktadır (Resmi Gazete, 2004). İnsan ticaretinin mağduru olduğu saptanan yabancı ve sağlık giderlerini karşılama durumu olmayan yabancı uyruklu hasta kişilere tüm resmî sağlık kurum ve kuruluşlarından ücretsiz yararlanma hakkı verilmiştir (Çiçekli, 2009: 203).

4.4.8. Mülkiyet Hakkı

Ülkemizdeki Tapu Kanunu’nun 35. Maddesinde Türkiye’deki yabancıların taşınmaz mal edinebilmeleri ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Buna göre; yabancı uyruklu kişiler, karşılık esas alınarak ve yasal sınırlamalara uymak koşuluyla

Türkiye’de iş yeri veya mesken yeri gibi yerleri kullanmak üzere taşınmaz edinebilmektedirler. Bununla beraber Yabancı uyruklu gerçek bir kişinin Türkiye genelinde edinebileceği taşınmazlarla, bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı aynı hakların toplam yüz ölçümü iki buçuk hektarı geçemeyeceği belirtilmiştir. Türk iç hukukunda sığınmacıların mülkiyeti ve mülkiyet hakkıyla ilgili ayrı bir düzenlemeye yer verilmemiştir (2644 Sayılı Tapu Kanunu).

4.4.9. Gözaltına Karşı Korunma Hakkı

“5683 Sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunu’nun” 19. maddesinde belirtildiği üzere, genel güvenliğe, siyasi ve idari kurallara uymayanlar ile suç işleyenler hakkında gerekli işlemler yapılmaktadır. Suç işleyen mülteciler ve sığınmacılara da, Türk vatandaşlar için uygulanan hükümler aynen tatbik edilmektedir. Buna göre herhangi bir mülteci ya da sığınmacı suç işlediği gerekçesiyle gözaltına alındığında, talep etmesi halinde kendisine ücretsiz olarak avukat sağlanmaktadır. Eğer işlenen suç, devletin millî güvenliğine tehdit veya kamu düzenini bozucu bir suç değilse, Türkiye’de kalmasına müsaade edilebilmektedir (İltica ve Göç Mevzuatı, 2005: 11).

4.5. Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Göç Politikaları ve Geri Kabul Antlaşması

Avrupa’nın dünyanın en önemli göç noktası olarak ele alınması ve dünyanın göç alan diğer bölgelerinden ayırt edilmesine sebep olan faktör, Avrupa’daki uyum hareketi ve buna bağlı olarak oluşan Avrupa Serbest Bölgesi uygulamasıdır. Birliğin kendi içinde sınırların belirsiz hale gelmesine yönelik, birliğin siyasal sınırlarının belirgin hale getirilmesi süreci tarihte daha önce eşine rastlanmayan bir durumu ortaya koymaktadır (ORSAM Rapor, 2012: 11-12). Avrupa’ya yapılan göçün ilk aşaması güney ve çevresinde ülkelerden kuzeydeki sanayileşmiş ülkelere doğru olmuştur. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra yeniden inşa çalışmalarında istihdam etmek şartıyla, vasıfsız “misafir işçilerin” davet edilmesiyle başlamıştır. Göçün ikinci aşaması da; burada hayatlarını kuran göçmenlerin aileleriyle bir araya getirilmeleriyle mümkün olmuştur. Son aşama ise 1989 yılında Berlin Duvarı’nın yıkılmasıyla simge haline gelen ve Doğu Blok ülkelerinde komünist rejimlerin ortadan kalkmasıyla birlikte Batı’ya iltica etmek için gelen bireyler tarafından gerçekleştirilmiştir (Lindstrom, 2006: 29-47).

AB her defasında insan hakları, insana saygı ve demokrasi ilkelerine vurgu yapsa da Suriye'deki göç problemine ve meydana gelen yoğun mülteci krizinin farkına varması, Aylan bebeğin feci ölümüyle olmuştur. Aylan bebeğin vefat etmesiyle AB ülkelerinde bir irkilme yaşanmış, acıma duygusuyla birlikte mültecilere önce kapılar açılmış fakat Avusturya, Almanya başta olmak üzere olmak üzere Macaristan, Slovenya ve diğer AB ülkeleri sonraki günlerde açılan bu kapıları tek tek kapatmıştır. Bunu takip eden zamanda ise sınırı ihlal eden Suriyeli mültecilere ateş etmişlerdir. Devlet liderleri, bütün bu menfi gelişmelere sessiz kalmış, yarıca bu yapılanları tasdik edecek açıklamalarda bulunmuşlardır (Ercan, 2016: 5). Günümüzde Türkiye'yi ve dolayısıyla AB'yi etkileyen en önemli olaylardan birisi yasadışı veya düzensiz göçtür (Kirişçi, 2008: 2-3).

Türkiye AB arasında tıkanan ilişkiler/müzakereler, 2015 yılına doğru AB'nin göç ve mülteci sorunuyla karşı karşıya kalmasından dolayı aniden hareketlenmiştir. AB ülkelerinin Suriye konusunda Türkiye'yi tam olmasa da destekliyor olmasının arkasında bazı sebepler mevcuttur. Bu sebepler sıralanacak olursa, Suriyeli mülteci veya göçmen krizi, Türk vatandaşların AB ülkeleri ve sınırları içerisinde serbest dolaşımına olanak sağlayan vize ve muafiyeti, yeni müzakere fasıllarının açılması ve en önemli olan Suriyeli mültecilerin/göçmenlerin/sığınmacıların Türkiye'de kalmasını içeren buna karşılık AB'nin 3 milyar avroluk yardımda bulunmasını öngören ancak bazı soru işaretleri bulunduran Geri Kabul Anlaşmasıdır (Ercan, 2016: 3).

Türkiye'de 2000'li yıllara kadar göç politikaları ile ilgili önemli bir gelişme yaşanmaz iken Türkiye'nin AB ile müzakere sürecinin başlamasına bağlı olarak Suriye süreci ve mülteci akını ile gelişmeler hızlanmıştır (ORSAM Rapor, 2012: 20). Bunla birlikte AB ve Türkiye arasındaki ilişkilerin yeniden canlanması, AB'nin hem göç/mülteci hem de diğer konularda Türkiye'ye ihtiyacı olduğunu ve mevcut Türkiye politikasının yanlış olduğunu ortaya koymuştur (Seufer, 2015: 1).

Meydana gelen bu olaylar ile Avrupa Birliği'nin mülteci krizi ile yüzleşmeye başlamıştır. Almanya başta olmak üzere birçok AB üye ülkeler, kara sınırlarında pasaport kontrolü uygulamasına geçerek, Schengen sistemini askıya almıştır. AB, Schengen sistemini askıya alınmasıyla sarsılmış, bu adımın diğer alanlara sıçrayabileceği endişesi giderek artmıştır. AB, böylece mülteci krizi ile yüzleşmek

zorunda kalmıştır. AB hem kendi iç sorununu çözmek hem de yoğun mülteci sorununa hızlı ve etkin bir çözüm bulabilmek için Türkiye ile tekrar görüşmek zorunda kalmıştır. Farklı bir ifadeyle, AB artık durumun ciddiyetinin farkına varmış, küresel bir hal alan bu sorunu Türkiye ve Türkiye'nin rolü olmadan çözemeyeceğini anlamıştır (Ercan, 2016: 5).

Şartlar AB için olumsuz bir durum oluşturunca AB, aniden Türkiye karşıtı politikalarını esnek hale getirmiş ve ilişkiler anlamında yeni görüşme yolları ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda AB; Fransa, AB Konseyi ve GKRY tarafından veto edilen müzakere fasıllarının yeniden açılmasını hem de Türk vatandaşlarının Avrupa'da serbest dolaşımını öngören vize muafiyetinin en kısa zamanda yürürlüğe konmasını gündeme getirmiştir. Tüm bu gelişmelerin yanında AB, Suriyeli mülteci krizine çözüm yolu olarak düşündüğü ve göçlerin önüne geçici kanaatinde olduğu Geri Kabul Antlaşması'nın, yürürlüğe konması hususunda Türkiye'ye olan baskısını artırmıştır (Özsöz, 2015: 4).

Türkiye AB ile ilişkileri mülteci konusunda tekrar üst düzeye çıkmış ve bu süreci AB politikalarına uygun bir hale getirmek için birtakım çalışmalar yapmıştır. Ulusal ve uluslararası boyuttu yaptığı ve imza attığı hukuki metinler ile bu işi yürütmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede Türkiye “İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı” hazırlanmış, Başbakanlık tarafından 25 Mart 2005 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. İltica Göç Ulusal Eylem Planı yol haritasını şu şekilde ortaya koymuştur: (ORSAM, 2012: 21-22)

- “Göç ve iltica alanında bir uzmanlık biriminin oluşturulması, oluşturulacak yapının da içerik yönünden güçlü hale getirilmesi,
- İltica ve göç alanında çalışacak personelin belirlenmesi ve alanla ilgili eğitiminin sağlanması,
- İltica ve göç alanında yatırımla ilgili ve eşleştirme projelerinin hayata geçirilmesi,
- Merkez ülke ve iltica bilgi sisteminin oluşturulması,
- Kabul edilme, barınma merkezleri ve geri gönderme merkezlerinin tesisi,
- Gelecekte zaman diliminde nüfus hareketlerini etkileyecek ekonomik, sosyal ve politik değişiklikler göz önüne alınarak, iltica ve göç

politikalarının tekrar gözden geçirilmesi” gibi politikalar belirlenmiştir (ORSAM Rapor, 2012: 21).

Bunlarla beraber İçişleri Bakanlığında “İltica-Göç ve Entegre Sınır Yönetimi” adı altında 2008 yılında iki büro kurulmuştur. İhtiyaç duyulan İltica Kanunu 2010 yılında çıkarılmıştır. “İltica Genelgesi” ve “Yasadışı Göç Genelgesi” hazırlanarak 19.03.2010 tarihinde İçişleri Bakanlığınca yayınlanmıştır. İçişleri Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Göç yönetimi Genel Müdürlüğü içerisinde Göç Danışma Kurulu, Göç İcra Kurulu, Uluslararası Koruma Değerlendirme Komisyonu, Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu gibi kurullar oluşturulmuştur.

Türkiye ile AB arasında mutabakata varılan ve yasa dışı yollarla AB topraklarına giren mültecilerin iadesini öngören Geri Kabul Anlaşması 16 Aralık 2013'te Ankara'da imza atılmıştır. İmzadan yaklaşık on ay sonra 1 Ekim 2014'te yürürlüğe girmiştir. Geri Kabul Anlaşması, ekonomik krizle baş başa olan AB'nin daha fazla ekonomik ve sosyal zarar yaşamaması için komşu ülkelere uyguladığı politik bir araç olarak değerlendirilebilir. Bu araçla AB, topraklarına yapılan yasa dışı göçün önüne geçip sınır güvenliklerini sağlamayı ve garanti altına almayı hedeflemektedir. AB'nin hayata geçirdiği bu politika, sınırlarındaki fazla göçmenleri istemediğini, göçe karşı olduğunu uluslararası kamuoyuna duyurmuş ve yaptığı anlaşmalarla da sınırlarına giriş yapan göçmenleri sınır dışı etmeye başlamıştır. AB, Türkiye ile yaptığı Geri Kabul Anlaşması'yla göç sürecine karşı olduğunu ortaya koymuş, bununla beraber göçmen karşıtı politikasını da Türkiye'ye bugüne kadar vermediği tavizleri vererek tüm dünyaya ispatlamıştır. (Ercan, 2016: 2). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile oluşturulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Türkiye'deki göç ve göçmen çalışmalarını icra etmektedir. Türkiye, bu kanuna bağlı olarak AB ile Geri Kabul Anlaşması'nı onaylamıştır.

AB Geri Kabul Antlaşması ile sınırlarına yönelik mülteci akınına karşı Türkiye'ye 3 milyar avro maddi destek sözü vererek, bu sorundan kurtulmaya çalışmıştır. Bu teklif, AB'nin meydana gelen mülteci kriziyle yüzleşmekten veya karşı karşıya kalmaktan uzak durduğunu göstermektedir. Oysaki mülteci krizi, ne Türkiye ne AB'nin ne de bölgesel bir sorundur. Mülteci krizi, küresel bir problemdir ve her tüm ülkelerin bu sorumluluğu almada ve sorunun çözümünde etkin bir rol alması gerekmektedir (Karakaş, 2016: 2). Bu yolla AB yasa dışı yollarla kendi

coğrafi alanına geçen mültecilerin Türkiye'ye iade edilmesini en ucuz ve basit çözüm olarak görmüştür. AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı veya imzalatmaya çalıştığı Geri Kabul Anlaşmaları, meydana gelen düzensiz göçün dışsallaştırılması politikalarının temel noktasıdır. Bu anlaşmalar, Avrupa Topluluğu, birliğe üye ülkeler ve üçüncü ülkeler arasında, AB sınırları içinde yasa dışı bulunan kişilerin kabul edileceklerine ilişkin esasları düzenler. AB ile geri kabul anlaşmasına imza atan ülkeler kendi uyruklarından olan kişileri geri kabul etme zorunluluğunun yanında, kendi sınırlarından AB'ye yasa dışı giriş yapmış kişileri de alma zorunluluğunun de altına girmektedirler (ORSAM, 2012: 17-19).

Özetle Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması Danimarka, Birleşik Krallık (İngiltere) ve İrlanda hariç tüm AB ülkelerini kapsamaktadır. Türkiye ile AB Geri Kabul Anlaşması şartları temelinde, Türkiye'de veya AB'ye üye ülkelerden birinde, ülkeye girişi, ülkede bulunması veya ikamet etme şartlarını taşımayan veya taşıyamaz duruma düşen kişilerin anlaşmaya göre belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde ilgili ülkeye geri gönderilmesini hedeflemektedir. Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşmasına göre taraflar, üçüncü ülke vatandaşlarını Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren üç yıllık bir süre sonunda kabul etmeleri öngörülmüştür. Buna göre Türkiye, kendi toprakları üzerinden AB ülkelerine illegal yollarla geçiş yapan üçüncü ülke vatandaşlarını Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden üç yıl sonra geri alacaktır. Bu anlaşmaya bağlı olarak da Türk vatandaşlarının İngiltere ve İrlanda ülkeleri hariç, AB üyesi olan ülkelere vize almadan gidebilmeleri Geri Kabul Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinden sonra en geç üç, üç buçuk yıl sonra başlayacaktır (www.ab.gov.tr, 2017).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN MÜLTECİLERE UYGULADIĞI POLİTİKALARIN ANKET YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRLİMESİ: HATAY İLİ ÖRNEĞİ

5.1. Araştırmanın Amacı Ve Kapsamı

Bu çalışmada Ortadoğu denilen coğrafyada meydana gelen iç karışıklık ve krizler sonucunda memleketlerini terk etmek zorunda kalan ve dünyada sığınmacı adını alan kişilerin yaşadıkları göç olayı sonucunda nelerle karşı karşıya kaldıkları ve göç ettikleri ülkelerde yaşadıkları problemler irdelenmek istenmiştir. Özellikle son yıllarda yoğun bir şekilde karşılaşılan sığınmacı ve göç olaylarına uluslararası boyutta bakmak ve bu süreçten en çok etkilenen üç milyondan fazla sığınmacıyı ülkesinde barındıran Türkiye’nin politikalarını halk nezdinde değerlendirerek, yanlış ve doğruları ortaya koymaktır. Hatay ilinde yaşayan vatandaşlara uygulanacak anket ile bu çalışmalar daha net ve istatistiksel bir biçimde belirlenecektir.

Araştırmada uygulanacak anket için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak çalışma yapan Hatay Göç İdaresi İl Müdürlüğü’nden izin alınmıştır.

5.1.1. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada ankete katılan vatandaşların olabildiğince gerçek düşünceleri elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın uygulanması esnasında ankete katılanlarda gönüllülük esası dikkate alınmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların anket sorularını doğru olarak anlayıp, buna göre cevap verdikleri varsayılmıştır.

5.1.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, tarama modeli beraberinde yapılan betimleyici bir araştırmadır. Türkiye’nin Suriye’de yaşanan iç karışıklık sonucunda ülkemize sığınan, sığınmacılara uygulamış olduğu politikalar, Hatay ilinin on beş ilçesinde yaşayan vatandaşlara anket soruları yoluyla sorulacak ve veriler toplanıp, değerlendirilecektir.

5.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni Hatay ilidir. Hatay ilinin tüm ilçelerinde rastgele belirlenecek Türk vatandaşlar ise çalışmamıza örneklem olacaktır. Hatay ilinin ilçelerinde farklı dil, inanç ve kültüre sahip vatandaşların yaşıyor olması, çalışmamızı hiç kuşkusuz daha zengin bir hale getirecektir.

5.2.1. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma kapsamında Türkiye'deki yönetimin sığınmacılara yönelik hayata geçirmiş olduğu politikaların Hatay vilayetinde yaşayan vatandaşların algısını ölçmek için oluşturulan temel hipotezler aşağıda sıralanmıştır:

H1. Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı serbest giriş ve çıkış uygulaması doğrudur.

H2. Sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezi) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur.

H3. Sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları kentlerin dokusunu bozar.

H4. Sığınmacıların Türkiye'deki varlığı farklı alanlarda sorunlara neden olur.

H5. Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları kültür çatışmalarına neden olur.

H6. Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz etkiler.

H7. Sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmesi, sağlık ve güvenlik sorunlarına arttırır.

H8. Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının sebeplerinden biri de sığınmacıların varlığıdır.

H9. Türkiye'nin göç ile meydana çıkan sınır güvenliği sorununu çözmek için sınırına duvar örmesi doğru bir eylemdir.

H10. Sığınmacı sağlık çalışanlarının Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur.

H11. Sığınmacıların Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur.

H12. Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

H13. Sığınmacıların Türkiye’de ekonomik faaliyette bulunması ve vergiden muaf olması yanlıştır.

H14. Türkiye’nin sığınmacılar için yaptığı maddi harcamalar ülke ekonomisinde yüke neden olur.

H15. Sığınmacılara yapılan harcamalar vergi artışına neden olur.

H16. Sığınmacıların Türkiye’deki varlığından dolayı Türkiye’ye gelen turist sayısı azalmıştır.

H17. Sığınmacıların Türkiye’de istediği eğitim kurumlarında eğitim alması doğrudur.

H18. Sığınmacılara Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır.

H19. Türkiye’nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır.

H20. Türkiye’deki yönetimin sığınmacılar ile ilgili hayata geçirdiği politikalar vatandaşlar tarafından desteklenmektedir.

H21. Sığınmacılara Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilmesi Türkiye’de seçim sonuçlarını etkiler.

H22. Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülkelerden biri Türkiye’dir.

H23. Türkiye Ortadoğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır.

5.2.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada uygulanacak anket soruları sadece Hatay ilinin on beş ilçesi ile sınırlı tutulmuştur. Bu açıdan elde edilen bulgular sadece Hatay ili için geçerli olacaktır. Değerlendirme yapılırken anketin Hatay ilinde yaşayan vatandaşlara uygulandığı dikkate alındığında değerlendirme yine bu il ile sınırlandırılacaktır.

5.2.3. Veri Toplama Yöntemi

Veriler, anket yöntemi ile vatandaşlarla yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırmadaki anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel

sorular yer alırken ikinci bölümde araştırmanın temelini oluşturan Türkiye'nin hayata geçirdiği politikalara ilişkin sorular bulunmaktadır.

5.2.4. Kullanılan Ölçek

Bu çalışmamızda 5'li(beşli) Likert ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeğin kullanılma nedeni ise sosyal bilimlerde en yaygın ve ölçme oranı en güçlü ölçek olmasıdır.

5.3. YÖNTEM

5.3.1. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak anket seçilmiştir. Anket kişisel bilgi formu, göç ve sığınmacı politikaları belirlemeye yarayan formdan oluşmaktadır. Göç ve sığınmacı politikaları belirlemeye yarayan form farklı politikalar ile ilgili 31 maddeden oluşmaktadır. Maddelere katılımcılar 1'den 5'e kadar numaralandırılmış "Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılıyorum, Kesinlikle Katılıyorum" olarak yanıt vermektedir.

5.3.2. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada sonucunda elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak, analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilme sürecinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçek boyutlarının almış puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğine sahiptir. Bu genişlik kendi arasında beş eşit genişliğe bölünerek, 1.00- 1.79 arası "çok düşük", 1.80- 2.59 arası "düşük", 2.60- 3.39 "arası orta", 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek sınır değerleri olarak belirlenmiş ve çerçevede bulgular yorumlanmıştır (Sümbüloğlu, 1993: 9).

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında da farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Katılımcıların vermiş olduğu bilgiler ışığında araştırmanın güvenilirliğine ilişkin analizde ise cronbach alpha değeri 0,658 olduğu tespit edilmiştir. Kayış'a (2010) göre bir araştırmanın güvenli olup olmadığına ilişkin katsayı tablosuna baktığımızda çalışma oldukça güvenilir çıkmıştır.

ALFA (CRONBACH) KATSAYI	YORUM
0,00-0,40	Güvenilir Değil
0,40-0,60	Güvenirliği Düşük
0,60-0,80	Oldukça Güvenilir
0,80-1,00	Yüksek Derece Güvenilir

(Kayış, 2010: 403).

5.4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan halkın ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo. 2.
Katılımcıların Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	233	57,4
	Kadın	173	42,6
	Toplam	406	100,0
Yaş	18-25 Yaş	152	37,4
	26-35 Yaş	96	23,6
	36-45 Yaş	76	18,7
	46 Ve üzeri	82	20,2
	Toplam	406	100,0
	Eğitim Düzeyi	İlkokul ve Altı	55
Ortaokul		47	11,6
Lise		107	26,4
Üniversite Ve üzeri		197	48,5
Toplam		406	100,0
Meslek	Çalışmıyor	75	18,5
	Memur	65	16,0
	İşçi	60	14,8
	Çiftçi	23	5,7
	Esnaf	38	9,4
	Toplam	406	100,0

	Diğer	145	35,7
	Toplam	406	100,0
Hatay İlinde İkamet Süresi	1-5 Yıl	39	9,6
	6-10 Yıl	15	3,7
	11-15 Yıl	30	7,4
	16-20 Yıl	70	17,2
	21 Yıl Ve üzeri	252	62,1
	Toplam	406	100,0
	Medeni Durum	Evli	219
Bekar		187	46,1
Toplam		406	100,0
Aylık gelir	0-1500 TL	185	45,6
	1500-3000 TL	134	33,0
	3000 TL üzeri	87	21,4
	Toplam	406	100,0

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre 233'ü (%57,4) Erkek, 173'ü (%42,6) Kadın olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre 152'si (%37,4) 18-25 Yaş, 96'sı (%23,6) 26-35 Yaş, 76'sı (%18,7) 36-45 Yaş, 82'si (%20,2) 46 ve üzeri olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyi değişkenine göre 55'i (%13,5) İlkokul ve altı, 47'si (%11,6) Ortaokul, 107'si (%26,4) Lise, 197'si (%48,5) Üniversite ve olduğu görülmektedir.

Katılımcıların meslek değişkenine göre 75'i (%18,5) Çalışmıyor, 65'i (%16,0) Memur, 60'ı (%14,8) İşçi, 23'ü (%5,7) Çiftçi, 38'i (%9,4) Esnaf, 145'i (%35,7) Diğer olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre 39'u (%9,6) 1-5 Yıl, 15'i (%3,7) 6-10 Yıl, 30'u (%7,4) 11-15 Yıl, 70'i (%17,2) 16-20 Yıl, 252'si (%62,1) 21 Yıl ve üzeri olduğu görülmektedir.

Katılımcıların medeni durum değişkenine göre 219'u (%53,9) Evli, 187'si (%46,1) Bekâr olduğu görülmektedir.

Katılımcıların aylık gelir değişkenine göre 185'i (%45,6) 0-1500 TL, 134'ü (%33,0) 1500-3000 TL, 87'si (%21,4) 3000 TL üzeri olduğu görülmektedir.

Tablo.3.**Katılımcıların Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları**

			Kesinlikle Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort		Ss			
			f	%	f	%	f	%	f	%				
Türkiye'nin Sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur			223	54,9	89	21,9	44	10,8	36	8,9	14	3,4	1,840	1,140
Sığınmacıların Kampları	Türkiye'de Dışında(şehir Merkezleri)	Türkiye'de Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	209	51,5	100	24,6	56	13,8	23	5,7	18	4,4	1,870	1,124
Sığınmacıların Merkezlerinde Beraber	Türkiye'de Yaşamaları İle Kentlerin Dokusu	Bozulmuştur	37	9,1	30	7,4	47	11,6	101	24,9	191	47,0	3,934	1,305
Türkiye Sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır			68	16,7	63	15,5	91	22,4	94	23,2	90	22,2	3,185	1,383
Türkiye'nin Sığınmacılara Yardım Da Bulunması Doğrudur			98	24,1	61	15,0	134	33,0	86	21,2	27	6,7	2,712	1,231
Türkiye'nin Sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda Sorunlar Baş Göstermiştir			29	7,1	30	7,4	36	8,9	98	24,1	213	52,5	4,074	1,245
Sığınmacıların Açması, İşletmesi Ve Muaf Olması Doğru Değildir			43	10,6	20	4,9	38	9,4	77	19,0	228	56,2	4,052	1,344
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir			232	57,1	77	19,0	51	12,6	16	3,9	30	7,4	1,855	1,226

Politikadır

Sığınmacıların Türkiye'ye Kabulü

İle Beraber ülkemizde Sağlık Ve 29 7,1 23 5,7 42 10,3 102 25,1 210 51,7 4,086 1,219
Güvenlik Sorunları Artmıştır

Türkiye'nin sığınmacılara Kendi

Dillerinde Eğitim Birimleri Açması 103 25,4 84 20,7 103 25,4 78 19,2 38 9,4 2,665 1,296
Doğrudur

Sığınmacı Sağlık

Çalışanlarının(doktor, Hemşire 149 36,7 85 20,9 100 24,6 45 11,1 27 6,7 2,301 1,252
vb) Türkiye'de Sağlık Alanında
Çalıştırılması Doğrudur

Sığınmacıların Kent

Merkezlerinde Yaşamaları İle 21 5,2 33 8,1 41 10,1 110 27,1 201 49,5 4,076 1,177
Beraber Türk Vatandaşları İle
sığınmacılar Arasında Kültür
Uyuşmazlığı Meydana
Gelmektedir

Türkiye'nin sığınmacılara Yönelik

Uyguladığı Politikalar Uzun 26 6,4 34 8,4 51 12,6 89 21,9 206 50,7 4,022 1,244
Vadede Ciddi Problemler
Çıkaracaktır

Türkiye Orta Doğuda Yaşanan

Olaylara Ve sığınmacılara Yardım 25 6,2 31 7,6 51 12,6 103 25,4 196 48,3 4,020 1,213
Konusunda Batılı Devletlerden
Daha Duyarlıdır

Türkiye'nin sığınmacılar için

Yapmış Olduğu Maddi 14 3,4 20 4,9 48 11,8 99 24,4 225 55,4 4,234 1,062
Harcamalar ülkemiz Ekonomisi
İçin Bir Yüktür

Türkiye'nin Yoğun Göç

Sürecinden Sonra Sınırına Duvar 29 7,1 29 7,1 84 20,7 113 27,8 151 37,2 3,808 1,214
Örmesi Sınır Güvenliğini En üst
Düzeğe Çıkarmak İstemesidir

Türkiye’de Son Yıllarda Meydana

Gelen Terör Olaylarının
Taraflarından Biri De 26 6,4 48 11,8 92 22,7 91 22,4 149 36,7 3,712 1,250
Sığınmacılardır

Sığınmacıların Türkiye’de Sağlık

Hizmetlerinden ücretsiz 162 39,9 77 19,0 95 23,4 38 9,4 34 8,4 2,273 1,300
Yararlanması Doğrudur

Türkiye’nin sığınmacılara Karşı

Uyguladığı Politikaları, ülkenin
Geniş Bir Kesimi 100 24,6 108 26,6 118 29,1 49 12,1 31 7,6 2,515 1,202
Desteklemektedir

Sığınmacıların Şehir

Merkezlerinde Yaşamaları 21 5,2 25 6,2 76 18,7 95 23,4 189 46,6 4,000 1,170
Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini
Olumsuz Yönde Etkilemektedir

Sığınmacılara TC Vatandaşlığı

Verilmesi Seçim Sonuçlarını 14 3,4 24 5,9 45 11,1 79 19,5 244 60,1 4,269 1,091
Etkileyecektir

Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin

Artış Nedeni sığınmacılara 15 3,7 34 8,4 53 13,1 103 25,4 201 49,5 4,086 1,135
Yapılan Harcamalardır

Sığınmacılara Sunulacak

Hizmetlerde sığınmacıların 95 23,4 65 16,0 116 28,6 75 18,5 55 13,5 2,828 1,341
İstihdam Edilmesi Doğrudur

Sığınmacıların İşletmelerinin

Denetim Dışı Tutulması Sağlık 28 6,9 21 5,2 30 7,4 77 19,0 250 61,6 4,232 1,211
Açısından Önemli Bir Tehdit
Oluşturmaktadır

Sığınmacıların Türkiye’de Lise Ve

üniversitelerde İstedığı Bölümü 249 61,3 54 13,3 42 10,3 32 7,9 29 7,1 1,862 1,288
Okuyabilmesi Doğrudur

Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara

Türkçe Öğretilmesi Veya 75 18,5 59 14,5 102 25,1 91 22,4 79 19,5 3,099 1,372

Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur														
Türkiye, sığınmacıların Uyum Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur	79	19,5	70	17,2	116	28,6	85	20,9	56	13,8	2,924	1,308		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir	87	21,4	78	19,2	101	24,9	84	20,7	56	13,8	2,862	1,339		
Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilene Ülke Türkiye'dir	10	2,5	12	3,0	26	6,4	76	18,7	282	69,5	4,498	0,924		
Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilene İllerde, O İle Gelen Turist Sayısı Azalmıştır	23	5,7	36	8,9	51	12,6	80	19,7	216	53,2	4,059	1,234		
Türkiye'nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur	126	31,0	74	18,2	99	24,4	54	13,3	53	13,1	2,591	1,384		

Araştırmaya katılan katılımcıların göç ve sığınmacı politikaları ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Türkiye'nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur” ifadesine katılımcıların , %54,9'u (n=223) kesinlikle katılmıyorum, %21,9'u (n=89) katılmıyorum, %10,8'i (n=44) kısmen katılıyorum, %8,9'u (n=36) katılıyorum, %3,4'ü (n=14) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur” ifadesine zayıf (1,840±1,140) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların Türkiye'de Kamplar Dışında(şehir Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur” ifadesine katılımcıların, %51,5'i (n=209) kesinlikle katılmıyorum, %24,6'sı (n=100) katılmıyorum, %13,8'i (n=56) kısmen katılıyorum, %5,7'si (n=23) katılıyorum, %4,4'ü (n=18) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında (şehir

merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur” ifadesine zayıf (1,870±1,124) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların Türkiye’de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur” ifadesine katılımcıların , %9,1’i (n=37) kesinlikle katılmıyorum, %7,4’ü (n=30) katılmıyorum, %11,6’sı (n=47) kısmen katılıyorum, %24,9’u (n=101) katılıyorum, %47,0’ı (n=191) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur” ifadesine yüksek (3,934±1,305) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır” ifadesine katılımcıların , %16,7’si (n=68) kesinlikle katılmıyorum, %15,5’i (n=63) katılmıyorum, %22,4’ü (n=91) kısmen katılıyorum, %23,2’si (n=94) katılıyorum, %22,2’si (n=90) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır” ifadesine orta (3,185±1,383) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye’nin sığınmacılara Nakdi Yardım Da Bulunması Doğrudur” ifadesine katılımcıların , %24,1’i (n=98) kesinlikle katılmıyorum, %15,0’ı (n=61) katılmıyorum, %33,0’ı (n=134) kısmen katılıyorum, %21,2’si (n=86) katılıyorum, %6,7’si (n=27) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur” ifadesine orta (2,712±1,231) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye’nin Sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda Sorunlar Baş Göstermiştir” ifadesine katılımcıların , %7,1’i (n=29) kesinlikle katılmıyorum, %7,4’ü (n=30) katılmıyorum, %8,9’u (n=36) kısmen katılıyorum, %24,1’i (n=98) katılıyorum, %52,5’i (n=213) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir” ifadesine yüksek (4,074±1,245) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların Türkiye’de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir” ifadesine katılımcıların , %10,6’sı (n=43) kesinlikle katılmıyorum, %4,9’u (n=20) katılmıyorum, %9,4’ü (n=38) kısmen katılıyorum,

%19,0'ı (n=77) katılıyorum, %56,2'si (n=228) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir” ifadesine yüksek (4,052±1,344) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır*” ifadesine katılımcıların , %57,1'i (n=232) kesinlikle katılmıyorum, %19,0'ı (n=77) katılmıyorum, %12,6'sı (n=51) kısmen katılıyorum, %3,9'u (n=16) katılıyorum, %7,4'ü (n=30) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır” ifadesine zayıf (1,855±1,226) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sığınmacıların Türkiye’ye Kabulü İle Beraber Ülkemizde Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır*” ifadesine katılımcıların , %7,1'i (n=29) kesinlikle katılmıyorum, %5,7'si (n=23) katılmıyorum, %10,3'ü (n=42) kısmen katılıyorum, %25,1'i (n=102) katılıyorum, %51,7'si (n=210) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların Türkiye’ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır” ifadesine yüksek (4,086±1,219) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Türkiye’nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur*” ifadesine katılımcıların , %25,4'ü (n=103) kesinlikle katılmıyorum, %20,7'si (n=84) katılmıyorum, %25,4'ü (n=103) kısmen katılıyorum, %19,2'si (n=78) katılıyorum, %9,4'ü (n=38) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur” ifadesine orta (2,665±1,296) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sığınmacı Sağlık Çalışanlarının (doktor, Hemşire vb) Türkiye’de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur*” ifadesine katılımcıların, %36,7'si (n=149) kesinlikle katılmıyorum, %20,9'u (n=85) katılmıyorum, %24,6'sı (n=100) kısmen katılıyorum, %11,1'i (n=45) katılıyorum, %6,7'si (n=27) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye’de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur” ifadesine zayıf (2,301±1,252) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle sığınmacılar Arasında Kültür Uyuşmazlığı Meydana Gelmektedir” ifadesine katılımcıların, %5,2'si (n=21) kesinlikle katılmıyorum, %8,1'i (n=33) katılmıyorum, %10,1'i (n=41) kısmen katılıyorum, %27,1'i (n=110) katılıyorum, %49,5'i (n=201) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyuşmazlığı meydana gelmektedir” ifadesine yüksek (4,076±1,177) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye'nin sığınmacılara Yönelik Uyguladığı Politikalar Uzun Vadede Ciddi Problemler Çıkaracaktır” ifadesine katılımcıların, %6,4'ü (n=26) kesinlikle katılmıyorum, %8,4'ü (n=34) katılmıyorum, %12,6'sı (n=51) kısmen katılıyorum, %21,9'u (n=89) katılıyorum, %50,7'si (n=206) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır” ifadesine yüksek (4,022±1,244) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye Orta Doğuda Yaşanan Olaylara ve sığınmacılara Yardım Konusunda Batılı Devletlerden Daha Duyarlıdır” ifadesine katılımcıların, %6,2'si (n=25) kesinlikle katılmıyorum, %7,6'sı (n=31) katılmıyorum, %12,6'sı (n=51) kısmen katılıyorum, %25,4'ü (n=103) katılıyorum, %48,3'ü (n=196) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye Orta Doğuda yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır” ifadesine yüksek (4,020±1,213) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye'nin sığınmacılar İçin Yapmış Olduğu Maddi Harcamalar ülkemiz Ekonomisi İçin Bir Yüktür” ifadesine katılımcıların, %3,4'ü (n=14) kesinlikle katılmıyorum, %4,9'u (n=20) katılmıyorum, %11,8'i (n=48) kısmen katılıyorum, %24,4'ü (n=99) katılıyorum, %55,4'ü (n=225) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüktür” ifadesine çok yüksek (4,234±1,062) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye'nin Yoğun Göç Sürecinden Sonra Sınırına Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini En üst Düzeye Çıkarmak İstemesidir” ifadesine katılımcıların, %7,1'i

(n=29) kesinlikle katılmıyorum, %7,1'i (n=29) katılmıyorum, %20,7'si (n=84) kısmen katılıyorum, %27,8'i (n=113) katılıyorum, %37,2'si (n=151) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir” ifadesine yüksek (3,808±1,214) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye’de Son Yıllarda Meydana Gelen Terör Olaylarının Taraflarından Biri De Sığınmacılardır” ifadesine katılımcıların, %6,4'ü (n=26) kesinlikle katılmıyorum, %11,8'i (n=48) katılmıyorum, %22,7'si (n=92) kısmen katılıyorum, %22,4'ü (n=91) katılıyorum, %36,7'si (n=149) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır” ifadesine yüksek (3,712±1,250) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz Yararlanması Doğrudur” ifadesine katılımcıların halkın, %39,9'u (n=162) kesinlikle katılmıyorum, %19,0'ı (n=77) katılmıyorum, %23,4'ü (n=95) kısmen katılıyorum, %9,4'ü (n=38) katılıyorum, %8,4'ü (n=34) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur” ifadesine zayıf (2,273±1,300) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye’nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir” ifadesine katılımcıların, %24,6'sı (n=100) kesinlikle katılmıyorum, %26,6'sı (n=108) katılmıyorum, %29,1'i (n=118) kısmen katılıyorum, %12,1'i (n=49) katılıyorum, %7,6'sı (n=31) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir” ifadesine zayıf (2,515±1,202) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların Şehir Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir” ifadesine katılımcıların, %5,2'si (n=21) kesinlikle katılmıyorum, %6,2'si (n=25) katılmıyorum, %18,7'si (n=76) kısmen katılıyorum, %23,4'ü (n=95) katılıyorum, %46,6'sı (n=189) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları

mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir” ifadesine yüksek (4,000±1,170) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir” ifadesine katılımcıların, %3,4'ü (n=14) kesinlikle katılmıyorum, %5,9'u (n=24) katılmıyorum, %11,1'i (n=45) kısmen katılıyorum, %19,5'i (n=79) katılıyorum, %60,1'i (n=244) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir” ifadesine çok yüksek (4,269±1,091) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni Sığınmacılara Yapılan Harcamalardır” ifadesine katılımcıların, %3,7'si (n=15) kesinlikle katılmıyorum, %8,4'ü (n=34) katılmıyorum, %13,1'i (n=53) kısmen katılıyorum, %25,4'ü (n=103) katılıyorum, %49,5'i (n=201) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır” ifadesine yüksek (4,086±1,135) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacılara Sunulacak Hizmetlerde Sığınmacıların İstihdam Edilmesi Doğrudur” ifadesine katılımcıların, %23,4'ü (n=95) kesinlikle katılmıyorum, %16,0'ı (n=65) katılmıyorum, %28,6'sı (n=116) kısmen katılıyorum, %18,5'i (n=75) katılıyorum, %13,5'i (n=55) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur” ifadesine orta (2,828±1,341) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların İşletmelerinin Denetim Dışı Tutulması Sağlık Açısından Önemli Bir Tehdit Oluşturmaktadır” ifadesine katılımcıların, %6,9'u (n=28) kesinlikle katılmıyorum, %5,2'si (n=21) katılmıyorum, %7,4'ü (n=30) kısmen katılıyorum, %19,0'ı (n=77) katılıyorum, %61,6'sı (n=250) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır” ifadesine çok yüksek (4,232±1,211) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacıların Türkiye’de Lise Ve Üniversitelerde İstedığı Bölümü Okuyabilmesi Doğrudur” ifadesine katılımcıların, %61,3'ü (n=249) kesinlikle katılmıyorum, %13,3'ü (n=54) katılmıyorum, %10,3'ü (n=42) kısmen katılıyorum,

%7,9'u (n=32) katılıyorum, %7,1'i (n=29) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur” ifadesine zayıf (1,862±1,288) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara Türkçe Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur” ifadesine katılımcıların, %18,5'i (n=75) kesinlikle katılmıyorum, %14,5'i (n=59) katılmıyorum, %25,1'i (n=102) kısmen katılıyorum, %22,4'ü (n=91) katılıyorum, %19,5'i (n=79) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur” ifadesine orta (3,099±1,372) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye, sığınmacıların Uyumu Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur” ifadesine katılımcıların, %19,5'i (n=79) kesinlikle katılmıyorum, %17,2'si (n=70) katılmıyorum, %28,6'sı (n=116) kısmen katılıyorum, %20,9'u (n=85) katılıyorum, %13,8'i (n=56) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur” ifadesine orta (2,924±1,308) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir” ifadesine katılımcıların, %21,4'ü (n=87) kesinlikle katılmıyorum, %19,2'si (n=78) katılmıyorum, %24,9'u (n=101) kısmen katılıyorum, %20,7'si (n=84) katılıyorum, %13,8'i (n=56) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir” ifadesine orta (2,862±1,339) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilenen ülke Türkiye’dir” ifadesine katılımcıların, %2,5'i (n=10) kesinlikle katılmıyorum, %3,0'ı (n=12) katılmıyorum, %6,4'ü (n=26) kısmen katılıyorum, %18,7'si (n=76) katılıyorum, %69,5'i (n=282) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir” ifadesine çok yüksek (4,498±0,924) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilenen İllerde, O İle Gelen Turist Sayısı Azalmıştır” ifadesine katılımcıların, %5,7'si (n=23) kesinlikle katılmıyorum, %8,9'u (n=36) katılmıyorum, %12,6'sı (n=51) kısmen katılıyorum, %19,7'si (n=80) katılıyorum, %53,2'si (n=216) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır” ifadesine yüksek (4,059±1,234) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Türkiye'nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur” ifadesine katılımcıların, %31,0'ı (n=126) kesinlikle katılmıyorum, %18,2'si (n=74) katılmıyorum, %24,4'ü (n=99) kısmen katılıyorum, %13,3'ü (n=54) katılıyorum, %13,1'i (n=53) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların “Türkiye'nin sığınmacı konusunda ab ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur” ifadesine orta (2,591±1,384) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo.4.

Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Aylık gelire Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	0-1500 TL	185	1,849	1,165			
	1500-3000 TL	134	1,821	1,047	0,028	0,973	
	3000 TL üzeri	87	1,851	1,234			
Sığınmacıların Türkiye'de Kamplar Dışında(şehir Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	0-1500 TL	185	1,897	1,145			
	1500-3000 TL	134	1,858	1,084	0,123	0,884	
	3000 TL üzeri	87	1,828	1,153			
Sığınmacıların Türkiye'de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur	0-1500 TL	185	3,876	1,319			
	1500-3000 TL	134	4,060	1,206	0,939	0,392	
	3000 TL üzeri	87	3,862	1,416			
Türkiye sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır	0-1500 TL	185	3,254	1,317			
	1500-3000 TL	134	3,015	1,482	1,542	0,215	
	3000 TL üzeri	87	3,299	1,356			

	0-1500 TL	185	2,762	1,215				
Türkiye'nin sığınmacılara Nakdi Yardım Da Bulunması Doğrudur	1500-3000 TL	134	2,485	1,194	4,179	0,016		1>2
	3000 TL üzeri	87	2,954	1,275				3>2
Türkiye'nin Sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda Sorunlar Baş Göstermiştir	0-1500 TL	185	4,054	1,334				
	1500-3000 TL	134	4,067	1,158	0,102	0,903		
	3000 TL üzeri	87	4,126	1,189				
Sığınmacıların Türkiye'de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir	0-1500 TL	185	4,108	1,371				
	1500-3000 TL	134	3,963	1,390	0,463	0,630		
	3000 TL üzeri	87	4,069	1,218				
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	0-1500 TL	185	1,703	1,105				3>1
	1500-3000 TL	134	1,851	1,223	4,643	0,010		3>2
	3000 TL üzeri	87	2,184	1,410				
Sığınmacıların Türkiye'ye Kabulü İle Beraber ülkemizde Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	0-1500 TL	185	4,011	1,302				
	1500-3000 TL	134	4,202	1,129	0,961	0,383		
	3000 TL üzeri	87	4,069	1,169				
Türkiye'nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	0-1500 TL	185	2,632	1,283				
	1500-3000 TL	134	2,702	1,338	0,115	0,891		
	3000 TL üzeri	87	2,678	1,271				
Sığınmacı Çalışanlarının(doktor, Hemşire vb) Türkiye'de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	0-1500 TL	185	2,243	1,260				
	1500-3000 TL	134	2,261	1,201	1,181	0,308		
	3000 TL üzeri	87	2,483	1,311				
Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle sığınmacılar Arasında Kültür Uyuşmazlığı Meydana Gelmektedir	0-1500 TL	185	4,022	1,229				
	1500-3000 TL	134	4,097	1,123	0,444	0,642		
	3000 TL üzeri	87	4,161	1,150				

Türkiye'nin sığınmacılara Yönelik Uyguladığı Politikalar	0-1500 TL	185	3,924	1,262			
Ciddi Problemler Çıkaracaktır	1500-3000 TL	134	4,105	1,184	1,051	0,350	
	3000 TL üzeri	87	4,103	1,294			
Türkiye Orta Doğuda Yaşanan Olaylara Ve sığınmacılara Yardım Konusunda Batılı Devletlerden Daha Duyarlıdır	0-1500 TL	185	4,027	1,253			3>1
	1500-3000 TL	134	3,739	1,238	9,089	0,000	1>2
	3000 TL üzeri	87	4,437	0,949			3>2
Türkiye'nin sığınmacılar İçin Yapmış Olduğu Maddi Harcamalar	0-1500 TL	185	4,222	1,132			
ülkemiz Ekonomisi İçin Bir Yüktür	1500-3000 TL	134	4,202	1,024	0,299	0,742	
	3000 TL üzeri	87	4,310	0,968			
Türkiye'nin Yoğun Göç Sürecinden Sonra Sınırına Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini En üst Düzeye Çıkarmak İstemesidir	0-1500 TL	185	3,751	1,270			
	1500-3000 TL	134	3,754	1,192	1,562	0,211	
	3000 TL üzeri	87	4,012	1,115			
Türkiye'de Son Yıllarda Meydana Gelen Terör Olaylarının Taraflarından Biri De sığınmacılardır	0-1500 TL	185	3,854	1,168			
	1500-3000 TL	134	3,649	1,322	2,566	0,078	
	3000 TL üzeri	87	3,506	1,284			
Sığınmacıların Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz Yararlanması Doğrudur	0-1500 TL	185	2,130	1,244			
	1500-3000 TL	134	2,328	1,314	2,523	0,081	
	3000 TL üzeri	87	2,494	1,371			
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir	0-1500 TL	185	2,443	1,165			
	1500-3000 TL	134	2,515	1,261	1,022	0,361	
	3000 TL üzeri	87	2,667	1,188			
Sığınmacıların Şehir Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir	0-1500 TL	185	3,849	1,268			
	1500-3000 TL	134	4,090	1,114	3,048	0,049	3>1
	3000 TL üzeri	87	4,184	0,995			
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı	0-1500 TL	185	4,173	1,100	1,482	0,229	

Verilmesi Seçim Sonuçlarını	1500-3000 TL	134	4,313	1,127		
Etkileyecektir	3000 TL üzeri	87	4,402	1,005		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin	0-1500 TL	185	4,189	1,069		
Artış Nedeni sığınmacılara Yapılan	1500-3000 TL	134	3,955	1,213	1,669	0,190
Harcamalarıdır	3000 TL üzeri	87	4,069	1,139		
Sığınmacılara Sunulacak	0-1500 TL	185	2,676	1,344		
Hizmetlerde sığınmacıların	1500-3000 TL	134	2,933	1,361	2,241	0,108
İstihdam Edilmesi Doğrudur	3000 TL üzeri	87	2,989	1,280		
Sığınmacıların İşletmelerinin	0-1500 TL	185	4,211	1,235		
Denetim Dışı Tutulması Sağlık	1500-3000 TL	134	4,216	1,210	0,171	0,843
Açısından Önemli Bir Tehdit	3000 TL üzeri	87	4,299	1,173		
Oluşturmaktadır	0-1500 TL	185	1,838	1,309		
Sığınmacıların Türkiye’de Lise Ve	1500-3000 TL	134	1,918	1,275	0,189	0,828
üniversitelerde İstedığı Bölümü	3000 TL üzeri	87	1,828	1,278		
Okuyabilmesi Doğrudur	0-1500 TL	185	3,103	1,373		
Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara	1500-3000 TL	134	2,948	1,373	1,973	0,140
Türkçe Öğretilmesi Veya	3000 TL üzeri	87	3,322	1,351		
Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi	0-1500 TL	185	2,854	1,271		
Doğrudur	1500-3000 TL	134	2,873	1,346	1,664	0,191
Türkiye, sığınmacıların Uyumunu Ve	3000 TL üzeri	87	3,149	1,317		
Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve	0-1500 TL	185	2,865	1,330		
Kuruluşla Gerekli Çalışmalar	1500-3000 TL	134	2,769	1,419	0,787	0,456
Yapması Doğrudur	3000 TL üzeri	87	3,000	1,229		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı	0-1500 TL	185	4,395	0,990		
Sorunlarını İyi Yönetmektedir	1500-3000 TL	134	4,560	0,930	2,240	0,108
Son Dönemlerde Uluslararası Göç	3000 TL üzeri	87				
Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok	0-1500 TL	185	4,395	0,990		
	1500-3000 TL	134	4,560	0,930		

Etkilenen ülke Türkiye'dir	3000 TL üzeri	87	4,621	0,735	
Sığınmacı Sürecinden En Çok	0-1500 TL	185	3,843	1,328	
Etkilenen illerde, O ile Gelen Turist Sayısı Azalmıştır	1500-3000 TL	134	4,202	1,188	5,484 0,004
	3000 TL üzeri	87	4,299	1,013	3>1
Türkiye'nin Sığınmacı Konusunda	0-1500 TL	185	2,476	1,395	
Ab ile Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur	1500-3000 TL	134	2,560	1,396	2,661 0,071
	3000 TL üzeri	87	2,885	1,316	

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,179$; $p=0,016<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Aylık gelir 0-1500 TL olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ($2,762\pm 1,215$), aylık gelir 1500-3000 TL olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerlerinden ($2,485\pm 1,194$) yüksek bulunmuştur. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ($2,954\pm 1,275$), aylık gelir 1500-3000 TL olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerlerinden ($2,485\pm 1,194$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır değerleri ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,643$; $p=0,010<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır değerleri ($2,184\pm 1,410$), aylık gelir 0-1500 TL olanların sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır değerlerinden ($1,703\pm 1,105$) yüksek bulunmuştur. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı

verilmesi doğru bir politikadır değerleri (2,184±1,410), aylık gelir 1500-3000 TL olanların sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır değerlerinden (1,851±1,223) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerleri ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=9,089; p=0,000<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,437±0,949), aylık gelir 0-1500 TL olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (4,027±1,253) yüksek bulunmuştur. Aylık gelir 0-1500 TL olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,027±1,253), aylık gelir 1500-3000 TL olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (3,739±1,238) yüksek bulunmuştur. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,437±0,949), aylık gelir 1500-3000 TL olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (3,739±1,238) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerleri ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=3,048; p=0,049<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk

ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerleri (4,184±0,995), aylık gelir 0-1500 TL olanların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerlerinden (3,849±1,268) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=5,484; p=0,004<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Aylık gelir 1500-3000 TL olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,202±1,188), aylık gelir 0-1500 TL olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,843±1,328) yüksek bulunmuştur. Aylık gelir 3000 TL üzeri olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,299±1,013), aylık gelir 0-1500 TL olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,843±1,328) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur, sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur, sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye'nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir. Sığınmacıların Türkiye'de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir, Sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur, Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyuşmazlığı meydana gelmektedir, Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler

çıkacaktır, Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yükür, Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir, Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır, Sığınmacıların Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur, Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir, ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye'de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye'de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir, son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir, Türkiye'nin sığınmacı konusunda ab ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo.5.

Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

Grup		N	Ort	Ss	F	p	Fark
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	İlkokul Ve Altı	55	1,909	1,093	2,165	0,092	
	Ortaokul	47	1,468	0,776			
	Lise	107	1,963	1,331			
	Üniversite Ve üzeri	197	1,843	1,102			
Sığınmacıların Türkiye'de Kamplar Dışında(şehir	İlkokul Ve Altı	55	1,727	0,932	1,538	0,204	
	Ortaokul	47	1,681	0,887			

Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	Lise	107	2,037	1,288		
	Üniversite Ve üzeri	197	1,863	1,123		
Sığınmacıların Türkiye'de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur	İlkokul Ve Altı	55	4,200	1,061		
	Ortaokul	47	3,830	1,356		
	Lise	107	4,047	1,269	1,617	0,185
	Üniversite Ve üzeri	197	3,822	1,364		
	İlkokul Ve Altı	55	3,527	1,317		
Türkiye sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır	Ortaokul	47	2,872	1,555		
	Lise	107	3,178	1,365	1,947	0,121
	Üniversite Ve üzeri	197	3,168	1,358		
	İlkokul Ve Altı	55	2,600	1,148		
Türkiye'nin sığınmacılara Nakdi Yardım Da Bulunması Doğrudur	Ortaokul	47	2,702	1,267		
	Lise	107	2,822	1,204	0,469	0,704
	Üniversite Ve üzeri	197	2,685	1,263		
	İlkokul Ve Altı	55	4,091	1,191		
Türkiye'nin Sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda Sorunlar Baş Göstermiştir	Ortaokul	47	4,170	1,148		
	Lise	107	4,159	1,183	0,493	0,687
	Üniversite Ve üzeri	197	4,000	1,317		
	İlkokul Ve Altı	55	4,218	1,257		
Sığınmacıların Türkiye'de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir	Ortaokul	47	4,234	1,255		
	Lise	107	4,094	1,314	1,065	0,364
	Üniversite Ve üzeri	197	3,939	1,402		
	İlkokul Ve Altı	55	1,836	1,102		
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	Ortaokul	47	1,809	1,454	0,216	0,885
	Lise	107	1,794	1,147		

	Üniversite Ve üzeri	197	1,904	1,248	
	İlkokul Ve Altı	55	4,146	1,177	
Sığınmacıların Türkiye'ye Kabulü İle Beraber Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	Ortaokul	47	4,043	1,141	0,231 0,875
	Lise	107	4,150	1,219	
	Üniversite Ve üzeri	197	4,046	1,255	
	İlkokul Ve Altı	55	2,746	1,205	
Türkiye'nin Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	Ortaokul	47	2,362	1,223	1,047 0,372
	Lise	107	2,738	1,369	
	Üniversite Ve üzeri	197	2,675	1,296	
Sığınmacı Çalışanlarının(doktor, Hemşire vb) Türkiye'de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	İlkokul Ve Altı	55	2,182	1,172	
	Ortaokul	47	2,106	1,108	1,107 0,346
	Lise	107	2,458	1,429	
	Üniversite Ve üzeri	197	2,294	1,201	
Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle Sığınmacılar Arasında Uyuşmazlığı Meydana Gelmektedir	İlkokul Ve Altı	55	4,018	1,209	
	Ortaokul	47	4,213	1,082	0,685 0,561
	Lise	107	3,963	1,281	
	Üniversite Ve üzeri	197	4,122	1,132	
	İlkokul Ve Altı	55	3,836	1,358	
Türkiye'nin Yönelik Uyguladığı Uzun Vadede Ciddi Problemler Çıkaracaktır	Ortaokul	47	3,979	1,327	0,591 0,622
	Lise	107	4,103	1,228	
	Üniversite Ve üzeri	197	4,041	1,203	
Türkiye Orta Doğuda Yaşanan Olaylara Ve Yardım Konusunda Devletlerden Daha Duyarlıdır	İlkokul Ve Altı	55	4,000	1,139	
	Ortaokul	47	4,000	1,063	0,069 0,977
	Lise	107	4,065	1,223	

		Üniversite Ve üzeri	197	4,005	1,268	
		İlkokul Ve Altı	55	4,418	0,832	
Türkiye'nin sığınmacılar için		Ortaokul	47	4,255	1,073	
Yapmış Olduğu Maddi		Lise	107	4,346	1,065	1,763 0,154
Harcamalar ülkemiz		Üniversite Ve üzeri	197	4,117	1,107	
Ekonomisi İçin Bir Yüktür		İlkokul Ve Altı	55	3,909	1,236	
Türkiye'nin Yoğun Göç		Ortaokul	47	3,745	1,206	
Sürecinden Sonra Sınırına		Lise	107	3,869	1,222	0,355 0,785
Duvar Örmesi Sınır		Üniversite Ve üzeri	197	3,761	1,212	
Güvenliğini En üst Düzeye		İlkokul Ve Altı	55	3,909	1,251	
Çıkarmak İstemesidir		Ortaokul	47	3,766	1,202	
Türkiye'de Son Yıllarda		Lise	107	3,804	1,201	1,265 0,286
Meydana Gelen Terör		Üniversite Ve üzeri	197	3,594	1,285	
Olaylarının Taraflarından Biri		İlkokul Ve Altı	55	2,182	1,203	
De sığınmacılardır		Ortaokul	47	2,085	1,282	
Sığınmacıların Türkiye'de		Lise	107	2,318	1,322	0,543 0,653
Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz		Üniversite Ve üzeri	197	2,320	1,323	
Yararlanması Doğrudur		İlkokul Ve Altı	55	2,473	1,230	
Türkiye'nin sığınmacılara		Ortaokul	47	2,511	1,249	
Karşı Uyguladığı Politikaları,		Lise	107	2,533	1,110	0,031 0,993
ülkenin Geniş Bir Kesimi		Üniversite Ve üzeri	197	2,518	1,240	
Desteklemektedir		İlkokul Ve Altı	55	4,291	0,875	
Sığınmacıların Şehir		Ortaokul	47	3,979	1,467	
Merkezlerinde Yaşamaları		Lise	107	4,000	1,157	1,422 0,236
Mahalle Ve Komşuluk		Üniversite Ve üzeri	197	3,924	1,165	
İlişkilerini Olumsuz Yönde						
Etkilemektedir						

	İlkokul Ve Altı	55	4,364	1,043		
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir	Ortaokul	47	4,213	1,178	1,684	0,170
	Lise	107	4,439	1,002		
	Üniversite Ve üzeri	197	4,162	1,122		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni sığınmacılara Yapılan Harcamalardır	İlkokul Ve Altı	55	4,146	1,161		
	Ortaokul	47	4,128	1,209	0,118	0,949
	Lise	107	4,094	1,129		
	Üniversite Ve üzeri	197	4,056	1,121		
Sığınmacılara Sunulacak Hizmetlerde sığınmacıların İstihdam Edilmesi Doğrudur	İlkokul Ve Altı	55	3,200	1,432		
	Ortaokul	47	2,638	1,481	1,821	0,143
	Lise	107	2,794	1,337		
	Üniversite Ve üzeri	197	2,787	1,272		
Sığınmacıların İşletmelerinin Denetim Dışı Tutulması Sağlık Açısından Önemli Bir Tehdit Oluşturmaktadır	İlkokul Ve Altı	55	4,236	1,105		
	Ortaokul	47	4,255	1,151	0,202	0,895
	Lise	107	4,299	1,245		
	Üniversite Ve üzeri	197	4,188	1,241		
Sığınmacıların Türkiye’de Ve üniversitelerde Bölümü Okuyabilmesi Doğrudur	İlkokul Ve Altı	55	1,636	1,112		
	Ortaokul	47	1,723	1,077	0,991	0,397
	Lise	107	1,907	1,370		
	Üniversite Ve üzeri	197	1,934	1,333		
Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur	İlkokul Ve Altı	55	2,800	1,325		
	Ortaokul	47	2,681	1,253	4,575	0,004
	Lise	107	3,000	1,421		4>2
	Üniversite Ve üzeri	197	3,335	1,348		4>3
Türkiye, sığınmacıların	İlkokul Ve Altı	55	3,036	1,186	1,791	0,148

Uyumu Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur	Ortaokul	47	2,681	1,321		
	Lise	107	2,757	1,250		
	Üniversite Ve üzeri	197	3,041	1,358		
	İlkokul Ve Altı	55	3,018	1,254		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir	Ortaokul	47	2,575	1,410	0,997	0,394
	Lise	107	2,860	1,321		
	Üniversite Ve üzeri	197	2,888	1,354		
	İlkokul Ve Altı	55	4,709	0,599		
Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilenen ülke Türkiye'dir	Ortaokul	47	4,170	1,372	3,164	0,024 3>2
	Lise	107	4,561	0,892		
	Üniversite Ve üzeri	197	4,482	0,867		4>2
	İlkokul Ve Altı	55	4,273	1,146		
Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilenen İllerde, O İle Gelen Turist Sayısı Azalmıştır	Ortaokul	47	4,106	1,355	3,167	0,024 1>4
	Lise	107	4,271	1,069		3>4
	Üniversite Ve üzeri	197	3,873	1,289		
	İlkokul Ve Altı	55	2,346	1,430		
Türkiye'nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur	Ortaokul	47	2,660	1,493	0,794	0,498
	Lise	107	2,561	1,442		
	Üniversite Ve üzeri	197	2,660	1,314		

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,575$; $p=0,004<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Eğitim düzeyi Üniversite ve üzeri olanların Türkiye’de

yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,335±1,348), eğitim düzeyi İlkokul ve altı olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,800±1,325) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi Üniversite ve üzeri olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,335±1,348), eğitim düzeyi Ortaokul olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,681±1,253) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi Üniversite ve üzeri olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,335±1,348), eğitim düzeyi Lise olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (3,000±1,421) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerleri ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,164$; $p=0,024<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Eğitim düzeyi İlkokul ve altı olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerleri (4,709±0,599), eğitim düzeyi Ortaokul olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerlerinden (4,170±1,372) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi Lise olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerleri (4,561±0,892), eğitim düzeyi Ortaokul olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerlerinden (4,170±1,372) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi Üniversite ve üzeri olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerleri (4,482±0,867), eğitim düzeyi Ortaokul olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir değerlerinden (4,170±1,372) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,167$; $p=0,024<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Eğitim düzeyi İlkokul ve altı olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ($4,273\pm 1,146$), eğitim düzeyi Üniversite ve üzeri olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden ($3,873\pm 1,289$) yüksek bulunmuştur. Eğitim düzeyi Lise olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ($4,271\pm 1,069$), eğitim düzeyi Üniversite ve üzeri olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden ($3,873\pm 1,289$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur, Sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında (şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur, Sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur, Türkiye'nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir, Sığınmacıların Türkiye'de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir, Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır, Sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, sığınmacı sağlık çalışanlarının (doktor, hemşire vb) Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur, Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyuşmazlığı meydana gelmektedir, Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır, Türkiye Orta Doğuda yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır, Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür, Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar

örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir, Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır, Sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur, Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir, Sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir, ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir, Türkiye’nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo.6.

Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Hatay İlinde İkamet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
	1-5 Yıl	39	1,897	1,021			
Türkiye’nin sığınmacılara Karşı	6-10 Yıl	15	1,667	0,900			1>3
İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	11-15 Yıl	30	1,200	0,610	3,691	0,006	4>3
	16-20 Yıl	70	2,129	1,329			5>3
	21 Yıl Ve üzeri	252	1,837	1,137			
Sığınmacıların Kamplar Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	Türkiye’de Dışında(şehir Yaşamalarına İzin	39	1,949	1,146			
	1-5 Yıl	39	1,949	1,146			
	6-10 Yıl	15	1,600	0,910	1,612	0,170	
	11-15 Yıl	30	2,033	0,964			

	16-20 Yıl	70	2,114	1,186		
	21 Yıl Ve üzeri	252	1,786	1,126		
	1-5 Yıl	39	4,077	1,178		
Sığınmacıların Türkiye’de Şehir	6-10 Yıl	15	3,533	1,356		
Merkezlerinde Yaşamaları İle	11-15 Yıl	30	3,733	1,552	2,074	0,083
Beraber Kentlerin Dokusu	16-20 Yıl	70	3,629	1,342		
Bozulmuştur	21 Yıl Ve üzeri	252	4,044	1,266		
	1-5 Yıl	39	3,205	1,260		
	6-10 Yıl	15	3,867	1,125		
Türkiye sığınmacılar Konusunda	11-15 Yıl	30	3,400	1,476	1,508	0,199
Birçok Alanda Olumlu	16-20 Yıl	70	3,286	1,395		
Çalışmalar Yapmıştır	21 Yıl Ve üzeri	252	3,087	1,394		
	1-5 Yıl	39	2,590	1,163		
	6-10 Yıl	15	3,267	1,033		
Türkiye’nin sığınmacılara Nakdi	11-15 Yıl	30	2,933	1,202	2,442	0,046
Yardım Da Bulunması Doğrudur	16-20 Yıl	70	2,971	1,116		2>5 4>5
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,599	1,270		
	1-5 Yıl	39	4,000	1,338		
Türkiye’nin Sığınmacıları Kabul	6-10 Yıl	15	3,733	0,961		
Etmesiyle Beraber Birçok	11-15 Yıl	30	3,833	1,392	1,171	0,323
Alanda Sorunlar Baş	16-20 Yıl	70	3,943	1,361		
Göstermiştir	21 Yıl Ve üzeri	252	4,171	1,190		
	1-5 Yıl	39	3,744	1,534		3>1
Sığınmacıların Türkiye’de İş Yeri	6-10 Yıl	15	3,133	1,356	3,261	0,012
Açması, İşletmesi Ve Vergiden	11-15 Yıl	30	4,500	0,938		3>2
Muaf Olması Doğru Değildir	11-15 Yıl	30	4,500	0,938		4>2

	16-20 Yıl	70	4,043	1,290			5>2
	21 Yıl Ve üzeri	252	4,103	1,344			
	1-5 Yıl	39	1,821	1,233			
Sığınmacılara, Türkiye	6-10 Yıl	15	2,267	1,438			
Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	11-15 Yıl	30	1,933	1,388	0,982	0,417	
	16-20 Yıl	70	2,014	1,268			
	21 Yıl Ve üzeri	252	1,782	1,179			
	1-5 Yıl	39	3,923	1,061			
Sığınmacıların Türkiye'ye Kabulü İle Beraber Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	6-10 Yıl	15	3,800	1,320			
	11-15 Yıl	30	4,100	1,322	1,585	0,177	
	16-20 Yıl	70	3,843	1,421			
	21 Yıl Ve üzeri	252	4,194	1,156			
	1-5 Yıl	39	2,462	1,295			
Türkiye'nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	6-10 Yıl	15	2,533	1,246			
	11-15 Yıl	30	2,633	1,189	0,406	0,804	
	16-20 Yıl	70	2,771	1,206			
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,679	1,340			
	1-5 Yıl	39	2,282	1,234			
Sığınmacı Sağlık Çalışanlarının(doktor, Hemşire vb) Türkiye'de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	6-10 Yıl	15	2,267	1,280			
	11-15 Yıl	30	1,967	1,245	0,922	0,451	
	16-20 Yıl	70	2,486	1,327			
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,294	1,234			
Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle Sığınmacılar Arasında Kültür	1-5 Yıl	39	4,026	1,063			1>2
	6-10 Yıl	15	3,267	1,486	4,824	0,001	5>2
	11-15 Yıl	30	3,700	1,368			5>3

Uyuşmazlığı	Meydana	16-20 Yıl	70	3,829	1,318			5>4
Gelmektedir		21 Yıl Ve üzeri	252	4,246	1,069			
		1-5 Yıl	39	3,923	1,061			
Türkiye'nin	sığınmacılara	6-10 Yıl	15	3,533	1,457			5>2
Yönelik Uyguladığı	Politikalar	11-15 Yıl	30	3,400	1,734	4,414	0,002	5>3
Uzun Vadede Ciddi Problemler		16-20 Yıl	70	3,814	1,289			5>4
Çıkaracaktır		21 Yıl Ve üzeri	252	4,198	1,140			
		1-5 Yıl	39	4,000	1,147			
Türkiye Orta Doğuda Yaşanan		6-10 Yıl	15	4,200	1,146			
Olaylara Ve sığınmacılara		11-15 Yıl	30	3,967	1,299	0,099	0,983	
Yardım Konusunda Batılı		16-20 Yıl	70	4,014	1,280			
Devletlerden Daha Duyarlıdır		21 Yıl Ve üzeri	252	4,020	1,206			
		1-5 Yıl	39	4,256	0,818			
								3>2
Türkiye'nin sığınmacılar İçin		6-10 Yıl	15	3,733	1,163			
Yapmış Olduğu Maddi		11-15 Yıl	30	4,500	0,861	3,554	0,007	5>2
Harcamalar ülkemiz Ekonomisi		16-20 Yıl	70	3,900	1,229			3>4
İçin Bir Yüktür		21 Yıl Ve üzeri	252	4,321	1,039			5>4
		1-5 Yıl	39	4,026	1,088			
Türkiye'nin Yoğun Göç		6-10 Yıl	15	3,667	0,817			
Sürecinden Sonra Sınırına		11-15 Yıl	30	4,167	1,206	1,231	0,297	
Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini		16-20 Yıl	70	3,814	1,183			
En üst Düzeye Çıkarmak		21 Yıl Ve üzeri	252	3,738	1,257			
İstemesidir		1-5 Yıl	39	3,846	1,159			3>2
Türkiye'de Son Yıllarda		6-10 Yıl	15	3,267	1,486	2,642	0,033	3>4
Meydana Gelen Terör		11-15 Yıl	30	4,333	0,922			3>5
Olaylarının Taraflarından Biri								
De sığınmacılardır								

	16-20 Yıl	70	3,629	1,276		
	21 Yıl Ve üzeri	252	3,667	1,259		
	1-5 Yıl	39	2,205	1,174		
	6-10 Yıl	15	2,200	1,146		
Sığınmacıların Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinden Yararlanması Doğrudur	ücretsiz 11-15 Yıl	30	1,700	1,088	1,726	0,143
	16-20 Yıl	70	2,371	1,426		
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,329	1,305		
	1-5 Yıl	39	2,718	1,234		
Türkiye’nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir	6-10 Yıl	15	2,467	1,060		
	11-15 Yıl	30	2,233	1,073	2,208	0,067
	16-20 Yıl	70	2,829	1,129		
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,433	1,227		
	1-5 Yıl	39	3,846	1,136		
Sığınmacılara Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir	Şehir 6-10 Yıl	15	4,200	0,941		
	11-15 Yıl	30	4,367	1,189	3,251	0,012
	16-20 Yıl	70	3,614	1,277		5>4
	21 Yıl Ve üzeri	252	4,075	1,132		
	1-5 Yıl	39	4,154	1,204		
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir	6-10 Yıl	15	4,467	1,187		
	11-15 Yıl	30	4,333	1,184	1,919	0,106
	16-20 Yıl	70	3,971	1,116		
	21 Yıl Ve üzeri	252	4,349	1,040		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni sığınmacılara Harcamalardır	1-5 Yıl	39	4,231	1,012		
	6-10 Yıl	15	3,600	1,352	1,052	0,380
	11-15 Yıl	30	4,067	1,363		

	16-20 Yıl	70	3,986	1,083		
	21 Yıl Ve üzeri	252	4,123	1,124		
	1-5 Yıl	39	2,744	1,019		
Sığınmacılara Sunulacak	6-10 Yıl	15	2,867	1,187		
Hizmetlerde sığınmacıların	11-15 Yıl	30	2,667	1,583	0,572	0,683
İstihdam Edilmesi Doğrudur	16-20 Yıl	70	2,671	1,176		
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,901	1,406		
	1-5 Yıl	39	4,051	1,255		
Sığınmacıların İşletmelerinin	6-10 Yıl	15	4,333	1,113		
Denetim Dışı Tutulması Sağlık	11-15 Yıl	30	4,333	1,213	0,301	0,877
Açısından Önemli Bir Tehdit	16-20 Yıl	70	4,257	1,059		
Oluşturmaktadır	21 Yıl Ve üzeri	252	4,234	1,255		
	1-5 Yıl	39	1,539	1,047		
Sığınmacıların Türkiye'de Lise	6-10 Yıl	15	1,733	1,163		
Ve üniversitelerde İstedığı	11-15 Yıl	30	1,633	1,159	2,014	0,092
Bölümü Okuyabilmesi	16-20 Yıl	70	2,186	1,397		
Doğrudur	21 Yıl Ve üzeri	252	1,857	1,301		
	1-5 Yıl	39	3,462	1,335		1>2
Türkiye'de Yaşayan	6-10 Yıl	15	2,467	1,125		4>2
sığınmacılara Türkçe	11-15 Yıl	30	2,133	1,074	6,645	0,000 1>3
Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi	16-20 Yıl	70	3,443	1,223		4>3
Teşvik Edilmesi Doğrudur	21 Yıl Ve üzeri	252	3,099	1,401		5>3
	1-5 Yıl	39	3,077	1,156		
Türkiye, sığınmacıların Uyumunu	6-10 Yıl	15	2,800	1,373	0,775	0,542
Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve	11-15 Yıl	30	2,600	1,163		
Kuruluşla Gerekli Çalışmalar						
Yapması Doğrudur						

	16-20 Yıl	70	3,043	1,279		
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,913	1,351		
	1-5 Yıl	39	3,000	1,192		
Türkiye Göç Sürecini Ve	6-10 Yıl	15	3,400	1,121		2>5
Sığınmacı Sorunlarını İyi	11-15 Yıl	30	3,267	1,311	3,655	0,006 3>5
Yönetmektedir	16-20 Yıl	70	3,171	1,227		4>5
	21 Yıl Ve üzeri	252	2,675	1,376		
	1-5 Yıl	39	4,539	0,756		
	6-10 Yıl	15	4,600	0,737		
Son Dönemlerde Uluslararası	11-15 Yıl	30	4,267	1,258	2,051	0,086
Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En	16-20 Yıl	70	4,271	1,035		
Çok Etkilene Ülke Türkiye'dir	21 Yıl Ve üzeri	252	4,575	0,869		
	1-5 Yıl	39	3,846	1,247		
	6-10 Yıl	15	4,267	1,100		2>4
Sığınmacı Sürecinden En Çok	11-15 Yıl	30	4,267	1,337	3,970	0,004 3>4
Etkilene İllerde, O İle Gelen	16-20 Yıl	70	3,586	1,367		5>4
Turist Sayısı Azalmıştır	21 Yıl Ve üzeri	252	4,187	1,157		
	1-5 Yıl	39	2,692	1,239		
	6-10 Yıl	15	3,000	1,309		
Türkiye'nin Sığınmacı	11-15 Yıl	30	2,967	1,497	2,679	0,031
Konusunda AB İle Geri Kabul	16-20 Yıl	70	2,886	1,336		4>5
Antlaşması İmzalaması	21 Yıl Ve üzeri	252	2,425	1,391		
Doğrudur						

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,691$; $p=0,006<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 1-5 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerleri ($1,897\pm 1,021$), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerlerinden ($1,200\pm 0,610$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerleri ($2,129\pm 1,329$), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerlerinden ($1,200\pm 0,610$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerleri ($1,837\pm 1,137$), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerlerinden ($1,200\pm 0,610$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,442$; $p=0,046<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ($3,267\pm 1,033$), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerlerinden ($2,599\pm 1,270$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ($2,971\pm 1,116$), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerlerinden ($2,599\pm 1,270$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye'de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerleri ortalamalarının Hatay

ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,261$; $p=0,012<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerleri ($4,500\pm0,938$), Hatay ilinde ikamet süresi 1-5 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerlerinden ($3,744\pm1,534$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerleri ($4,500\pm0,938$), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerlerinden ($3,133\pm1,356$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerleri ($4,043\pm1,290$), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerlerinden ($3,133\pm1,356$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerleri ($4,103\pm1,344$), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir değerlerinden ($3,133\pm1,356$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,824$; $p=0,001<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 1-5 yıl olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerleri ($4,026\pm1,063$), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile

beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerlerinden (3,267±1,486) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerleri (4,246±1,069), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerlerinden (3,267±1,486) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerleri (4,246±1,069), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerlerinden (3,700±1,368) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 Yıl ve üzeri olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerleri (4,246±1,069), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir değerlerinden (3,829±1,318) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,414$; $p=0,002<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerleri (4,198±1,140), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerlerinden (3,533±1,457) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerleri (4,198±1,140), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların

Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerlerinden (3,400±1,734) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerleri (4,198±1,140), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır değerlerinden (3,814±1,289) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=3,554; p=0,007<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri (4,500±0,861), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden (3,733±1,163) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri (4,321±1,039), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden (3,733±1,163) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri (4,500±0,861), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden (3,900±1,229) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri (4,321±1,039), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden (3,900±1,229) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,642$; $p=0,033<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri ($4,333\pm 0,922$), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerlerinden ($3,267\pm 1,486$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri ($4,333\pm 0,922$), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerlerinden ($3,629\pm 1,276$) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri ($4,333\pm 0,922$), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerlerinden ($3,667\pm 1,259$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,251$; $p=0,012<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerleri ($4,367\pm 1,189$), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerlerinden ($3,614\pm 1,277$) yüksek bulunmuştur.

Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerleri (4,075±1,132), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir değerlerinden (3,614±1,277) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=6,645; p=0,000<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Hatay ilinde ikamet süresi 1-5 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,462±1,335), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,467±1,125) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,443±1,223), Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,467±1,125) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 1-5 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,462±1,335), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,133±1,074) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,443±1,223), Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,133±1,074) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,099±1,401), Hatay ilinde ikamet

süresi 11-15 yıl olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,133±1,074) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,655$; $p=0,006<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerleri (3,400±1,121), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerlerinden (2,675±1,376) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerleri (3,267±1,311), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerlerinden (2,675±1,376) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerleri (3,171±1,227), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir değerlerinden (2,675±1,376) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,970$; $p=0,004<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 6-10 yıl olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,267±1,100), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,586±1,367) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların

sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,267±1,337), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,586±1,367) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,187±1,157), Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,586±1,367) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacı konusunda ab ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=2,679; p=0,031<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Hatay ilinde ikamet süresi 11-15 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri (2,967±1,497), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerlerinden (2,425±1,391) yüksek bulunmuştur. Hatay ilinde ikamet süresi 16-20 yıl olanların Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri (2,886±1,336), Hatay ilinde ikamet süresi 21 yıl ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacı konusunda ab ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerlerinden (2,425±1,391) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur, Sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye'nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir, Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır, Sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye'de sağlık

alanında çalıştırılması doğrudur, Türkiye Orta Doğuda yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır, Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir, Sığınmacıların Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur, Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir, ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye'de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerleri ortalamalarının Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo.7.

Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Mesleğe Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
	Çalışmıyor	75	1,640	0,968			
	Memur	65	1,800	1,202			
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	İşçi	60	1,800	1,102			
	Çiftçi	23	1,565	0,843	1,346	0,244	
	Esnaf	38	1,974	1,197			
	Diğer	145	1,986	1,225			
Sığınmacıların Türkiye'de Kamplar Dışında(şehir	Çalışmıyor	75	1,907	1,042	0,856	0,511	

Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	Memur	65	1,846	1,149		
	İşçi	60	1,650	0,954		
	Çiftçi	23	1,739	1,137		
	Esnaf	38	2,079	1,323		
	Diğer	145	1,917	1,164		
	Çalışmıyor	75	3,840	1,284		
	Memur	65	4,185	1,211		
Sığınmacıların Türkiye’de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur	İşçi	60	4,067	1,351	1,895	0,094
	Çiftçi	23	4,217	1,085		
	Esnaf	38	4,132	1,234		
	Diğer	145	3,717	1,363		
	Çalışmıyor	75	3,413	1,347		
	Memur	65	3,169	1,364		
Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır	İşçi	60	2,817	1,384	1,422	0,215
	Çiftçi	23	3,044	1,609		
	Esnaf	38	3,342	1,381		
	Diğer	145	3,207	1,364		
	Çalışmıyor	75	2,787	1,031		
	Memur	65	2,800	1,372		
Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur	İşçi	60	2,700	1,344	0,774	0,569
	Çiftçi	23	2,739	1,356		
	Esnaf	38	2,947	1,314		
	Diğer	145	2,572	1,171		
Türkiye’nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir	Çalışmıyor	75	4,080	1,194	1,643	0,148
	Memur	65	4,400	1,012		

	İşçi	60	4,167	1,237		
	Çiftçi	23	3,696	1,329		
	Esnaf	38	4,000	1,375		
	Diğer	145	3,966	1,304		
	Çalışmıyor	75	4,013	1,380		
	Memur	65	4,092	1,284		
Sığınmacıların Türkiye’de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir	İşçi	60	4,250	1,230	0,489	0,784
	Çiftçi	23	3,783	1,536		
	Esnaf	38	4,053	1,451		
	Diğer	145	4,014	1,349		
	Çalışmıyor	75	1,867	1,201		
	Memur	65	2,169	1,442		
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	İşçi	60	1,817	1,334	1,146	0,335
	Çiftçi	23	1,739	1,176		
	Esnaf	38	1,842	1,346		
	Diğer	145	1,745	1,046		
	Çalışmıyor	75	4,000	1,284		
	Memur	65	4,415	0,983		
Sığınmacıların Türkiye’ye Kabulü İle Beraber Ülkemizde Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	İşçi	60	4,350	1,071	2,425	0,035
	Çiftçi	23	3,870	1,325		
	Esnaf	38	4,105	1,290		
	Diğer	145	3,903	1,271		
	Çalışmıyor	75	2,587	1,209		
Türkiye’nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	Memur	65	2,846	1,449	0,440	0,821
	İşçi	60	2,533	1,308		

	Çiftçi	23	2,652	1,496		
	Esnaf	38	2,711	1,354		
	Diğer	145	2,669	1,225		
	Çalışmıyor	75	2,133	1,189		
	Memur	65	2,492	1,359		
Sığınmacı Sağlık Çalışanlarının(doktor, Hemşire vb) Türkiye’de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	İşçi	60	2,233	1,254	1,485	0,194
	Çiftçi	23	1,870	1,140		
	Esnaf	38	2,553	1,329		
	Diğer	145	2,331	1,219		
	Çalışmıyor	75	3,747	1,347		
	Memur	65	4,231	1,129		
Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle sığınmacılar Arasında Kültür Uyuşmazlığı Meydana Gelmektedir	İşçi	60	4,200	0,935	1,899	0,093
	Çiftçi	23	3,826	1,230		
	Esnaf	38	4,132	1,166		
	Diğer	145	4,152	1,169		
	Çalışmıyor	75	3,760	1,303		
	Memur	65	4,200	1,253		
Türkiye’nin sığınmacılara Yönelik Uyguladığı Politikalar Uzun Vadede Ciddi Problemler Çıkaracaktır	İşçi	60	4,317	1,142	2,219	0,052
	Çiftçi	23	3,652	1,555		
	Esnaf	38	4,184	1,205		
	Diğer	145	3,972	1,178		
	Çalışmıyor	75	3,973	1,252		2>3
Türkiye Orta Doğuda Yaşanan Olaylara Ve sığınmacılara Yardım Konusunda Batılı Devletlerden Daha Duyarlıdır	Memur	65	4,262	1,079	3,597	0,003
	İşçi	60	3,600	1,278		2>4
	Çiftçi	23	3,478	1,377		6>4

	Esnaf	38	4,026	1,197		
	Diğer	145	4,193	1,144		
	Çalışmıyor	75	4,227	1,073		
	Memur	65	4,354	0,909		
Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu Maddi Harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür	İşçi	60	4,433	0,927	0,983	0,428
	Çiftçi	23	4,130	1,058		
	Esnaf	38	4,237	1,149		
	Diğer	145	4,117	1,146		
	Çalışmıyor	75	4,027	1,127		
	Memur	65	3,862	1,210		
Türkiye'nin Yoğun Göç Sürecinden Sonra Sınırına Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini En üst Düzeye Çıkarmak İstemesidir	İşçi	60	3,517	1,347	2,107	0,064
	Çiftçi	23	4,044	1,022		
	Esnaf	38	3,447	1,350		
	Diğer	145	3,848	1,169		
	Çalışmıyor	75	4,080	1,050		
	Memur	65	3,431	1,392		
Türkiye'de Son Yıllarda Meydana Gelen Terör Olaylarının Taraflarından Biri De sığınmacılardır	İşçi	60	3,883	1,223	2,573	0,026
	Çiftçi	23	3,522	1,442		
	Esnaf	38	3,737	1,131		
	Diğer	145	3,600	1,255		
	Çalışmıyor	75	1,973	1,241		
	Memur	65	2,569	1,457		
Sığınmacıların Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz Yararlanması Doğrudur	İşçi	60	2,083	1,197	2,345	0,041
	Çiftçi	23	2,261	1,421		
	Esnaf	38	2,632	1,282		

	Diğer	145	2,283	1,251		
	Çalışmıyor	75	2,547	1,166		
	Memur	65	2,539	1,238		
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir	İşçi	60	2,333	1,203		0,394 0,853
	Çiftçi	23	2,522	1,163		
	Esnaf	38	2,447	1,350		
	Diğer	145	2,579	1,182		
	Çalışmıyor	75	4,093	1,055		
	Memur	65	4,185	1,074		
Sığınmacıların Şehir Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir	İşçi	60	4,000	1,193		1,877 0,097
	Çiftçi	23	4,348	1,152		
	Esnaf	38	4,105	1,158		
	Diğer	145	3,786	1,243		
	Çalışmıyor	75	4,347	0,937		
	Memur	65	4,431	1,015		
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir	İşçi	60	4,217	1,209		0,603 0,698
	Çiftçi	23	4,087	1,125		
	Esnaf	38	4,184	1,333		
	Diğer	145	4,228	1,078		
	Çalışmıyor	75	4,280	0,924		
	Memur	65	4,062	1,144		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni sığınmacılara Yapılan Harcamalardır	İşçi	60	4,117	1,180		1,242 0,289
	Çiftçi	23	3,652	1,434		
	Esnaf	38	3,947	1,355		
	Diğer	145	4,090	1,092		

			Çalışmıyor	75	2,840	1,356		
			Memur	65	3,123	1,364		
Sığınmacılara Sunulacak Hizmetlerde Sığınmacıların İstihdam Edilmesi Doğrudur			İşçi	60	2,617	1,354	1,026	0,402
			Çiftçi	23	2,913	1,505		
			Esnaf	38	2,711	1,412		
			Diğer	145	2,793	1,269		
			Çalışmıyor	75	4,160	1,252		
			Memur	65	4,139	1,333		
Sığınmacıların İşletmelerinin Denetim Dışı Tutulması Sağlık Açısından Önemli Bir Tehdit Oluşturmaktadır			İşçi	60	4,283	1,209	0,317	0,902
			Çiftçi	23	4,087	1,443		
			Esnaf	38	4,316	1,042		
			Diğer	145	4,290	1,148		
			Çalışmıyor	75	1,907	1,337		
			Memur	65	1,800	1,325		
Sığınmacıların Türkiye’de Lise Ve üniversitelerde İstedığı Bölümü Okuyabilmesi Doğrudur			İşçi	60	1,867	1,371	0,075	0,996
			Çiftçi	23	1,957	1,397		
			Esnaf	38	1,842	1,103		
			Diğer	145	1,855	1,258		
			Çalışmıyor	75	2,907	1,377		6>1
			Memur	65	3,308	1,435		2>3
Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara Türkçe Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur			İşçi	60	2,800	1,363		6>3
			Çiftçi	23	2,000	1,000	5,544	0,000 1>4
			Esnaf	38	3,290	1,374		2>4
								3>4
			Diğer	145	3,352	1,288		5>4

	Çalışmıyor	75	2,827	1,309		
	Memur	65	3,262	1,372		
Türkiye, sığınmacıların Uyumunu Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur	İşçi	60	2,933	1,300	1,162	0,327
	Çiftçi	23	2,739	1,176		
	Esnaf	38	2,947	1,413		
	Diğer	145	2,841	1,268		
	Çalışmıyor	75	2,960	1,257		
	Memur	65	2,877	1,352		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir	İşçi	60	2,450	1,419	1,725	0,128
	Çiftçi	23	2,609	1,373		
	Esnaf	38	3,053	1,451		
	Diğer	145	2,966	1,288		
	Çalışmıyor	75	4,373	1,010		
	Memur	65	4,646	0,738		
Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilenen Ülke Türkiye'dir	İşçi	60	4,450	1,141	1,446	0,207
	Çiftçi	23	4,826	0,388		
	Esnaf	38	4,342	1,097		
	Diğer	145	4,503	0,851		
	Çalışmıyor	75	3,960	1,360		
	Memur	65	4,354	1,022		
Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilenen İllerde, O İle Gelen Turist Sayısı Azalmıştır	İşçi	60	4,017	1,359	1,954	0,084
	Çiftçi	23	4,522	0,665		
	Esnaf	38	4,105	1,290		
	Diğer	145	3,910	1,230		

	Çalışmıyor	75	2,480	1,379	
	Memur	65	2,662	1,406	
Türkiye'nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur	İşçi	60	2,383	1,462	0,615 0,688
	Çiftçi	23	2,826	1,557	
	Esnaf	38	2,711	1,592	
	Diğer	145	2,635	1,263	

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların, Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,425$; $p=0,035<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Mesleği Memur olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ($4,415\pm0,983$), mesleği çalışmıyor olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerlerinden ($4,000\pm1,284$) yüksek bulunmuştur. Mesleği memur olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ($4,415\pm0,983$), mesleği diğer olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerlerinden ($3,903\pm1,271$) yüksek bulunmuştur. Mesleği işçi olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ($4,350\pm1,071$), mesleği diğer olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerlerinden ($3,903\pm1,271$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır değerleri ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,597$; $p=0,003<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-

hoc analizi yapılmıştır. Mesleği memur olanların Türkiye, Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,262±1,079), mesleği işçi olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (3,600±1,278) yüksek bulunmuştur. Mesleği diğer olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,193±1,144), mesleği işçi olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (3,600±1,278) yüksek bulunmuştur. Mesleği memur olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,262±1,079), mesleği çiftçi olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (3,478±1,377) yüksek bulunmuştur. Mesleği diğer olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır değerleri (4,193±1,144), mesleği çiftçi olanların Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden (3,478±1,377) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=2,573$; $p=0,026<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Mesleği çalışmıyor olanların Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri (4,080±1,050), meslek memur olanların Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerlerinden (3,431±1,392) yüksek bulunmuştur. Mesleği işçi olanların Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri (3,883±1,223), mesleği memur olanların Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerlerinden (3,431±1,392) yüksek bulunmuştur. Mesleği çalışmıyor olanların Türkiye'de son yıllarda meydana gelen

terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerleri (4,080±1,050), meslek diğer olanların Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır değerlerinden (3,600±1,255) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerleri ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=2,345; p=0,041<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Mesleği memur olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerleri (2,569±1,457), mesleği çalışmıyor olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerlerinden (1,973±1,241) yüksek bulunmuştur. Mesleği esnaf olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerleri (2,632±1,282), mesleği çalışmıyor olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerlerinden (1,973±1,241) yüksek bulunmuştur. Mesleği memur olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerleri (2,569±1,457), mesleği işçi olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerlerinden (2,083±1,197) yüksek bulunmuştur. Mesleği esnaf olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerleri (2,632±1,282), mesleği İşçi olanların sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur değerlerinden (2,083±1,197) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur (F=5,544; p=0,000<0.05). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Mesleği diğer olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,352±1,288),

mesleği çalışmıyor olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,907±1,377) yüksek bulunmuştur. Mesleği memur olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,308±1,435), mesleği işçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,800±1,363) yüksek bulunmuştur. Mesleği diğer olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,352±1,288), mesleği işçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,800±1,363) yüksek bulunmuştur. Mesleği çalışmıyor olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (2,907±1,377), mesleği çiftçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,000±1,000) yüksek bulunmuştur. Mesleği memur olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,308±1,435), mesleği çiftçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,000±1,000) yüksek bulunmuştur. Meslek işçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (2,800±1,363), mesleği çiftçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,000±1,000) yüksek bulunmuştur. Mesleği esnaf olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,290±1,374), mesleği çiftçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,000±1,000) yüksek bulunmuştur. Mesleği diğer olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri (3,352±1,288), mesleği çiftçi olanların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerlerinden (2,000±1,000) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur, Sığınmacıların Türkiye’de

kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur, Sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardımda bulunması doğrudur, Türkiye’nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir ve sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir, Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır, Türkiye’nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye’de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur, Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir, Türkiye’nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır, Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür, Türkiye’nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir, Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir, Sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir, ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir, son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke türkiyedir, sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır, Türkiye’nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri ortalamalarının meslek değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo.8.**Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin yaşa Göre Ortalamaları**

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
	18-25 Yaş	152	2,007	1,248			
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	26-35 Yaş	96	1,542	0,917			
	36-45 Yaş	76	1,868	1,193	3,349	0,019	1>2
	46 Ve üzeri	82	1,854	1,067			
	18-25 Yaş	152	2,092	1,214			
Sığınmacıların Türkiye'de Kamplar Dışında(şehir Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	26-35 Yaş	96	1,760	1,034			1>2
	36-45 Yaş	76	1,803	1,143	3,517	0,015	1>4
	46 Ve üzeri	82	1,646	0,973			
	18-25 Yaş	152	3,717	1,369			
Sığınmacıların Türkiye'de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur	26-35 Yaş	96	4,052	1,251			
	36-45 Yaş	76	4,132	1,269	2,366	0,070	
	46 Ve üzeri	82	4,012	1,242			
	18-25 Yaş	152	3,263	1,346			
Türkiye sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır	26-35 Yaş	96	2,969	1,403			
	36-45 Yaş	76	3,145	1,303	1,265	0,286	
	46 Ve üzeri	82	3,329	1,491			
	18-25 Yaş	152	2,763	1,178			
Türkiye'nin sığınmacılara Nakdi Yardım Da Bulunması Doğrudur	26-35 Yaş	96	2,719	1,320			
	36-45 Yaş	76	2,803	1,286	0,860	0,462	
	46 Ve üzeri	82	2,524	1,168			
	18-25 Yaş	152	3,855	1,397			
Türkiye'nin Sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda	26-35 Yaş	96	4,156	1,182	2,614	0,051	

Sorunlar Baş Göstermiştir	36-45 Yaş	76	4,250	1,121		
	46 Ve üzeri	82	4,220	1,078		
	18-25 Yaş	152	3,993	1,407		
Sığınmacıların Türkiye’de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir	26-35 Yaş	96	3,958	1,345	0,761	0,517
	36-45 Yaş	76	4,237	1,253		
	46 Ve üzeri	82	4,098	1,311		
	18-25 Yaş	152	1,803	1,157		
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	26-35 Yaş	96	1,938	1,296	0,289	0,834
	36-45 Yaş	76	1,895	1,312		
	46 Ve üzeri	82	1,817	1,198		
	18-25 Yaş	152	3,901	1,316		
Sığınmacıların Türkiye’ye Kabulü İle Beraber Ülkemizde Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	26-35 Yaş	96	4,292	1,104	3,444	0,017
	36-45 Yaş	76	3,947	1,285		4>1
	46 Ve üzeri	82	4,317	1,029		
	18-25 Yaş	152	2,605	1,267		
Türkiye’nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	26-35 Yaş	96	2,635	1,331	0,327	0,806
	36-45 Yaş	76	2,711	1,345		
	46 Ve üzeri	82	2,768	1,279		
	18-25 Yaş	152	2,408	1,289		
Sığınmacı Sağlık Çalışanlarının(doktor, Hemşire vb) Türkiye’de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	26-35 Yaş	96	2,167	1,228	0,937	0,423
	36-45 Yaş	76	2,355	1,272		
	46 Ve üzeri	82	2,207	1,194		
	18-25 Yaş	152	3,928	1,224		
Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle Sığınmacılar Arasında Kültür Uyuşmazlığı	26-35 Yaş	96	4,115	1,132	1,554	0,200
	36-45 Yaş	76	4,263	1,170		

Meydana Gelmektedir	46 Ve üzeri	82	4,134	1,131		
	18-25 Yaş	152	3,882	1,207		
Türkiye'nin sığınmacılara Yönelik Uyguladığı Politikalar Uzun Vadede Ciddi Problemler Çıkaracaktır	26-35 Yaş	96	4,271	1,192	2,354	0,072
	36-45 Yaş	76	4,118	1,326		
	46 Ve üzeri	82	3,902	1,263		
	18-25 Yaş	152	3,947	1,296		
Türkiye Ortadoğu'da Yaşanan Olaylara Ve sığınmacılara Yardım Konusunda Batılı Devletlerden Daha Duyarlıdır	26-35 Yaş	96	3,896	1,261	1,304	0,273
	36-45 Yaş	76	4,132	1,063		
	46 Ve üzeri	82	4,195	1,116		
	18-25 Yaş	152	3,993	1,182		
Türkiye'nin sığınmacılar İçin Yapmış Olduğu Maddi Harcamalar ülkemiz Ekonomisi İçin Bir Yüktür	26-35 Yaş	96	4,333	0,914	4,357	0,005
	36-45 Yaş	76	4,395	1,021		
	46 Ve üzeri	82	4,415	0,955		
	18-25 Yaş	152	3,915	1,190		
Türkiye'nin Yoğun Göç Sürecinden Sonra Sınırına Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini En üst Düzeye Çıkarmak İstemesidir	26-35 Yaş	96	3,719	1,176	1,083	0,356
	36-45 Yaş	76	3,645	1,283		
	46 Ve üzeri	82	3,866	1,235		
	18-25 Yaş	152	3,776	1,246		
Türkiye'de Son Yıllarda Meydana Gelen Terör Olaylarının Taraflarından Biri De sığınmacılardır	26-35 Yaş	96	3,833	1,121	1,116	0,342
	36-45 Yaş	76	3,618	1,243		
	46 Ve üzeri	82	3,537	1,398		
	18-25 Yaş	152	2,211	1,350		
Sığınmacıların Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz Yararlanması Doğrudur	26-35 Yaş	96	2,240	1,220	0,425	0,735
	36-45 Yaş	76	2,408	1,338		
	46 Ve üzeri	82	2,305	1,274		

	18-25 Yaş	152	2,612	1,180		
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, Ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir	26-35 Yaş	96	2,427	1,220	0,557	0,644
	36-45 Yaş	76	2,474	1,238		
	46 Ve üzeri	82	2,476	1,199		
Sığınmacıların Şehir Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir	18-25 Yaş	152	3,803	1,229		
	26-35 Yaş	96	4,063	1,195	2,575	0,054
	36-45 Yaş	76	4,211	1,037		
	46 Ve üzeri	82	4,098	1,107		
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir	18-25 Yaş	152	4,059	1,123		
	26-35 Yaş	96	4,344	1,159	3,525	0,015
	36-45 Yaş	76	4,329	1,100		4>1
	46 Ve üzeri	82	4,512	0,864		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni sığınmacılara Yapılan Harcamalardır	18-25 Yaş	152	4,079	1,064		
	26-35 Yaş	96	4,073	1,242	1,008	0,389
	36-45 Yaş	76	4,263	1,038		
	46 Ve üzeri	82	3,951	1,216		
Sığınmacılara Sunulacak Hizmetlerde sığınmacıların İstihdam Edilmesi Doğrudur	18-25 Yaş	152	2,678	1,221		
	26-35 Yaş	96	2,823	1,265	2,089	0,101
	36-45 Yaş	76	2,803	1,575		
	46 Ve üzeri	82	3,134	1,377		
Sığınmacıların İşletmelerinin Denetim Dışı Tutulması Sağlık Açısından Önemli Bir Tehdit Oluşturmaktadır	18-25 Yaş	152	4,158	1,202		
	26-35 Yaş	96	4,406	1,091	1,359	0,255
	36-45 Yaş	76	4,079	1,393		
	46 Ve üzeri	82	4,305	1,173		
Sığınmacıların Türkiye'de Lise Ve	18-25 Yaş	152	1,921	1,315	0,357	0,784

üniversitelerde İstedığı Bölümü Okuyabilmesi Doğrudur	26-35 Yaş	96	1,844	1,340		
	36-45 Yaş	76	1,895	1,239		
	46 Ve üzeri	82	1,744	1,235		
	18-25 Yaş	152	3,224	1,368		
Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara Türkçe Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur	26-35 Yaş	96	2,938	1,352	0,879	0,452
	36-45 Yaş	76	3,066	1,360		
	46 Ve üzeri	82	3,085	1,416		
	18-25 Yaş	152	2,915	1,307		
Türkiye, sığınmacıların Uyumu Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur	26-35 Yaş	96	3,031	1,277	0,725	0,537
	36-45 Yaş	76	2,987	1,400		
	46 Ve üzeri	82	2,756	1,263		
	18-25 Yaş	152	2,974	1,307		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir	26-35 Yaş	96	2,740	1,355	0,669	0,572
	36-45 Yaş	76	2,855	1,383		
	46 Ve üzeri	82	2,805	1,347		
	18-25 Yaş	152	4,276	1,024		
Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilenen ülke Türki’yedir	26-35 Yaş	96	4,625	0,837	4,955	0,002
	36-45 Yaş	76	4,579	0,970		
	46 Ve üzeri	82	4,683	0,683		
	18-25 Yaş	152	3,724	1,313		
Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilenen İllerde, O İle Gelen Turist Sayısı Azalmıştır	26-35 Yaş	96	4,260	1,145	6,677	0,000
	36-45 Yaş	76	4,145	1,240		
	46 Ve üzeri	82	4,366	1,037		
	18-25 Yaş	152	2,618	1,327		
Türkiye’nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması	26-35 Yaş	96	2,573	1,382	0,924	0,429

Doğrudur	36-45 Yaş	76	2,763	1,487
	46 Ve üzeri	82	2,402	1,395

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,349$; $p=0,019<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 18-25 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerleri ($2,007\pm 1,248$), yaşı 26-35 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur değerlerinden ($1,542\pm 0,917$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,517$; $p=0,015<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerleri ($2,092\pm 1,214$), yaşı 26-35 yaş olanların sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerlerinden ($1,760\pm 1,034$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerleri ($2,092\pm 1,214$), yaşı 46 ve üzeri olanların sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerlerinden ($1,646\pm 0,973$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki

fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,444$; $p=0,017<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 26-35 yaş olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ($4,292\pm 1,104$), yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerlerinden ($3,901\pm 1,316$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 46 ve üzeri olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerleri ($4,317\pm 1,029$), yaşı 18-25 Yaş olanların sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır değerlerinden ($3,901\pm 1,316$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,357$; $p=0,005<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 26-35 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ($4,333\pm 0,914$), yaşı 18-25 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden ($3,993\pm 1,182$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 36-45 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ($4,395\pm 1,021$), yaşı 18-25 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden ($3,993\pm 1,182$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 46 ve üzeri olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ($4,415\pm 0,955$), yaşı 18-25 yaş olanların Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerlerinden ($3,993\pm 1,182$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel

bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,525$; $p=0,015<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 26-35 yaş olanların sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerleri ($4,344\pm 1,159$), yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerlerinden ($4,059\pm 1,123$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 46 ve üzeri olanların sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerleri ($4,512\pm 0,864$), yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerlerinden ($4,059\pm 1,123$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,955$; $p=0,002<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 26-35 yaş olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerleri ($4,625\pm 0,837$), yaşı 18-25 yaş olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerlerinden ($4,276\pm 1,024$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 36-45 yaş olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerleri ($4,579\pm 0,970$), yaşı 18-25 yaş olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerlerinden ($4,276\pm 1,024$) yüksek bulunmuştur. Yaşı 46 ve üzeri olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerleri ($4,683\pm 0,683$), yaşı 18-25 yaş olanların son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir değerlerinden ($4,276\pm 1,024$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan bulunmuştur ($F=6,677$; $p=0,000<0.05$). Farklılıkların

kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Yaşı 26-35 yaş olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,260±1,145), yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,724±1,313) yüksek bulunmuştur. Yaşı 36-45 yaş olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,145±1,240), yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,724±1,313) yüksek bulunmuştur. Yaşı 46 ve üzeri olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri (4,366±1,037), yaşı 18-25 yaş olanların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden (3,724±1,313) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardımda bulunması doğrudur, Türkiye’nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir, Sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir, sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır, Türkiye’nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, Sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye’de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur, Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir, Türkiye’nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır, Türkiye Ortadoğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır, Türkiye’nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir, Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır, Sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur, Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir, ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde

sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir, Türkiye’nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo.9.
Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Türkiye’nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	Erkek	233	1,919	1,224	1,614	0,098
	Kadın	173	1,734	1,011		
Sığınmacıların Türkiye’de Kamplar Dışında(şehir Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	Erkek	233	1,841	1,101	-0,587	0,557
	Kadın	173	1,908	1,158		
Sığınmacıların Türkiye’de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur	Erkek	233	3,970	1,274	0,653	0,514
	Kadın	173	3,884	1,346		
Türkiye sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır	Erkek	233	3,266	1,389	1,377	0,169
	Kadın	173	3,075	1,373		
Türkiye’nin sığınmacılara Nakdi Yardım Da Bulunması Doğrudur	Erkek	233	2,777	1,314	1,236	0,206
	Kadın	173	2,624	1,106		

Türkiye'nin sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda Sorunlar Baş Göstermiştir	Erkek	233	4,043	1,266	-0,581	0,561
	Kadın	173	4,116	1,219		
Sığınmacıların Türkiye'de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir	Erkek	233	4,069	1,321	0,294	0,769
	Kadın	173	4,029	1,379		
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	Erkek	233	1,914	1,243	1,135	0,257
	Kadın	173	1,775	1,201		
Sığınmacıların Türkiye'ye Kabulü İle Beraber ülkemizde Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	Erkek	233	4,099	1,212	0,240	0,811
	Kadın	173	4,069	1,232		
Türkiye'nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	Erkek	233	2,640	1,322	-0,460	0,646
	Kadın	173	2,699	1,263		
Sığınmacı Sağlık Çalışanlarının (doktor, Hemşire vb) Türkiye'de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	Erkek	233	2,382	1,325	1,524	0,120
	Kadın	173	2,191	1,143		
Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Türk Vatandaşları İle sığınmacılar Arasında Kültür Uyuşmazlığı Meydana Gelmektedir	Erkek	233	4,004	1,191	-1,434	0,152
	Kadın	173	4,173	1,153		
Türkiye'nin sığınmacılara Yönelik Uyguladığı Politikalar Uzun Vadede Ciddi Problemler Çıkaracaktır	Erkek	233	4,052	1,238	0,551	0,582
	Kadın	173	3,983	1,255		
Türkiye Ortadoğu'da Yaşanan Olaylara Ve sığınmacılara Yardım Konusunda Batılı Devletlerden Daha Duyarlıdır	Erkek	233	4,026	1,189	0,116	0,907
	Kadın	173	4,012	1,248		
Türkiye'nin sığınmacılar İçin Yapmış Olduğu Maddi Harcamalar ülkemiz Ekonomisi İçin Bir Yüktür	Erkek	233	4,210	1,056	-0,521	0,603
	Kadın	173	4,266	1,072		
Türkiye'nin Yoğun Göç Sürecinden Sonra Sınırına Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini En üst Düzeye Çıkarmak İstemesidir	Erkek	233	3,940	1,184	2,560	0,011
	Kadın	173	3,630	1,235		
Türkiye'de Son Yıllarda Meydana Gelen Terör Olaylarının Taraflarından Biri de sığınmacılardır	Erkek	233	3,691	1,279	-0,389	0,697
	Kadın	173	3,740	1,214		

Sığınmacıların Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz Yararlanması Doğrudur	Erkek	233	2,335	1,300	1,104	0,270
	Kadın	173	2,191	1,300		
Türkiye’nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir	Erkek	233	2,476	1,211	-0,746	0,456
	Kadın	173	2,567	1,192		
Sığınmacıların Şehir Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir	Erkek	233	3,970	1,150	-0,600	0,549
	Kadın	173	4,041	1,198		
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir	Erkek	233	4,288	1,082	0,409	0,683
	Kadın	173	4,243	1,104		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni sığınmacılara Yapılan Harcamalardır	Erkek	233	4,039	1,138	-0,980	0,328
	Kadın	173	4,150	1,131		
Sığınmacılara Sunulacak Hizmetlerde sığınmacıların İstihdam Edilmesi Doğrudur	Erkek	233	2,841	1,388	0,237	0,813
	Kadın	173	2,809	1,278		
Sığınmacıların İşletmelerinin Denetim Dışı Tutulması Sağlık Açısından Önemli Bir Tehdit Oluşturmaktadır	Erkek	233	4,253	1,200	0,418	0,676
	Kadın	173	4,202	1,229		
Sığınmacıların Türkiye’de Lise Ve üniversitelerde İsteddiği Bölümü Okuyabilmesi Doğrudur	Erkek	233	1,936	1,326	1,336	0,182
	Kadın	173	1,763	1,233		
Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara Türkçe Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur	Erkek	233	3,030	1,372	-1,168	0,244
	Kadın	173	3,191	1,370		
Türkiye, sığınmacıların Uyumunu Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur	Erkek	233	2,979	1,264	0,982	0,327
	Kadın	173	2,850	1,364		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir	Erkek	233	2,914	1,343	0,909	0,364
	Kadın	173	2,792	1,335		
Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilenen Ülke Türki’yedir	Erkek	233	4,558	0,865	1,532	0,134
	Kadın	173	4,416	0,994		
Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilenen İllerde, O İle Gelen	Erkek	233	4,116	1,178	1,076	0,283

Turist Sayısı Azalmıştır	Kadın	173	3,983	1,305		
Türkiye'nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur	Erkek	233	2,712	1,426	2,057	0,040
	Kadın	173	2,428	1,313		

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir değerleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=2.560$; $p=0.011<0,05$). Erkeklerin Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir değerleri ($\bar{x}=3,940$), kadınların Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir değerlerinden ($\bar{x}=3,630$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=2.057$; $p=0.040<0,05$). Erkeklerin Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerleri ($\bar{x}=2,712$), kadınların Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur değerlerinden ($\bar{x}=2,428$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur, sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur, sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur, Türkiye'nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir, Sığınmacıların Türkiye'de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir, Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır, Sığınmacıların Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve

güvenlik sorunları artmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, Sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur, Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir, Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır, Türkiye Orta Doğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır, Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür, Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır, Sığınmacıların Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur, Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir, Sığınmacılara T.C vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir, Ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye'de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye'de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir, son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir, Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo .10.**Göç Ve Sığınmacı Politikaları İle İlgili İfadelere Katılım Düzeyinin Medeni Duruma Göre Ortalamaları**

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı İlk Uyguladığı Serbest Çıkış-giriş Uygulaması Doğrudur	Evli	219	1,790	1,105	-0,955	0,340
	Bekar	187	1,898	1,180		
Sığınmacıların Türkiye'de Kamplar Dışında(şehir Merkezleri) Yaşamalarına İzin Verilmesi Doğrudur	Evli	219	1,763	1,031	-2,082	0,041
	Bekar	187	1,995	1,216		
Sığınmacıların Türkiye'de Şehir Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber Kentlerin Dokusu Bozulmuştur	Evli	219	4,087	1,199	2,580	0,011
	Bekar	187	3,754	1,400		
Türkiye sığınmacılar Konusunda Birçok Alanda Olumlu Çalışmalar Yapmıştır	Evli	219	3,160	1,377	-0,392	0,695
	Bekar	187	3,214	1,394		
Türkiye'nin sığınmacılara Nakdi Yardım Da Bulunması Doğrudur	Evli	219	2,585	1,221	-2,268	0,024
	Bekar	187	2,861	1,228		
Türkiye'nin Sığınmacıları Kabul Etmesiyle Beraber Birçok Alanda Sorunlar Baş Göstermiştir	Evli	219	4,132	1,168	1,025	0,311
	Bekar	187	4,005	1,330		
Sığınmacıların Türkiye'de İş Yeri Açması, İşletmesi Ve Vergiden Muaf Olması Doğru Değildir	Evli	219	4,073	1,311	0,346	0,730
	Bekar	187	4,027	1,385		
Sığınmacılara, Türkiye Vatandaşlığı Verilmesi Doğru Bir Politikadır	Evli	219	1,868	1,229	0,229	0,819
	Bekar	187	1,840	1,225		
Sığınmacıların Türkiye'ye Kabulü İle Beraber ülkemizde Sağlık Ve Güvenlik Sorunları Artmıştır	Evli	219	4,146	1,187	1,072	0,284
	Bekar	187	4,016	1,255		
Türkiye'nin sığınmacılara Kendi Dillerinde Eğitim Birimleri Açması Doğrudur	Evli	219	2,694	1,275	0,488	0,626
	Bekar	187	2,631	1,323		
Sığınmacı Sağlık Çalışanlarının (doktor, Hemşire vb.) Türkiye'de Sağlık Alanında Çalıştırılması Doğrudur	Evli	219	2,201	1,183	-1,738	0,086
	Bekar	187	2,417	1,323		

Sığınmacıların Kent Merkezlerinde Yaşamaları İle Beraber	Evli	219	4,091	1,170		
Türk Vatandaşları İle sığınmacılar Arasında Kültür Uyuşmazlığı Meydana Gelmektedir	Bekar	187	4,059	1,188	0,277	0,782
Türkiye'nin sığınmacılara Yönelik Uyguladığı Politikalar Uzun Vadede Ciddi Problemler Çıkaracaktır	Evli	219	4,018	1,278	-0,068	0,946
	Bekar	187	4,027	1,207		
Türkiye Orta Doğuda Yaşanan Olaylara Ve sığınmacılara Yardım Konusunda Batılı Devletlerden Daha Duyarlıdır	Evli	219	4,146	1,086	2,284	0,025
	Bekar	187	3,872	1,334		
Türkiye'nin sığınmacılar İçin Yapmış Olduğu Maddi Harcamalar ülkemiz Ekonomisi İçin Bir Yüktür	Evli	219	4,352	0,953	2,429	0,017
	Bekar	187	4,096	1,165		
Türkiye'nin Yoğun Göç Sürecinden Sonra Sınırına Duvar Örmesi Sınır Güvenliğini En üst Düzeye Çıkarmak İstemesidir	Evli	219	3,785	1,221	-0,404	0,687
	Bekar	187	3,834	1,209		
Türkiye'de Son Yıllarda Meydana Gelen Terör Olaylarının Taraflarından Biri De sığınmacılardır	Evli	219	3,740	1,227	0,486	0,627
	Bekar	187	3,679	1,280		
Sığınmacıların Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinden ücretsiz Yararlanması Doğrudur	Evli	219	2,347	1,295	1,236	0,217
	Bekar	187	2,187	1,304		
Türkiye'nin sığınmacılara Karşı Uyguladığı Politikaları, ülkenin Geniş Bir Kesimi Desteklemektedir	Evli	219	2,448	1,219	-1,221	0,223
	Bekar	187	2,594	1,180		
Sığınmacıların Şehir Merkezlerinde Yaşamaları Mahalle Ve Komşuluk İlişkilerini Olumsuz Yönde Etkilemektedir	Evli	219	4,105	1,126	1,965	0,051
	Bekar	187	3,877	1,210		
Sığınmacılara TC Vatandaşlığı Verilmesi Seçim Sonuçlarını Etkileyecektir	Evli	219	4,406	1,020	2,780	0,006
	Bekar	187	4,107	1,150		
Ülkemizde Son Yıllarda Vergilerin Artış Nedeni sığınmacılara Yapılan Harcamalardır	Evli	219	4,105	1,170	0,361	0,718
	Bekar	187	4,064	1,096		
Sığınmacılara Sunulacak Hizmetlerde sığınmacıların İstihdam Edilmesi Doğrudur	Evli	219	2,886	1,411	0,947	0,339
	Bekar	187	2,759	1,253		

Sığınmacıların İşletmelerinin Denetim Dışı Tutulması Sağlık Açısından Önemli Bir Tehdit Oluşturmaktadır	Evli	219	4,251	1,214	0,353	0,724
	Bekar	187	4,209	1,211		
Sığınmacıların Türkiye’de Lise Ve üniversitelerde İstedığı Bölümü Okuyabilmesi Doğrudur	Evli	219	1,881	1,290	0,325	0,746
	Bekar	187	1,840	1,289		
Türkiye’de Yaşayan sığınmacılara Türkçe Öğretilmesi Veya Öğrenmeyi Teşvik Edilmesi Doğrudur	Evli	219	2,954	1,316	-2,304	0,023
	Bekar	187	3,267	1,419		
Türkiye, sığınmacıların Uyumu Ve Eğitimi İçin Birçok Kurum Ve Kuruluşla Gerekli Çalışmalar Yapması Doğrudur	Evli	219	2,918	1,286	-0,097	0,923
	Bekar	187	2,931	1,336		
Türkiye Göç Sürecini Ve Sığınmacı Sorunlarını İyi Yönetmektedir	Evli	219	2,840	1,333	-0,356	0,722
	Bekar	187	2,888	1,349		
Son Dönemlerde Uluslararası Göç Ve Sığınmacı Sürecinde En Çok Etkilenen Ülke Türkiye’dir	Evli	219	4,557	0,893	1,407	0,160
	Bekar	187	4,428	0,955		
Sığınmacı Sürecinden En Çok Etkilenen İllerde, O İle Gelen Turist Sayısı Azalmıştır	Evli	219	4,196	1,174	2,440	0,015
	Bekar	187	3,898	1,285		
Türkiye’nin Sığınmacı Konusunda Ab İle Geri Kabul Antlaşması İmzalaması Doğrudur	Evli	219	2,543	1,398	-0,752	0,453
	Bekar	187	2,647	1,369		

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye’de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=-2.082$; $p=0.041<0,05$). Bekârların sığınmacıların Türkiye’de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerleri ($\bar{x}=1,995$), evlilerin sığınmacıların Türkiye’de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur değerlerinden ($\bar{x}=1,763$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur değerleri

ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=2.580$; $p=0.011<0,05$). Evlilerin sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur değerleri ($\bar{x}=4,087$), bekârların sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur değerlerinden ($\bar{x}=3,754$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardımda bulunması doğrudur değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=-2.268$; $p=0.024<0,05$). Bekârların Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerleri ($\bar{x}=2,861$), evlilerin Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur değerlerinden ($\bar{x}=2,585$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye Orta Doğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=2.284$; $p=0.025<0,05$). Evlilerin Türkiye Orta Doğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır puanları ($\bar{x}=4,146$), bekârların Türkiye Orta Doğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda batılı devletlerden daha duyarlıdır değerlerinden ($\bar{x}=3,872$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=2.429$; $p=0.017<0,05$). Evlilerin Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür değerleri ($\bar{x}=4,352$), bekârların Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış

olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yükür değerlerinden ($\bar{x}=4,096$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacılara T.C. vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur ($t_{(404)}=2.780$; $p=0.006<0,05$). Evlilerin sığınmacılara T.C. vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir puanları ($\bar{x}=4,406$), bekârların sığınmacılara T.C. vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir değerlerinden ($\bar{x}=4,107$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur($t_{(404)}=-2.304$; $p=0.023<0,05$). Bekârların Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur puanları ($\bar{x}=3,267$), evlilerin Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesinde doğrudur puanlarından ($\bar{x}=2,954$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek maksadıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t_{(404)}=2.440$; $p=0.015<0,05$). Evlilerin sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır puanları ($\bar{x}=4,196$), bekârların sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır değerlerinden ($\bar{x}=3,898$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların, Türkiye’nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur, Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır, Türkiye’nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir, Sığınmacıların Türkiye’de iş yeri

açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir, Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır, Sığınmacılarına Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır, Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur, Sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb.) Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur, Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir, Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır, Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir, Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır, Sığınmacılarına Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur, Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir, Sığınmacılarına şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir, Ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır, Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur, Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır, Sığınmacıların Türkiye'de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur, Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur, Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir, son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir, Türkiye'nin sığınmacı konusunda ab ile geri kabul antlaşması imzalaması doğrudur, değerleri ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi neticesinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hatay ilinin on beş ilçesinde ikamet eden vatandaşlara Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uygulamış olduğu politikalara karşı algılarını değerlendirmek için 5'li likert anketi hazırlanmıştır. Hazırlanan anket yüz yüze görüşme yöntemiyle 406 kişiye uygulanmış ve elde edilen sonuçlar SPSS 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada cinsiyet, yaş, eğitim, ikamet süresi ve gelir durumu gibi demografik bulgular değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre 233'ü (%57,4) Erkek, 173'ü (%42,6) Kadındır. Katılımcıların yaş değişkenine göre 152'si (%37,4) 18-25 Yaş, 96'sı (%23,6) 26-35 Yaş, 76'sı (%18,7) 36-45 Yaş, 82'si (%20,2) 46 ve üzeridir.

Katılımcıların eğitim düzeyi değişkenine göre 55'i (%13,5) İlkokul ve altı, 47'si (%11,6) Ortaokul, 107'si (%26,4) Lise, 197'si (%48,5) üniversite mezundur. Katılımcıların meslek değişkenine göre 75'i (%18,5) Çalışmıyor, 65'i (%16,0) Memur, 60'ı (%14,8) İşçi, 23'ü (%5,7) Çiftçi, 38'i (%9,4) Esnaf, 145'i (%35,7) diğer meslek grubudur.

Katılımcıların Hatay ilinde ikamet süresi değişkenine göre 39'u (%9,6) 1-5 Yıl, 15'i (%3,7) 6-10 Yıl, 30'u (%7,4) 11-15 Yıl, 70'i (%17,2) 16-20 Yıl, 252'si (%62,1) 21 yıl ve üzeri ikamet etmektedir. Katılımcıların medeni durum değişkenine göre 219'u (%53,9) Evli, 187'si (%46,1) Bekârdır. Katılımcıların aylık gelir değişkenine göre 185'i (%45,6) 0-1500 TL, 134'ü (%33,0) 1500-3000 TL, 87'si (%21,4) 3000 TL üzeridir.

HİPOTEZ NO	HİPOTEZLER	SONUÇ
H1.	Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı serbest giriş ve çıkış uygulaması doğrudur	RED
H2.	Sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezi) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur	RED
H3.	Sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları kentlerin dokusunu bozar	KABUL
H4.	Sığınmacıların Türkiye'deki varlığı farklı alanlarda sorunlara neden olur	KABUL
H5.	Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları kültür çatışmalarına neden olur	KABUL
H6.	Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz etkiler	KABUL
H7.	Sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmesi, sağlık ve güvenlik sorunlarını arttırır	KABUL
H8.	Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının sebeplerinden biri de Sığınmacıların varlığıdır	KABUL
H9.	Türkiye'nin göç ile meydana çıkan sınır güvenliği sorununu çözmek için sınırına duvar örmesi doğru bir eylemdir	KABUL
H10.	Sığınmacı sağlık çalışanlarının Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur	RED
H11.	Sığınmacıların Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur	RED
H12.	Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır	KABUL
H13.	Sığınmacıların Türkiye'de ekonomik faaliyette bulunması ve vergiden muaf olması yanlıştır	KABUL
H14.	Türkiye'nin sığınmacılar için yaptığı maddi harcamalar ülke ekonomisinde yüke neden olur	KABUL
H15.	Sığınmacılara yapılan harcamalar vergi artışına neden olur	KABUL
H16.	Sığınmacıların Türkiye'deki varlığından dolayı Türkiye'ye gelen turist sayısı azalmıştır	KABUL

H17.	Sığınmacıların Türkiye’de istediği eğitim kurumlarında eğitim alması doğrudur	RED
H18.	Sığınmacılara Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır	RED
H19.	Türkiye’nin Sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır	KABUL
H20.	Türkiye’deki yönetimin sığınmacılar ile ilgili hayata geçirdiği politikalar vatandaşlar tarafından desteklenmektedir	RED
H21.	Sığınmacılara Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilmesi Türkiye’de seçim sonuçlarını etkiler	KABUL
H22.	Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülkelerden biri Türkiye’dir	KABUL
H23.	Türkiye Ortadoğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır	KABUL

Anket yöntemiyle Hatay ilinde yaşayan sığınmacılara uygulanan politikalar, yine bu ilde yaşayan vatandaşlara sorulmuş ve yukarıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır. Hatay’da ikamet eden vatandaşlar hayata geçirilen politikalar beraberinde belirlenen hipotezlerin, önemli bir kısmını kabul ederken bazılarını ise reddettikleri görülmüştür. Çalışmada yer alan katılımcıların 233’ü (%57,4) Erkek, 173’ü (%42,6) Kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur” ifadesine zayıf (1,840±1,140) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H1. Hipotezi reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların Türkiye’de kamplar dışında (şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur” ifadesine zayıf (1,870±1,124) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H2. Hipotezi yine reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların Türkiye’de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur” ifadesine yüksek (3,934±1,305) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H3. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye’nin Sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir” ifadesine yüksek (4,074±1,245) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H4. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir” ifadesine yüksek (4,076±1,177) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H5. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir” ifadesine yüksek (4,000±1,170) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H6. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların Türkiye’ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır” ifadesine yüksek (4,086±1,219) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H7. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır” ifadesine yüksek (3,712±1,250) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H8. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye’nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir” ifadesine yüksek (3,808±1,214) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H9. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb) Türkiye’de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur” ifadesine zayıf (2,301±1,252) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H10. Hipotezi reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur” ifadesine zayıf (2,273±1,300) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H11. Hipotezi reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır” ifadesine çok yüksek (4,232±1,211) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H12. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir” ifadesine yüksek (4,052±1,344) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H13. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye’nin Sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yükür” ifadesine çok yüksek (4,234±1,062) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H14. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır” ifadesine yüksek (4,086±1,135) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H15. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır” ifadesine yüksek (4,059±1,234) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H16. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur” ifadesine zayıf (1,862±1,288) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H17. Hipotezi reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır” ifadesine zayıf (1,855±1,226) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H18. Hipotezi reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır” ifadesine yüksek (4,022±1,244) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H19. Hipotez kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir” ifadesine zayıf (2,515±1,202) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H20. Hipotezi reddedilmiştir.**

Katılımcıların “Sığınmacılara TC vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir” ifadesine çok yüksek (4,269±1,091) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H21. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir” ifadesine çok yüksek ($4,498\pm 0,924$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H22. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Katılımcıların “Türkiye Orta Doğuda yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı Devletlerden daha duyarlıdır” ifadesine yüksek ($4,020\pm 1,213$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve **H23. Hipotezi kabul edilmiştir.**

Bu çerçevede Hatay ilinde ikamet eden vatandaşlar, sığınmacılara karşı uygulanan politikaların kendilerini, çevrelerini ve yaşadıkları toplumu etkileme boyutlarını göz önünde bulundurmuş, buna bağlı olarak anket sorularını cevaplandırmış ve bunun sonucunda çalışmanın başında belirlenen temel hipotezlerin, kabul edilmesi veya reddedilmesi yukarıdaki şekliyle ortaya çıkmıştır.

Anket Soruları	Yaş	Cinsiyet	Meslek	Aylık Gelir	Hatay'da İkamet	Eğitim	Medeni Durum
Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur.	✓	x	x	x	✓	x	x
Sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur.	✓	x	x	x	x	x	x
Sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur	x	x	x	x	x	x	x
Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır	x	x	x	x	x	x	x
Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur	x	x	x	✓	✓	x	x
Türkiye'nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir	x	x	x	x	x	x	x
Sığınmacıların Türkiye'de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir	x	x	x	x	✓	x	x
Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır	x	x	x	✓	x	x	x
Sığınmacılara, Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır	✓	x	✓	x	x	x	x
Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur	x	x	x	x	x	x	x
Sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb.) Türkiye'de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur	x	x	x	x	x	x	x
Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir	x	x	x	x	✓	x	x

Türkiye'nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır	x	x	x	x	✓	x	x
Türkiye Ortadoğu'da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır	x	x	✓	✓	x	x	x
Türkiye'nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür	✓	x	x	x	✓	x	x
Türkiye'nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir	x	x	x	x	x	x	x
Türkiye'de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır	x	x	✓	x	✓	x	x
Sığınmacıların Türkiye'de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur	x	x	✓	x	x	x	x
Türkiye'nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir	x	x	x	x	x	x	x
Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir	x	x	x	✓	✓	x	x
Sığınmacılara T.C. vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir	✓	x	x	x	x	x	x
Ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır	x	x	x	x	x	x	x
Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur	x	x	x	x	x	x	x
Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır	x	x	x	x	x	x	x

Sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur	x	x	x	x	x	x	x
Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur	x	x	✓	x	✓	✓	x
Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur	x	x	x	x	x	x	x
Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir	x	x	x	x	✓	x	x
Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir	✓	x	x	x	x	✓	x
Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır	✓	x	x	✓	✓	✓	x
Türkiye’nin sığınmacı konusunda AB ile Geri Kabul Antlaşması imzalaması doğrudur	x	x	x	x	✓	x	x

Çalışmada hazırlanan ve Hatay ilinde ikamet eden vatandaşlara sorulan anket soruları ayrıca yaş, cinsiyet, eğitim durumu, aylık gelir, Hatay ilinde ikamet süresi, medeni durum ve meslek gibi demografik değişkenler ile de değerlendirilmiştir. Bu çerçevede bu değişkenlerin anlamlı bir farklılık gösterip, göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. Bu çerçevede oluşan tablo ilgili belirtilmesi gereken bazı anlamlı sonuçlar şu şekildedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların, **yaş değişkeni** ele alınarak yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, “Türkiye’nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur”, “Sığınmacıların, Türkiye’de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur”, “Sığınmacıların, Türkiye’ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır”, “Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi

için bir yükür”, “Sığınmacılara, T.C. vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir”, “Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ÷lke Türkiye’dir” ve “Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır” ifadeleri ile grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların, **meslek değişkeni** ele alınarak yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, “Sığınmacıların, Türkiye’ye kabulü ile beraber ÷lkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır”, “Türkiye Ortadoğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır”, “Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır”, “Sığınmacıların, Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur” ve “Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur” ifadeleri ile grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların, **aylık gelir değişkeni** ele alınarak yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, “Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur”, “Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır”, “Türkiye Ortadoğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır”, “Sığınmacıların, şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir” ve “Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır” ifadeleri ile grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların, **Hatay ilinde ikamet süresi değişkeni** ele alınarak yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, “Türkiye’nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur”, “Türkiye’nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur”, “Sığınmacıların Türkiye’de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir”, “Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumazlığı meydana gelmektedir”, “Türkiye’nin sığınmacılara yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır”, “Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ÷lkemiz ekonomisi için bir

yüktür”, “Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır”, “Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir”, “Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur”, “Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir”, “Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır” ve “Türkiye’nin sığınmacı konusunda AB ile Geri Kabul Antlaşması imzalaması doğrudur” ifadeleri ile grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcıların, **eğitim değişkeni** ele alınarak yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, “Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur”, “Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye’dir” ve “Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır” ifadeleri ile grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmuştur.

Türkiye’deki yönetimin sığınmacılara yönelik politikaları Hatay ölçeğinde değerlendirilmiştir. Ankette yer alan 31 soruya ek olarak, bazı demografik değişkenler ile de bir analiz yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar hem hipotez olarak hem de demografik değişkenler olarak yukarıdaki tablolar şeklinde olduğu görülmektedir.

Bu çerçevede ortaya çıkan sonuçlara bağlı olarak;

1. Hatay halkı sığınmacılara yönelik hayata geçirilen politikaların önemli bir bölümüne kaygıyla yaklaşmaktadır. Bu kaygının temeli güvenlik ve ekonomi başta olmak üzere ortaya çıkacak birtakım sorunlar olduğu düşünülmektedir.

2. Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı serbest giriş ve çıkış uygulaması, sığınmacıların Türkiye’de kamplar dışında(şehir merkezi) yaşamalarına izin verilmesinin doğruluğu, sığınmacı sağlık çalışanlarının Türkiye’de sağlık alanında çalıştırılması doğruluğu, sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğruluğu, sığınmacıların Türkiye’de istediği eğitim kurumlarında eğitim almasının doğruluğu, sığınmacılara Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilmesi doğru bir politika olması ve Türkiye’deki yönetimin

sığınmacılar ile ilgili hayata geçirdiği politikalar vatandaşlar tarafından desteklenmektedir, hipotezlerinin reddedilmesi, Hatay'da ikamet eden vatandaşların sağlık, eğitim ve güvenlik konularının kırmızı çizgileri olduğu düşünülmektedir. Özellikle vatandaşlık verilmesi tezine önemli bir oranda karşı çıkıldığı görülmektedir.

3. Hipotezler ve demografik değişkenlerin analizi sonucunda elde edilen bu sonuçların, kültür, inanç ve ekonomik yönden zengin bir iklime sahip olan Hatay'ın temel karakterini yansıttığı düşünülmektedir.

4. Uzun vadede ciddi sorunlar yaşamamak ve kendi vatandaşlarını birçok alanda zor durumda bırakmamak için, Türkiye'deki yönetimin sığınmacı sorununa kalıcı çözümler üretmesi gerekmektedir. Aksi takdirde büyük hasar verecek problemlerle karşı karşıya kalınacağı düşünülmektedir.

5. Sığınmacılara sağlık, eğitim, ekonomi ve kültürel gibi önemli alanlarda hizmet veren yönetim, her ne olursa olsun kendi vatandaşlarını asla ikinci plana atmamalı hem sığınmacılarla Türk vatandaşlar hem de Türk vatandaşlarla yönetim arasında ortaya çıkacak sorunların önüne geçmesi gerekmektedir.

6. Göç ve sığınmacı sorununa birçok uluslararası kuruluş ve Batılı ülkelere daha duyarlı ve ilgili olduğu görülen Türkiye'nin sığınmacılar için uyguladığı politikaların temini için yapacağı harcamalar uzun vadede Türk ekonomisi için bir yük olacağı düşünülmektedir.

7. Hatay ilinin de içinde olduğu gibi sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşadığı yerlerde güvenliğin temel sorun olduğu görülmektedir. Bu anlamda sığınmacıların ülkelerine dönmeleri için gerekli şartlar oluşturulmaya çalışılmalı, bu şartlar oluşmamış ise de bu kişilerin sınıra yakın, tampon bölgelerde ve kamp merkezli alanlarda ikamet etmeleri için çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışma Türkiye'nin ve Türk vatandaşların yararına olacaktır.

8. Sığınmacıların Türkiye'ye uzun vadeli entegrasyonu düşünülüyorsa bu kişilerin öncelikle Türkçeyi öğrenmeleri ve temel dil haline getirmek için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Bu kişilerin Türk okullarında, hastane ve sağlık ocaklarında, emniyet, adliye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında hizmet aldığını düşürsek,

Türkçeyi tam anlamıyla öğrenmeli ve günlük hayatta kullanmaları için zorla da olsa önemli kararlar alınıp, hayata geçirilmelidir. Bu durum kamu kurum ve kuruluşları ile çalışanları için önemli olan “iletişim” sorunu ortadan kaldıracakı düşölmektedir.

9. Ekonomi hem bir öлке hem de o ölkenin insanı için önemli bir faktördür. Bu çerçevede Türkiye'nin sığınmacılara yönelik hayata geçirdiği politikalarda ciddi paralar harcarken, bir öлке için en önemli gelir olan vergiden sığınmacıları muaf tutmaktadır. Bu durum Türk esnaflarla ile sığınmacılar arasında ciddi bir sorun olurken, Türk vatandaşların öлке yönetimini de bakış açısını etkilediği görölmektedir. Yaşanılanlar Türk esnafları için önemli bir adaletsizliği ortaya çıkardığı görölmektedir.

10. Ciddi bir şekilde karşı karşıya kalınan sığınmacı akımına insanlarımız, ilk önceleri duygusal ve inanç yönünden yaklaşmış olup, süreci olumlu karşılamaktaydılar. Ancak zamanla sayının milyonları aşması, güvenlik başta olmak üzere birçok alanda sorunların ortaya çıkması halkın bakış açısını değiştirmiştir. Birden fazla etnik grup, din ve dil farklılığıyla bir arada kardeşçe yaşayan Hatay ilinde olduğu gibi bu sınırsız ve sorunlu sığınmacı göçü ile ciddi sorunların ortaya çıkabileceği düşünölmektedir. Her ne olursa olsun bu kardeş yapı başta olmak üzere ekonomi, sağlık, güvenlik vb. alanlarda sorun yaşamamak için etkin ve kalıcı çözüm yolları hayata geçirilmelidir. O ölkenin vatandaşları da hiçbir zaman ikinci sıradaki bir konuma düşürölmemesi Türkiye'nin ikbali ve geleceği için önemli olduğu düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N. (2006). *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Akdeniz, E. (2014). *Suriye Savaşının Gölgesinde Mülteci İşçiler*: Güncel. Evrensel Basım Yayın.

Akgün, E. (2011). *Yasadışı Göç Çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri*.

Akgür, Z. G. (1997). *Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç Ve Bölgelerarası Dengesizlik:(1970-1993)* (Vol. 201). TC Kültür Bakanlığı.

Akkanat, S., Aksoy, M., Yılmaz, N., & Özsoy, S. *Türkiye'de Düzensiz Göç Olgusu: 6458 Sayılı Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu Bağlamında Gümüşhane Örneği*1.

Akkuşoğlu, D. B. (2006). *Avrupa Birliği–Türkiye İlişkilerinde Yasadışı Göç Sorunu*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Aksoy, Z. (2012). *Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(20), 292-303.

Akşit, B. (1998). *İç Göçlerin Nesnel Ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler: Köy Tarafından Bir Bakış*. Türkiye'de İç Göç, Sorunsal Alanları Ve Araştırma Yöntemleri Konferansı (6–8 Haziran, 1998, Bolu-Gerede) Bildiriler Kitabı. Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.

Akyürek, İB. (2007). *Mülteci Hukuku ve Türkiye Uygulaması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Algan, N. ve Künçek, Ö. (1998) “*Transboundary Population Movements: Refugees, Environment and Politics*”, The Turkish Yearbook of International Relation (Milletlerarası Münasebetler Türk Yıllığı), No: XXVIII.

Apap, J. (2002). *Rights of Immigrant Workers in the European Union: An Evaluation of the EU Public Policy Process and the Legal Status of Labour Immigrants from Maghreb Countries in the New Receiving States*. Leiden, NLD: Brill Academic.

Arslan, D. A. (2007). *Yerel Seçim Sonuçları Temelinde Türkiye'nin Siyasi Yapısı*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 4(1), 1-32.

Arslan, H. (2001). *16. yy. Osmanlı Toplumunda Yönetim, Nüfus, İskân, Göç ve Sürgün*. İstanbul Kaktüs Yayınları.

Artun, E. (2006). *Çukurova Konar-Göçer Türkmenlerinin Halk Kültürlerinde Eski Türk İnançlarının İzleri*. II. Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni, 10, 12.

Aykaç, M., & Yertüm, U. *Avrupa Birliği Göç Politikalarının Gelişimi: Misafir İşçi Kabulünden Mülteci Akınına*. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (70), 1-29.

Bakırtaş, T. & Kandemir, O. (2010). *Gelişmekte Olan Ülkeler ve Beyin Göçü: Türkiye Örneği*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(3), 961-94.

Barıtçı, F. (2017). *Suriyeli Mültecilerin Türk Toplumuna Uyum Süreci Üzerine Bir Araştırma*. Aksaray Üniversitesi, Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (17).

Baudrillard, J. (2003). *Ütopyaadan Sonra: Geleceğin İkel Toplumunu. Yüzyılın Sonu*. Belkıs Dişbudak (Çev). İstanbul: Türkiye İş Bankası.

Bayraklı, E. & Keskin, K. (2015, November). *Türkiye, Almanya ve AB Üçgeninde Mülteci Krizi*. SETA.

Beşe, E. (2002). *Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları*. Seçkin Yayıncılık.

Boyraz, Z. (2015). *Türkiye'de Göçmen Sorununa Örnek Suriyeli Mülteciler*. Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks, 7(2), 35-58.

Bozdağ, E. G., & Atan, M. (2009). *Avrupa Ülkelerine Göç Eden Türk İşçilerin İktisadi Etkinliğe Katkısı*. Gazi University Journal of Economics & Administrative Sciences, 11(1).

Bozdağlıoğlu, Y. (2014). *Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Sonuçları*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 180(180), 9-32.

Buz, S. (2008). *Türkiye Sığınma Sisteminin Sosyal Boyutu*. TBB Dergisi, 76(1), 120-130.

Castles S. Miller J. Mark: *Göçler Çağı: Modern Dünya'da Uluslararası Göç Hareketleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.

Castles, S., Miller, M. J., Bal, B. U., & Akbulut, İ. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Chambers, I. Türkmen, İ. & Beşikçi, M. (2005). *Göç, Kültür, Kimlik*. Ayrıntı Yayınları.

Çağlayan, S. (2006). *Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Sayı, 17, 67-91.

Çağlayan, S. (2011). *Göç Kuramları, Göç Ve Göçmen İlişkisi*. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, (17).

Çakmak, Z. (2008). *Kıbrıs'tan Anadolu'ya Türk Göçü (1878–1938)*. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 14(36).

Çaman, K. Ö. & Özvarış, Ş. B. (2010). *Uluslararası Göç ve Kadın Sağlığı. Sağlık ve Toplum*, 20(4), 3-13.

Çavuşoğlu, H. (2006). *Uluslararası Göç: Nedenleri, Tipleri, Türleri ve Göçmenler*. Folklor/Edebiyat Dergisi, 12 (48), 1-7.

Çelik, F. (2005). *İç Göçler: Teorik Bir Analiz*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(2).

Çelikel, A. (2007). *Gelgel, Günseli, Yabancılar Hukuku*, Yenilenmiş 13. Bası, Şubat.

Çetin, N. (2010) “1914 Osmanlı-Yunan Nüfus Mübadelesi Girişimi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 24, s. 149- 172.

Çiçekli, B. (2003). *Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Göç: 11 Eylül Sonrası Terör Tehdidi ve Göç Kontrol Politikalarının Terörizmle Mücadelede Kullanımı*. Avrasya Dosyası, 9(2), 170-194.

Çiçekli, B. (2007). *Yabancılar Hukuku. Seçkin*.

De Tapia, S. (2003). “New Patters of Irregular Migration to Europe”, Council of Europe Publishing. http://www.coe.int/t/dg3/migration/documentation/Migration%20management/53000_New_.

Delice, M. & Yaşar, M. (2014). *Göç Ve Şiddet Suçları İlişkisinin İncelenmesi*. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (44).

Deniz, A. ve Özgür, E. M. (2010). *Rusya'dan Türkiye'ye Uluslararası Göç: Antalya'daki Rus Göçmenler*. Ege Coğrafya Dergisi, 19 (1), 13-30.

Deniz, B. Y. (2011). *Avrupa Birliği Hukukunda Temel Haklar ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sistemi ile Etkileşim*. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (97).

Deniz, O. (2009). *Mülteci Hareketleri Açısından Van Kentinin Durumu ve Kentteki Mültecilerin Demografik Profili*. Doğu Coğrafya Dergisi, 14(22).

Deniz, O. (2010), *Mülteci Hareketleri Açısından Van Kentinin Durumu ve Kentteki Mültecilerin Demografik Durumu*. Doğu Coğrafya Dergisi, (22), 187-204

Deniz, T. (2014). *Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 181(181), 175-204.

Develi, E. S. (2017). *21. yy da Göç Olgusu Uluslararası Göç Teorilerinin Ekonomi Politikası*. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2017, C.22, Göç Özel Sayısı, 1343-1353.

Doğan, M. (2011). *Türkiye’de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış*.

Doğan, S. (1988). *Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Lise Öğrencilerinin Problemleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Eker, K. (2008). *Türkiye’de Yasa Dışı Göç Sorunu* (Doctoral dissertation, DEÜ Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü).

Ekşi, N. (2015). *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku*. Beta Basım Yayın.

Ercan, M. (2016). *Mülteci Krizi Bağlamında Türkiye-AB İlişkileri ve Geri Kabul Anlaşması*.

Erder, S. & Kaşka, S. (2003). *Düzensiz Göç ve Kadın Ticareti: Türkiye Örneği*. International Organization for Migration, Cenevre.

Eren, V. & Çakran, Ş. *Mülteci Politikası: Avrupa Birliği Ve Türkiye Karşılaştırması*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(39), 1-30.

Ergüven, N. S., & Özturanlı, B. (2013). *Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye*. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 62(4), 1007-1061.

Erol, M., & Ersever, O. G. (2014). *Göç Krizi Ve Göç Krizine Müdahale*. Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 24(1), 47-68.

Faist, T. (2003). *Uluslararası Göç Ve Uluslararası Toplumsal Alanlar*. Bağlam Yayıncılık.

Giddens, A. (2010), *Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi, Sosyoloji Başlangıç Okumaları*, Say yayınları, Ankara, s: 522–527.

Giddens, A. (2010). *Göçmenlerin Emek Piyasası Üzerindeki Etkisi*. Sosyoloji Başlangıç Okumaları.

Gök, G. O. (2016). *Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvelik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (31), 65-82.

Güleç, C. (2015). *Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları Ve Türkiye'ye Yansımaları*. Tesam Akademi Dergisi, 2(2), 81-100.

Güllüpınar, F. (2012). *Almanya'da Türk Göçmenlerin Çocuklarının Bölünmüş Kaderleri Ve Eğitimdeki Başarısızlıklarının Yapısal Nedenleri: Entegrasyon Aşağı Mı Yukarı Mı?* Eğitim Bilim Toplum, 8(31), 65-87.

Güllüpınar, F. (2012). *Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği Ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme*. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(4).

Güner, N. Ö. (2016). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Mültecilerin Haklarının Korunmasındaki Rolü*. Göç Araştırmaları Dergisi, 2(2), 212-241.

Güreşçi, E. (2010). *Köyden Kente Göçün Köydeki ve Kentteki Yansımaları: Akpınar Köyü Üzerine Bir Değerlendirme*. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2(2).

Hagen-Zanker, J. (2008). *Why Do People Migrate? A Review of the Theoretical Literature*. Maastricht: Maastricht Graduate School of Governance, MPRA Paper No. 28197.

Hancılar, Ö. (2010). *Uluslararası Hukukta İnsani Müdahale*. Çankaya University Journal of Law, 7(2).

Hayter, T. (2000). *Open Borders*, London: Pluto Press.

Hoşgör, Ş. (1998). *Türkiye'de Kantitatif Yöntemlerle Dolaylı Göç Tahminleri, Sorunlar Ve Yaklaşımlar*. Türkiye'de İçgöç, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 104-124.

Hüseyin, B. A. L., Aygül, H. H., Oğuz, Z. N., & Uysal, M. T. (2012). *Göçle Gelenlerin Toplumsal Sorunları (Isparta Örneği)*. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2012(27).

İçduygu, A. (2009). *Türkiye'de Uluslararası Göç ve Vatandaşlık Tartışması: Birey Düzeyinde Analiz. Küreselleşme, Avrupalılaşma ve Türkiye'de Vatandaşlık*, 227-55.

İçduygu, A., & Aksel, D. B. (2012). *Türkiye'de Düzensiz Göç. Uluslararası Göç Örgütü Türkiye*.

İçduygu, A. & Ünalın, T. (1998). *Türkiye'de İç Göç Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri*, Edt.: A. İçduygu ve Diğ. Türkiye'de İç.

İldam Ç., S. Kavlak, O., & Sevil, Ü. (2012). *Evrensel Bir Sorun: Göç Eden Kadınların Sağlığı ve Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dil Engeli*. Sağlık ve Toplum, 22(2), 11-19.

Kalaycı, T. (2012). *İslam ve Terör: İslam'ın Terör Karşıtlığı*.

Kara, D. & Öykü, C. (2015). *Göç Bağlamında Uluslararası İş Birliği Ve Türkiye'nin Politikaları*.

Karakaş, D. (2016). *Mülteci Sorunu Çerçevesinde Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri*. ORMER Perspektif Serileri, 16, 1-8.

Karpat, K. (2003). *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm: Kırsal Göç, Gecekondu ve Kentleşme* (Çev. Abdülkerim Sönmez).

Kaya, M. (2003). *Beyin Göçü/Erozyonu*. Üniversite ve Toplum, 3(3), 18-34.

Kırgız Karak, Ş. (2014). *Edebiyatta Yankılanan Bir Seda: Göç*. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 51, 229-243.

Kirişçi, K. (1923). *Türkiye'ye Yönelik Göç Hareketlerinin Değerlendirilmesi*. Bilanço, 1998, 111-121.

Kirişçi, K. (2008). *Osmanlı ve Cumhuriyet Türkiye'sinde Göç ve Sığınma. Düşünce Gündem*, Mültecilik Özel Sayısı, (44), 12-15.

Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). *Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri*. Kafkas Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(3), 163-184.

Kolukırcık, S. (2014). *Uluslararası Göç Ve Türkiye: Yerel Uygulamalar Ve Görünümler*. Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks, 6(2), 37-53.

Komiserliği, B.M.M.Y.K. (2000). *Dünya Mültecilerinin Durumu İnsani Yardımın Elli Yılı*.

Koubi, V., Spilker, G., Schaffer, L. M., & Bernauer, T. (2012). *Environmental Degradation And Migration*.

Kutal, G. (1992). *Türkiye’de İşsizliğin Yapısal Özellikleri*. II. İstihdam Haftası Tebliğleri, 61-66.

Şahin Kütük, B. (2015). *Türkiye’den Batı Avrupa’ya İşçi Göçünün Sosyolojik Çalışmalara Yansımaları*. Sosyoloji Konferansları, 52(2), 391-436.

Lee, E. S. (1969) “*A Theory of Migration*”. J.A. Jackson (der.) *Migration İçinde*. Great Britain: Cambridge University Press, 283-297.

Lindstrom, M. (2006). *Duyular ve Marka-5 Duyuyla Güçlü Markalar Yaratmak*, Çev. Ümit ŞENSOY, Optimist Yayınları, 1.

Mackreath, H., & Sagnic, S. (2017). *Türkiye’de Sivil Toplum ve Suriyeli Mülteciler*. Helsinki Yurттаşlar Derneği.

Massey, D. S. (2016). *Göç Kuramlarında Kayıp Halka*. Göç Dergisi, 3(2), 143-165.

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaci, A., Pellegrino, A. and Taylor, J.E. (1993) “*Theories of International Migration: A Review and Appraisal*”, *Population and Development Review*, 19 (3), 431-466.

Memmedli, Ş., & Goca-Memmedova, G. (2009). *Gürcistan’dan Türk Göçleri*. Bizim Ahıska Dergisi, (15), 12-17.

Merkezi, O. S. A. (2012). *Küresel Göç ve Avrupa Birliği İle Türkiye’nin Göç Politikalarının Gelişimi*.

Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler Ve Türkiye*. Çantay Kitabevi, İstanbul, (S 9).

Neccar, M. Ş. M., & Erkut, T. H. *Suriye'den Türkiye'ye Göç: Nedenler, Sonuçlar ve Umutlar*.

Odman, T. (2008). *Mülteci Hukuku ve Türk Mülteci Politikası ve Uygulaması*. Mülteci Çalıştayları 2004-2005.

Olcaý, Z. (2011). *Uluslararası Hukukta Toplu Sığınma ve Türkiye*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü, İstanbul.

ORSAM (2012). *Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi*. Rapor No:22, 2012.

Özcan, D. E. (2017). *Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme*. İş Ve Hayat Dergisi Ekonomi Hukuk Ve Sosyal Politika, 4, 183-215.

Özcan, M. (2005). *Avrupa Birliği Sığınma Hukuku*. Ankara: USAK.

Özdemir, H. (2012). *Türkiye'de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme*. Akademik Bakış Dergisi, 30(11), 1-18.

Özer, İ. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme Ve Kentsel Değişme*. Ekin Kitabevi.

Özgöker, U. & BATI, G. F. (2016). *Avrupa Birliği Hukukunda Göç Sorunu Parametreleri*. Ekonomi, Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(2), 1-10.

Özsöz, M. (2015). *Türkiye-AB Mülteci. Uzlaşısı": Yeni Bir Dönem Mi, Boya Badana Mı? 1-2*.

Pazarcı, H. (1999). *Uluslararası Hukuk Dersleri IV. Kitap*. Gözden Geçirilmiş, 3.

Peker, B & Sancar, M. (2005). *Mülteciler ve İltica Hakkı*. Ankara: İnsan.

Petersen, W. (1958). *A General Typology Of Migration*. American Sociological Review, 23(3), 256-266.

Sağır, A. (2012). *Zorunlu Göçler, Sürgünler ve Yol Hikâyeleri-Ulupamir Kırgızları Örneği*.

Sağlam, S. (2006). *Türkiye'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme*.

Sayın, Y., Usanmaz, A., & Aslangiri, F. (2016). *Uluslararası Göç Olgusu Ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği*. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18(31), 1.

Sayıl, I., Berksun, O. E., Palabıyıkoglu, R., Devrimci-Özgüven, H., Soykan, Ç., & Haran, S. (2000). *Kriz ve Krize Müdahale*. Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları No, 6.

Sepetçioğlu, T. E. (2014). *İki Tarihsel “Eski” Kavram, Bir Sosyo-Kültürel “Yeni” Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?*, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 180(180), 49-84.

Sever, H. (2009). *Yasadışı Göçmenlerin Profili: İstanbul İli Örneği*.

Stark, O. & Bloom, D.E. (1985). “*The New Economics of Labor Migration*”, The American Economic Review, 75(2); 173-178.

Stouffer, S. A. (1940). *Intervening Opportunities: A Theory Relating Mobility And Distance*. American Sociological Review, 5(6), 845-867.

Şahin, B. (2010). *Almanya'daki Türkler*. Phoenix Yayınları, Ankara.

Şen, M. (2014). *Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi*. Çalışma ve Toplum, 40(1).

Şen, Y. F. (2006). *Dünya ve Türkiye Perspektifinden Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti ve Organ-Doku Ticareti*. Ankara, Kom/Tadoc Yayınları.

Tamer, M. & Birvural, A. (2017). *Mültecilerin Uyum Sürecinde Yerel Yönetimler Ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü*. Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi, 9(35), 21.

Taş, Y. & Özcan, S. (2013). *Türkiye'de İç Göçün Yoksulluğa ve İstihdama Etkileri*. In International Conference on Eurasian Economies. Session B (Vol. 1, pp. 289-298).

Taşcı, F. (2009). *Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç*. Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 10, 177-204.

Tatar, V., & Ülker, M. (2017). *Arap Baharının Türkiye'ye Etkileri: Suriyeli Mülteci Sorunu*. Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 8(21).

Tekeli, İ. (2012). *Göç Ve Ötesi* (Vol. 3). Tarih Vakfı.

Tekinalp, G. (1992). *Türk Yabancılar Hukuku*. Beta Basım Yayım Dağıtım.

Topbaş, F. (2007). *İç Göçün Belirleyicileri Üzerine Ekonometrik Bir Model Çalışması: 2000 Türkiye Örneği*. Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler.

Toksöz, G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Topçu, S. & Beşer, A. (2006). *Göç ve Sağlık*. CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(3), 37-42.

Tunç, A. Ş. (2015). *Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme*. 2(2).

Tümertekin, E.- Özgüç, N. (2002) *Beşeri Coğrafya; İnsan, Kültür, Mekân*, Çantay Yay. İstanbul.

Türk, G. D. (2016). *Türkiye'de Suriyeli Mültecilere Yönelik Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyetlerine İlişkin Bir Değerlendirme*.

Türkyılmaz, A. (1998). *Diğerleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Terör Nedeniyle Göç eden Ailelerin Sorunları*. Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Uzun, E. (2016). *Uluslararası Hukuk Çerçevesinde BMMYK'nın Yapısı, Görevleri Ve Uluslararası Mülteci Hukukunun Gelişimindeki Yeri*. Göç Araştırmaları Dergisi, 2(2), 60-85.

Vatandaş. S. (2016). *Avrupa'ya Göçmen Akışı ve Türkiye' Göç Politikaları*. İlke Araştırmacısı. (3)

Vermeersch P. “*EU Enlargement and Immigration Policy In Poland and Slovakia*”, Elsevier Studies, Communist and Post-Communist Studies 38, 2005.

Vural, D. G. (2007). *Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı Ve İnsan Ticareti* (Doctoral dissertation, Sosyal Bilimler).

Williams, E. (1944). *Capitalism and Slavery*, London: Andre Deutsch.

Yalçın, C. (2004). *Göç sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.

Yıldırım, S. (2016). *Cumhuriyet Dönemi Nüfus Politikaları Çerçevesinde Göç Ve Göç Politikaları (1921-1960)*. Hacettepe University Journal of Turkish Studies/HÜTAD Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Arastirmalari Dergisi, (24).

Yıldırım, H. (2005). *Uluslararası Emek Göçü-Almanya’da Türk Emek Göçü*. Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi, C, 8, 129-153.

Yıldırım, K. *Göçün Aile Üzerindeki Etkisi*.

Yıldız, K., Ünlü, Ü., & Sezer, M. (2016). *Mülteci-Mülteci Cinnetleri Ve Toplum “Her İnsanın Huzur İçinde, Kendi Evinde, Sevdiği İnsanların İçinde Ve Vatanında Ölme Hakkı Vardır!”*. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16(1), 42-50.

Yılmaz, A. (2014). *Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri*. Electronic Turkish Studies, 9(2).

Yükseker, D., & Brewer, K. T. (2010). *İstanbul’daki Afrikalı Göçmen ve Mültecilerin Yaşam Koşulları*. Türkiye’ye Uluslararası Göç, 297-319.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.unhcr.org/tr/turkiyede-unhcr>, Erişim: 23.12.2017

<http://www.denizticaretodasi.org.tr/Sayfalar/YM-Kuruluslar.aspx>, Erişim: 20.12.2017

http://madde14.org/index.php?title=Uluslararası_Mülteci_Örgütü, Erişim:01.01.2018

<http://www.igamder.org/?s=mültecilerin+hukuki+durumuna+dair+sözleşme> Erişim: 28.12.2017

<http://www.danistay.gov.tr/kurumsal-10-uluslararası-sozlesmeler.html> Erişim 15.11.2017

<http://www.hatay.gov.tr/avrupa-insan-haklari-sozlesmesi> Erişim: 02.09.2017

http://www.goc.gov.tr/icerik6/Avrupa%20İnsan%20Hakları%20Sözleşmesi_340_341_638_icerik Erişim: 10.10.2017

http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-idaresi-genel-mudurlugu_273_274

Erişim:10.09.2017

http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-politikalari-kurulu_453_454 Erişim: 20.11.2017

http://www.goc.gov.tr/icerik/surekli-kurullar_453_455 Erişim: 21.11. 2017

http://www.goc.gov.tr/icerik3/genel-mudurluk_273_274_275; Erişim: 11.11.2017

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5682-20130401.pdf> Erişim:
12.07.2017

<http://www.multeci.org.tr/?s=göç+yönetmeliği> Erişim: 10.12.217

<https://www.afad.gov.tr/tr/2211/AFAD-Hakkında> Erişim: 19.10.2017

<https://www.kizilay.org.tr/NelerYapiyoruz/goc-ve-multeci-hizmetleri> Erişim:
12.10.2017

<https://www.ihh.org.tr/suriye> Erişim: 12.10.2017

<https://www.ab.gov.tr/49332>. Erişim: 15.12.2017

MEVZUAT

Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (1994 Yönetmeliği)

2644 Sayılı Tapu Kanunu

İltica ve Göç Mevzuatı

Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme

Afrika Birliği Örgütü Mülteci Hakları Sözleşmesi

Mültecilere Karşı Muameleye Karşı Belgeler

Cartagena Mülteciler Bildirgesi

Arap Ülkelerinde Mültecilerin Durumunu Düzenleyen Arap Sözleşmesi

Avrupa Topluluğuna Üye Ülkelerden Birine Yapılacak Sığınma Başvurularının İncelenmesinden Sorumlu Ülkeyi Belirleyen Sözleşme(Dublin Sözleşmesi 15 Haziran 1990)

ANKET FORMU

Değerli katılımcı, bu ankette yer alan sorular ile Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bölümünde çalışılan “Türkiye’nin Göç ve Sığınmacı Politikaları: Hatay İli Örneği” konulu doktora tezi ile Türkiye’nin sığınmacılara yönelik uygulamış olduğu politikaların Hatay ölçeğinde değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Sorulara samimi olarak cevap verdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN (Doktora Tez Danışmanı)

Öğr. Gör. Mehmet TAMER (Doktora Öğrencisi)

1.Cinsiyetiniz

Erkek () Kadın ()

2.Yaşınız

18-25 () 26-35 () 36-45 () 46-55 () 56 ve üzeri ()

3.Eğitiminiz

Okur-yazar değilim () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()

4.Mesleğiniz

Çalışmıyor () Memur () İşçi () Çiftçi () Esnaf () Öğrenci ()

5.Hatay ilinde kaç yıldır ikamet ediyorsunuz?

1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15yıl () 16-20yıl () 21 yıl ve üzeri ()

6. Medeni durumunuz?

Evli () Bekar ()

7.Aylık geliriniz ne kadardır?

0-1500 () 1500-3000 () 3000-5000 () 5000 ve üzeri ()

Sayın Katılımcı, Lütfen aşağıda belirtilen ifadelere katılma derecenizi, aşağıda verilen puanlamaya göre sizin için uygun olan seçeneği işaretleyerek belirtiniz. 1. Kesinlikle Katılmıyorum 2. Katılmıyorum 3. Kısmen Katılıyorum 4. Katılıyorum 5. Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	1	2	3	4	5	5
1. Türkiye'nin sığınmacılara karşı ilk uyguladığı serbest çıkış-giriş uygulaması doğrudur.	1	2	3	4	5	5
2. Sığınmacıların Türkiye'de kamplar dışında(şehir merkezleri) yaşamalarına izin verilmesi doğrudur.	1	2	3	4	5	5
3. Sığınmacıların Türkiye'de şehir merkezlerinde yaşamaları ile beraber kentlerin dokusu bozulmuştur.	1	2	3	4	5	5
4. Türkiye sığınmacılar konusunda birçok alanda olumlu çalışmalar yapmıştır.	1	2	3	4	5	5
5. Türkiye'nin sığınmacılara nakdi yardım da bulunması doğrudur.	1	2	3	4	5	5
6. Türkiye'nin sığınmacıları kabul etmesiyle beraber birçok alanda sorunlar baş göstermiştir.	1	2	3	4	5	5
7. Sığınmacıların, Türkiye'de iş yeri açması, işletmesi ve vergiden muaf olması doğru değildir.	1	2	3	4	5	5
8. Sığınmacılara, Türkiye vatandaşlığı verilmesi doğru bir politikadır.	1	2	3	4	5	5
9. Sığınmacıların, Türkiye'ye kabulü ile beraber ülkemizde sağlık ve güvenlik sorunları artmıştır.	1	2	3	4	5	5
10. Türkiye'nin sığınmacılara kendi dillerinde eğitim birimleri açması doğrudur.	1	2	3	4	5	5

11. Sığınmacı sağlık çalışanlarının(doktor, hemşire vb.) Türkiye’de sağlık alanında çalıştırılması doğrudur.	1	2	3	4	5
12. Sığınmacıların kent merkezlerinde yaşamaları ile beraber Türk vatandaşları ile sığınmacılar arasında kültür uyumsuzluğu meydana gelmektedir.	1	2	3	4	5
13. Türkiye’nin sığınmacıların yönelik uyguladığı politikalar uzun vadede ciddi problemler çıkaracaktır.	1	2	3	4	5
14. Türkiye Ortadoğu’da yaşanan olaylara ve sığınmacılara yardım konusunda Batılı devletlerden daha duyarlıdır.	1	2	3	4	5
15. Türkiye’nin sığınmacılar için yapmış olduğu maddi harcamalar ülkemiz ekonomisi için bir yüküdür.	1	2	3	4	5
16. Türkiye’nin yoğun göç sürecinden sonra sınırına duvar örmesi sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarmak istemesidir.	1	2	3	4	5
17. Türkiye’de son yıllarda meydana gelen terör olaylarının taraflarından biri de sığınmacılardır.	1	2	3	4	5
18. Sığınmacıların Türkiye’de sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanması doğrudur.	1	2	3	4	5
19. Türkiye’nin sığınmacılara karşı uyguladığı politikaları, ülkenin geniş bir kesimi desteklemektedir.	1	2	3	4	5
20. Sığınmacıların şehir merkezlerinde yaşamaları mahalle ve komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir.	1	2	3	4	5
21. Sığınmacılara T.C. vatandaşlığı verilmesi seçim sonuçlarını etkileyecektir.	1	2	3	4	5
22. Ülkemizde son yıllarda vergilerin artış nedeni sığınmacılara yapılan harcamalardır.	1	2	3	4	5
23. Sığınmacılara sunulacak hizmetlerde sığınmacıların istihdam edilmesi doğrudur.	1	2	3	4	5
24. Sığınmacıların işletmelerinin denetim dışı tutulması sağlık açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5
25. Sığınmacıların Türkiye’de lise ve üniversitelerde istediği bölümü okuyabilmesi doğrudur.	1	2	3	4	5
26. Türkiye’de yaşayan sığınmacılara Türkçe öğretilmesi veya öğrenmeyi teşvik edilmesi doğrudur.	1	2	3	4	5

27.Türkiye, sığınmacıların uyumu ve eğitimi için birçok kurum ve kuruluşla gerekli çalışmalar yapması doğrudur.	1	2	3	4	5
28.Türkiye göç sürecini ve sığınmacı sorunlarını iyi yönetmektedir.	1	2	3	4	5
29.Son dönemlerde uluslararası göç ve sığınmacı sürecinde en çok etkilenen ülke Türkiye'dir.	1	2	3	4	5
30.Sığınmacı sürecinden en çok etkilenen illerde, o ile gelen turist sayısı azalmıştır.	1	2	3	4	5
31.Türkiye'nin sığınmacı konusunda AB ile Geri Kabul Antlaşması imzalaması doğrudur.	1	2	3	4	5

